

اسلام

چکیده ای مختصر درباره اسلام، آنگونه که در قرآن کریم و سنت نبوی آمده است.

این کتاب مهم در بر دارنده تعریفی مختصر از اسلام است و به بیان مهمترین اصول و تعالیم و محاسن اسلام از منابع اصلی آن، یعنی قرآن کریم و سنت نبوی می پردازد. مخاطب این رساله همه اهل تکلیف از مسلمانان و غیر مسلمانان به زبان خود آنان در هر زمان و مکانی با تفاوت شرایط و اوضاع می باشند.

(این نسخه مشتمل بر ادله قرآن کریم و سنت نبوی است)

1- اسلام، پیام پروردگار است خطاب به همه مردم، و رسالت و پیام جاویدان الهی و خاتم تمام شرایع ربانی است.

اسلام رسالت و پیام الله متعال، برای همه مردم است. الله متعال می فرماید: {ای پیامبر} ما تو را جز بشارت دهنده و بیم دهنده ای برای همه مردم نفرستادیم، اما بیشتر مردم (این حقیقت را) نمی دانند. [سبأ: 28]. و الله متعال می فرماید: {ای پیامبر} بگو ای مردم، من فرستاده الله به سوی همه شما هستم. [الاعراف: 158]. و الله متعال می فرماید: {ای مردم، پیامبر، از جانب پروردگارتان (هدایت و دین) حق را برایتان آورده است؛ پس ایمان بیاورید که به خیر [و صلاح] شماس؛ و اگر (سخنش را نپذیرید و) کفر بورزید، (بدانید که) آن چه در آسمانها و زمین است از آن الله است (و کفر شما به او زبانی نمی رساند) و الله همواره دانای حکیم است. [النساء: 170]. اسلام، پیام جاویدان الهی و پایان دهنده رسالت های ربانی است. الله متعال می فرماید: {محمد پدر هیچ یک از مردان شما نبوده است، (نه پدر زید و نه هیچ کس دیگری) بلکه فرستاده الله به سوی مردم، و خاتم پیامبران است، و الله از هر چیزی آگاه است. [الاحزاب: 40].

2- دین اسلام مخصوص یک نژاد یا قوم نیست، بلکه دین الله برای همه مردم است.

دین اسلام مخصوص یک نژاد یا قوم نیست، بلکه دین الله برای همه مردم است و نخستین امری که در قرآن آمده این سخن الله متعال است:

{ای مردم، پروردگار خویش را عبادت کنید، آنکه شما و پیشینیانتان را آفریده است، شاید پرهیزگار شوید}.

[البقره: 21].

و الله متعالی فرماید:

{ای مردم، از پروردگارتان بپرهیزید، پروردگاری که شما را از یک انسان آفرید، (سپس) همسرش را از نوع او آفرید، و از آن دو، مردان و زن های بسیاری (بر روی زمین) پراکنده ساخت}.

[النساء: 1].

از ابن عمر - رضی الله عنهما - روایت شده که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در روز فتح مکه خطاب به مردم، فرمود:

"ای مردم، همانا الله تکبر و غرور جاهلیت و فخر فروشی آنان به پدرانشان را از میان برداشته است، بنابراین مردم دو دسته اند: یا نیکوکار متقی که نزد الله گرامی است، یا فاجر و بدکار که نزد الله بی ارزش است، و مردم فرزندان آدم اند و الله آدم را از خاک آفرید". الله می فرماید: {ای مردم، ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را ملت ها و قبایل قرار دادیم تا با یکدیگر آشنایی حاصل کنید. همانا گرامی ترین شما در نزد الله باتقواترین شماس. همانا الله دانای آگاه است} [حجرات: 13].

ترمذی آن را روایت کرده: (3270).

در اوامر قرآن بزرگ یا اوامر پیامبر گرامی - صلی الله علیه و سلم - هیچ تشریح و قانونی نیست که مخصوص یک قوم یا یک طائفه و بنا بر نظر گرفتن قومیت یا نژاد آنان باشد.

3- اسلام پیام الهی است که برای کامل کردن رسالت پیامبران و فرستادگان پیشین - صلوات الله علیهم - آمده است، پیامبرانی که به سوی امت هایشان فرستاده شده بودند.

الله متعال می فرماید:

{ما به تو (ای پیامبر) وحی کردیم، همانگونه که به نوح و پیامبرانی که پس از او آمدند وحی کردیم، و به ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط (نوادگان دوازده گانه ی یعقوب - علیه السلام -) وحی کردیم، و به عیسی و ایوب و یونس و هارون و سلیمان وحی کردیم، و به داود (کتاب) زبور را دادیم}.

[النساء: 163].

و این دین که الله متعال به پیامبران محمد - صلی الله علیه و سلم - وحی کرده، همان دینی است که الله متعال برای پیامبران پیشین وحی نموده، و به آنان این دین را سفارش و یادآوری کرد:

{الله برای شما دینی را مقرر کرده که آن را به نوح توصیه کرده بود، و ما آن را نیز به تو وحی کردیم، و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم؛ اینکه: دین را برپا نگاه دارید و در آن دچار تفرقه نشوید (و اختلاف نوزدید)، (پذیرش) آنچه که تو مشرکان را بدان دعوت

می کنی، سخت گران آمده است، الله است که هر کس را بخواهد (توفیق پذیرفتن این دعوت را) به سوی خویش بر می گزیند؛ و هر کس را (که توبه کند و به درگاهش) باز گردد، به سوی خویش هدایت می کند.

[الشوری: 13].

و این چیزی که الله متعال به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - وحی کرده تصدیق کتاب های پیشین الهی، مانند: تورات و انجیل پیش از آن است که دچار تحریف شوند. الله متعال می فرماید:

{(ای پیامبر) آنچه از این کتاب به تو وحی کرده ایم حق است و آن (کتاب های آسمانی) را که پیشتر بوده اند، تصدیق می کند. بی تردید، الله (به احوال) بندگان کاملاً آگاه و بیناست.}

[فاطر: 31].

4- پیامبران - علیهم السلام - دینشان یکسان است، اما شریعت هایشان متفاوت می باشد.

دین پیامبران یکسان است، اما شریعت هایشان متفاوت می باشد. الله متعال می فرماید: {و (ای پیامبر، ما این) کتاب را به حق بر تو نازل کردیم که تصدیق کننده کتاب های پیشین و حافظ و گواه بر آنهاست. پس بین آنان (از اهل کتاب) بر اساس آنچه الله نازل کرده است، حکم کن و بر اساس آنچه الله نازل کرده است در میان آنها حکم کن و از هوی و هوسهای آنان به جای آنچه که از حق به تو رسیده است، پیروی نکن، (ای مردم) ما برای هر یک از (ملت های) شما آیین و راهی روشن قرار دادیم؛ و اگر الله میخواست، همه شما را امتی یکسان قرار میداد؛ ولی (الله می خواهد) شما را در آنچه که به شما بخشیده است بیازماید؛ پس در نیکی ها بر یکدیگر پیشی بگیرید، بازگشت همگی شما به سوی الله است، آنگاه وی شما را از آنچه که در آن اختلاف می کردید، آگاه می سازد.} [المائدة: 48]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "من شایسته ترین [و نزدیک ترین] مردمان به عیسی بن مریم در دنیا و آخرت هستم، و پیامبران برادرانی از یک پدرند، مادرانشان یکی نیست، و دینشان یکی است." بخاری آن را روایت کرده است. (3443).

5- اسلام به آنچه دعوت می کند - که همه پیامبران از جمله: نوح و

ابراهیم و موسی و سلیمان و داوود و عیسی - علیهم السلام -، به سوی ایمان به الله دعوت کرده اند، اینکه پروردگار همان الله است که آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده، مالک و فرمانروا است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رئوف و مهربان است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رئوف و مهربان است.

اسلام به آنچه دعوت می کند - که همه پیامبران از جمله: نوح و ابراهیم و موسی و سلیمان و داوود و عیسی - علیهم السلام -، به سوی ایمان به الله دعوت کرده اند، اینکه پروردگار همان الله است که آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده، مالک و فرمانروا است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رئوف و مهربان است، الله متعال می فرماید: {ای مردم، نعمتی را که الله به شما بخشیده یادآوری کنید، آیا آفریننده ای جز الله وجود دارد که شما را از آسمان و زمین روزی برساند؟ هیچ معبود بحقی جز او نیست؛ پس با این حال چگونه (از حق) منحرف می شوید؟} [فاطر: 3]. و الله متعال می فرماید: {و (ای پیامبر) بگو: کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می بخشد؟ یا کیست که بر گوش ها و دیدگان حاکم است؟ و کیست که [موجود] زنده را از (ماده) بی جان بیرون می آورد و (ماده) بی جان مرده را از (موجود) زنده خارج می سازد؟ و کیست که کار (جهان و جهانیان) را تدبیر می کند؟ خواهند گفت: الله، پس بگو: آیا پروا نمی کنید؟} [یونس: 31]. و الله متعال می فرماید: {آیا معبودان باطل شما بهترند یا کسی که آفرینش را آغاز کرده و سپس آن را (بار دیگر) باز می گرداند و (یا) آن کسی که از آسمان و زمین به شما روزی می رساند؟ آیا معبود دیگری با الله وجود دارد؟ بگو: اگر راستگویی، دلیلتان را بیاورید.} [النمل: 64]. و همه پیامبران برای دعوت به یگانه پرستی الله متعال، فرستاده شده اند. الله متعال می فرماید: {یقیناً ما در میان هر امتی، پیامبری را فرستاده ایم، که: الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت دوری کنید، الله برخی از آنان را هدایت کرده است و برخی از آنان نیز سزاوار گمراهی شدند، پس در زمین بگردید و بنگرید که سرانجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است.} [النحل: 36]. و الله متعال می فرماید: {و ما پیش از تو هیچ پیامبری را نفرستادیم، مگر آن که به او وحی کردیم که: معبودی (به حق) جز من نیست؛ پس تنها مرا عبادت کنید.} [الانبیاء: 25]. الله متعال درباره نوح - علیه السلام - می فرماید که او گفت: {ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی (به حق) ندارید، (اگر او را عبادت نکنید) من بر شما از عذاب روزی بزرگ می ترسم.} [الاعراف: 59]. و ابراهیم خلیل - علیه السلام - چنان که الله متعال به نقل از ایشان می فرماید، گفت: {و (یاد کن از) ابراهیم آن گاه که به قومش گفت: الله را عبادت کنید و از او پروا کنید (که اگر بدانید، این کار برایتان بهتر است).} [العنکبوت: 16]. و صالح - علیه السلام - چنان که الله متعال از ایشان نقل کرده، فرمود: {ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی (به حق) ندارید، دلیل روشنی از (سوی) پروردگارتان (بر صدق نبوت من) برای شما آمده است، و (آن) این ماده شتر الله است و برایتان معجزه ای است؛ پس او را (به حال خود) واگذارید تا در زمین الله (بچرد و علف) بخورد و به او آزار (و آسیبی) نرسانید که شما را عذابی دردناک فرا خواهد گرفت.} [الاعراف: 73]. و شعیب - علیه السلام - چنان که الله متعال از ایشان خبر داده،

فرمود: {ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی (به حق) ندارید، همانا از (سوی) پروردگارتان برای شما دلیلی روشنی (بر صحت نبوت من) آمده است؛ پس پیمانه و ترازو را کامل (و درست) بکشید و بپردازید، و از (حق و) حقوق مردم نگاهید و در زمین - پس از اصلاحش - فساد و تباهی نکنید، اگر ایمان دارید، این برای شما بهتر است.} [الاعراف: 85]. و هنگامی که الله متعال با موسی علیه السلام سخن گفت، نخستین چیزی که به ایشان فرمود، چنین بود: {و من تو را (به پیامبری) برگزیدم؛ پس به آنچه وحی می شود گوش فرا ده (13) همانا من الله هستم که معبود برحق جز من نیست، پس تنها مرا عبادت کن، و نماز را به کاملترین وجه برپا دار؛ تا در آن مرا یاد کنی.} [طه: 13-14]. و الله متعال از موسی - علیه السلام - خبر داده اند که ایشان به الله پناه برده، و فرمود: {من از (شر) هر متکبری که به روز حساب باور ندارد، به پروردگار خویش و پروردگار شماسنت؛ پس او را عبادت کنید (که) این راه راست است.} [آل عمران: 51]. و الله عزوجل گفت: {به راستی که الله، پروردگار من و پروردگار شماسنت؛ پس او را عبادت کنید (که) این راه راست است.} [آل عمران: 51]. و الله عزوجل از مسیح - علیه السلام - خبر داده اند که ایشان همچنین فرمود: {ای بنی اسرائیل پروردگار من و پروردگار خودتان را بپرستید، بیگمان هر کس شریکی برای الله قرار دهد، الله بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش آتش (دوزخ) است، و ستمکاران یار و یابوری ندارند.} [المائده: 72]. بلکه حتی در تورات و انجیل نیز بر عبادت الله یگانه تأکید شده است، در سفر تثنیه این سخن موسی - علیه السلام - آمده است که: {بشنو ای اسرائیل، پروردگار که معبود ماست، پروردگاری یگانه است.} در انجیل مرقس نیز بر توحید تأکید شده است، آن جا که مسیح علیه السلام می فرماید: {نخستین توصیه ها این است: بشنو ای اسرائیل، پروردگار که معبود ماست، پروردگاری یگانه است.} و الله عزوجل بیان کرده که همه پیامبران با این وظیفه بزرگ که دعوت به توحید است، مبعوث شده اند، الله متعال می فرماید: {یقیناً ما در هر امتی، پیامبری را (با این پیام) برانگیختیم که: الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت دوری کنید، الله برخی از آنان را هدایت کرده، و برخی از آنان نیز سزاوار گمراهی شدند.} [النحل: 36]. و الله متعال می فرماید: {ای پیامبر، به مشرکان) بگو: آیا به چیزهایی که به جای الله (به نیایش) می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از (اجزای) زمین را آفریده اند، آیا در (آفرینش) آسمان ها شرکت داشته اند؟ اگر راست می گوئید، از کتاب های آسمانی پیشین یا اثر علمناز دانش (گذشتگان) برای من بیاورید.} [الاحقاف: 4]. شیخ عبدالرحمان السعدی - رحمه الله - می گوید: "بنابراین واضح شد که جدال مشرکان درباره شرکتشان مستند به دلیل و برهان نبوده، بلکه بر گمان هایی نادرست و آرای بی ارزش و اندیشه هایی فاسد بنا شده است، این تباهی را می توان با بررسی شامل و جامع دانش و کارهایشان درک کرد، و با بررسی حال و روز کسانی که عمرشان را در عبادت این معبودان تباه کرده اند، آیا (این معبودان جز الله) برایشان فایده ای در دنیا یا آخرت داشته اند؟" تیسیر الکریم المنان، ص: 779.

6- الله سبحانه و تعالی آفریدگار است و تنها اوست که شایسته عبادت و یگانه پرستی است، و هیچکس نباید همراه با او پرستش شود، و در عبادت شریکی داشته باشد.

الله تنها کسی است که مستحق عبادت می باشد، و شایسته این است که هیچ کس دیگری به همراه او عبادت نشود. الله متعال می فرماید: {ای مردم، پروردگار خویش را عبادت کنید، همان کسی که شما و انسان های پیش از شما را آفرید، شاید که پرهیزگار شوید (21) آن کسی که زمین را برای شما گستراند و آسمان را (همچون سقفی) بالای سرتان بنا نمود و از آسمان، آبی فرو فرستاد و به وسیله آن، انواع میوه ها را به وجود آورد تا روزی شما باشد؛ پس همتایانی برای الله قرار ندهید، در حالی که (شما حقیقت را) می دانید (22).} [البقره: 21-22]. آنکه ما و نسل های پیش از ما را آفرید و زمین را برای ما گسترانده و برای ما از آسمان آبی فرو فرستاده و با آن از زمین انواع ثمره ها بیرون آورده تا روزی ما باشد؛ همان کسی است که به تنهایی شایسته عبادت است، الله متعال می فرماید: {ای مردم، نعمتی را که الله به شما بخشیده به یاد آورید، آیا آفریننده ای جز الله هست که شما را از آسمان و زمین روزی دهد؟ هیچ معبودی (بحق) جز او نیست؛ پس چگونه (از حق) منحرف می شوید؟} [فاطر: 3]. آنکه می آفریند و روزی می دهد، تنها اوست که به تنهایی شایسته عبادت کردن می باشد، الله متعال می فرماید: {این است الله، پروردگار شما؛ هیچ معبودی (بحق) جز او نیست، آفریننده همه چیز است؛ پس او را عبادت کنید و (بدانید که) او بر همه چیز حافظ و نگهدار است.} [الانعام: 102]. و هر آنچه بغیر الله عبادت شده، شایسته عبادت نیست؛ زیرا (عبادت شونده بغیر الله) در آسمان ها و زمین صاحب حتی ذره ای نیست و در هیچ چیز شریک و یاری دهنده و پشتیبان الله نیست، پس چگونه می شود همراه با الله کسی یا چیزی را به فریاد خواند یا کسی را با او شریک گرداند؟ الله متعال می فرماید: {ای پیامبر به مشرکان) بگو: کسانی را که به جای الله (یاور و شفاعتگر خود) می پندارید، و (به فریاد) می خوانید، آنان به اندازه ی ذره ای در آسمان ها و زمین مالک چیزی نیستند، و در (آفرینش و تدبیر) آن دو (زمین و آسمان) شرکت ندارند و الله در میانشان هیچ پشتیبانی ندارد.} [سبأ: 22]. الله سبحانه و تعالی است که این مخلوقات را آفریده و از عدم به وجود آورده و وجود این آفریدگان دال بر وجود او و پروردگاری و الوهیت اوست، الله متعال می فرماید: {و یکی از نشانه های (عظمت و قدرت) الله این است که شما را از خاک آفرید، سپس شما انسان ها تدریجاً (افزایش یافتید و در زمین) پراکنده گشتید (20) و از نشانه های (دیگر) عظمت و قدرت) الله این است که از جنس خودتان همسرانی برایتان آفرید تا در کنارشان آرام گیرید، و در بین شما و آنان محبت و مهربانی قرار داد، بی گمان در این (نعمت ها) نشانه هایی (از قدرت و عظمت پروردگار) برای افرادی است که تفکر می کنند (21) {و از نشانه های (دیگر) عظمت و قدرت) الله، آفرینش آسمان ها و زمین و اختلاف زبان ها و رنگ های شماسنت، بی تردید، در این (امور) نشانه هایی (از قدرت و عظمت پروردگار) برای فرزندانگ و دانشوران است (22) {و از نشانه های (دیگر) عظمت و قدرت) الله، خواب شما در شب و روز و تلاشتان برای بهره گیری از بخشش پروردگار (و تأمین معاش) است، بی گمان، در این موارد، برای افرادی که گوش شنوا دارند، نشانه هایی (از عظمت و قدرت پروردگار) است (23) {و از نشانه های (دیگر) عظمت و قدرت) الله این است که صاعقه را برای بیم و امید، به شما نشان می دهد و آبی از آسمان می فرستد و زمین را - پس از (خشکی و) مرگش با آن آب زنده می سازد، بی گمان، در این امور، برای افرادی که می اندیشند، نشانه هایی (از عظمت و قدرت پروردگار) است (24) {و از نشانه های (دیگر) عظمت و قدرت) الله این است که آسمان ها و زمین به فرمانش برپا می شوند و (روز قیامت) هنگامی که با ندایی شما را از زمین فرامی خواند، ناگهان (همگی از گورها) بیرون می آید (25) {هر کس و هر چه در آسمان ها و زمین است از آن الله است، و همگی (تسلیم و) فرمانبردار او هستند (26) {و او کسی است که آفرینش (هستی) را (بدون نمونه قبلی) آغاز کرده، سپس آن را (پس از نابود کردنش) باز می گرداند و (این بازگرداندن) برای او آسانتر است (27) {الروم: 20-27}. و نمود وجود پروردگار را انکار کرد، پس ابراهیم - علیه السلام - چنانکه الله

متعال از او نقل کرده فرمود: {همانا الله خورشید را از سمت مشرق بیرون می آورد، پس تو آن را از جهت مغرب بیرون بیاور، آنگاه آن (طاغوت) که کفر ورزیده بود متحیر و مبہوت شد، و الله ستمکاران را هدایت نمی کند}. [البقره: 258]. همچنین ابراهیم - علیه السلام - در برابر قوم خود استدلال کرد که الله او را هدایت کرده، و اوست که وی را آب و غذا می دهد، و هرگاه بیمار شود او را شفا می دهد، و اوست که وی را می میراند و زنده می کند، و انطور که الله متعال از وی نقل کرده چنین فرمود: {آن (معبودی) که مرا آفریده، و هدایت می کند (78) {و همان کسی که به من غذا می دهد، و سیرابم می سازد (79) {و هنگامی که بیمار می شوم، اوست که شفا می دهد (80) {و کسی که مرا می میراند و (دوباره) زنده ام می کند (81) {الشعراء: 81-78}. و الله متعال درباره موسی - علیه السلام - داده که وی در مناظره با فرعون به او گفت که پروردگار او: {همان کسی است که هر چیز را خلقتی (متناسب با آن) بخشیده و سپس (همگی این مخلوقات را) رهنمود کرده است}. [طه: 50]. و الله متعال هر آن چه را که در آسمان ها و زمین است در تسخیر انسان قرار داده و او را در میان این نعمت ها قرار داده است؛ تا آن که تنها الله متعال را عبادت کند و به او کفر نرزد، الله متعال می فرماید: {آیا ندیده اید که الله آن چه را در آسمان ها و زمین است، به خدمتتان گماشته و نعمت های آشکار و پنهان خویش را بر شما تمام کرده است؟ (با این حال) برخی از مردم هستند، بدون هیچ دانش و هدایت و کتاب روشنگری، در مورد الله ستیزه جویی می کنند}. [لقمان: 20]. و الله متعال همان طور که همه آن چه را که در آسمان ها و زمین است در اختیار انسان قرار داده، او را آفریده و از همه حواسی که به آن نیاز دارد از جمله شنوایی و بینایی و قدرت عقلی برخوردار ساخته تا آن چه را به سود اوست و به سوی پروردگارش راهنمود می گرداند، به او بیاموزد، الله متعال می فرماید: {و الله شما را از شکم مادرانتان بیرون آورد، در حالی که هیچ چیز نمی دانستید، و برای شما گوش و دیدگان و دلها پدید آورد، شاید سپس گزار باشید}. [النحل: 78].

الله سبحانه و تعالی همه این عالم ها را آفرید، و انسان را خلق کرد، و همه اعضای بدنی و نیروهای مورد نیازش را برایش فراهم ساخت، و او را به همه توانایی هایی که وی را برای انجام عبادت الله متعال و آبادانی زمین یاری می دهد، مجهز ساخت، سپس هر آن چه را که در آسمان ها و زمین است در تسخیر او قرار داد.

و الله متعال به خلقت این آفریده های بزرگ بر ربوبیت خود استدلال نموده است، ربوبیتی که مستلزم الوهیت [و شایستگی او برای پرستش] می باشد، الله سبحانه و تعالی می فرماید: {بگو: کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می رساند؟ یا کیست که بر گوش ها و دیدگان حاکم است؟ و کیست که (موجود) زنده را از مرده، و مرده را از (موجود) زنده بیرون می آورد؟ و کیست که کار (جهان و جهانیان) را تدبیر می کند؟ خواهند گفت: الله، پس بگو: آیا پروا نمی کنید؟}. [یونس: 31]. و الله سبحانه و تعالی می فرماید: {بگو: آیا به چیزهایی که به جای الله به فریاد می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از [جزای] زمین را آفریده اند، آیا در (آفرینش، و نگهداری) آسمان ها مشارکتی داشته اند؟ اگر راست می گوئید (که مشارکتی داشته اند)، از کتاب های آسمانی پیشین یا یک اثر علمی (از دانش گذشتگان) بیاورید}. [الاحقاف: 4]. و الله متعال می فرماید: {الله آسمان ها را بدون هیچ ستونی که آن را ببینید آفریده، و در زمین کوه های استوار بیفکند تا (مبادا زمین) شما را بجنباند و در آن از هر گونه جنبنده ای پراکنده گردانید، و از آسمان آبی فرو فرستادیم و از هر نوع (گیاه) نیکو در آن رویانیدیم (10) این است آفرینش الله، (اکنون) به من نشان دهید کسانی که غیر از اویند چه آفریده اند؟ بلکه ستمگران در گمراهی آشکاری هستند}. [لقمان: 10-11]. و الله سبحانه و تعالی می فرماید: {آیا آنان بدون هیچگونه خالق آفریده شده اند؟ یا اینکه خودشان آفرینندگانند؟ (35) {آیا آنان آسمان ها و زمین را آفریده اند؟ بلکه آنان یقین ندارند (که الله آفریننده مطلق است) (36) {آیا گنجینه های (نعمت و هدایت) پروردگارت نزد آنان است؟ یا اینکه آنان (بر همه چیز جهان) تسلط دارند؟ [الطور: 35-37]. شیخ عبدالرحمان السعدی می گوید: (و این استدلالی بر علیه آنان است، به دلیلی که در برابر آن راهی جز تسلیم در برابر حق ندارند یا آن که از دایره عقل و دین خارج شوند). تفسیر ابن سعدی (816).

7- الله متعال، آفریننده تمام موجودات هستی است، هم چیزهایی که در دایره دید ما هستند و هم چیزهایی که از دایره دید ما خارج اند، و هر چه جز الله متعال، از آفریده های اوست و الله متعال آسمان ها و زمین را در شش روز آفریده است.

الله متعال، آفریننده تمام موجودات هستی است، هم چیزهایی که در دایره دید ما هستند و هم چیزهایی که از دایره دید ما خارج اند، و هر چه جز الله متعال، از آفریده های اوست، الله متعال می فرماید: {ای پیامبر به مشرکان بگو: پروردگار آسمان ها و زمین کیست؟ (به آنان) بگو: الله، (سپس) بگو: آیا به جای الله اولیاء (ومعبودهایی) برگزیده اید که (حتی) مالک سود و زیان خود نیستند؟ بگو: آیا نایبنا (ی حقیقت که شماید) و بینا (ی حقیقت که مؤمنانند، یا همدیگر) برابرند؟ یا اینکه تاریکی ها و نور یکسانند؟ یا آنان شریکائی برای الله قرار داده اند که (گمان می برند) همچون آفرینش الله، آفریده اند و (در نتیجه تشخیص) آفرینش (آنان از آفرینش الله) بر آنان مشتبه شده است؟ بگو: الله آفریننده همه چیز است و او یگانه و پیروزمند است}. [الرعد: 16]، و می فرماید: {و (الله) چیزهایی را می آفریند که (شما همکنون آنها را) نمی دانید}. [النحل: 8]. و الله متعال آسمان ها و زمین را در شش روز آفرید، الله متعال می فرماید: {اوست که آسمان ها و زمین را در شش روز آفرید، آنگاه (آن گونه که شایسته عظمت و مقام اوست) بر عرش قرار گرفت، هر چه در زمین نفوذ می کند یا از آن بیرون می آید و هر چه از آسمان فرود می آید یا به سوی آن بالا می رود، (همه آنها را) می داند، و هر جا که باشید، همراه شماست، و الله به آنچه که انجام می دهید، بیناست}. [الحدید: 4]. و الله متعال می فرماید: {ما آسمان ها و زمین و آنچه که میان آنهاست را، در شش روز آفریدیم، و (هرگز) رنج و خستگی به ما نرسید}. [ق: 38].

8- الله سبحانه و تعالی در مُلک یا آفرینش یا تدبیر یا عبادتش شریکی ندارد.

و الله سبحانه و تعالی مالک و فرمانروای هستی است، و در آفرینش یا فرمانروایی یا تدبیر امورش، هیچگونه شریکی ندارد، الله متعال می فرماید: ﴿بگو: آیا به چیزهایی که به جای الله (به نیایش) می خوانید توجه کرده اید؟ به من نشان دهید چه چیز از (اجزای) زمین را آفریده اند، آیا در (آفرینش) آسمان ها شرکت داشته اند؟ اگر راست می گوئید، از کتاب های آسمانی پیشین یا یک اثر علمی (از گذشتگان) برای من بیاورید.﴾ [الاحقاف: 4]. شیخ عبدالرحمان السعدی - رحمه الله - می گوید: برای بیان ناتوانی بت هایشان و این که نشان دهی شایسته هیچگونه از عبادات نیستند، به این هایی که بت ها و شریکانی را برای الله شریک ساخته اند که مالک نفعی و زبانی و مرگی و زندگی ای و رستاخیزی نیستند ﴿بگو به من نشان دهید چه چیز از (اجزای) زمین را آفریده اند، آیا در (آفرینش) آسمان ها شرکت داشته اند؟﴾، آیا از اجرام آسمان ها و زمین چیزی را آفریده اند؟ آیا کوه هایی آفریده اند؟ آیا رودی به جریان انداخته اند؟ آیا حیوانی را برانگیخته اند؟ آیا درختانی را سبز کرده اند؟ آیا هیچ یک از آنان در خلقت چیزی از این آفریده ها همکاری کرده اند؟ خودشان اقرار دارند که در هیچ یک از این امور دست نداشته اند، چه برسد به دیگران، و این دلیلی است عقلی و قاطع بر این که هر چه جز الله باشد، پرستش آن نیز باطل است. سپس به بیان انتقادی دلیل نقلی پرداخته می فرماید: ﴿از کتاب های آسمانی پیشین یا اثر علمی از (گذشتگان) برای من بیاورید﴾ که چنین فرمان می دهد، مشخص است که آنان از آوردن دلیلی از سوی پیامبران ناتوانند، بلکه قاطعانه می گوئیم و مطمئنیم که همه پیامبران به سوی توحید پروردگارش فرا خوانده اند، و از شرک نهی کرده اند و این بزرگترین چیزی است که از علم آنان به ما رسیده است. تفسیر ابن سعدی (779). و الله سبحانه و تعالی مالک مُلک است که در فرمانروایی خود شریکی ندارد، الله متعال می فرماید: ﴿بگو: بارالها، ای فرمانروای هستی، هر کس را بخواهی حاکمیت (و داری) می بخشی و از هر کس بخواهی حاکمیت را بازپس می گیری، و به هر کس بخواهی عزت (و قدرت) می دهی و هر کس را بخواهی خوار و ذلیل می کنی، (پروردگارا) خوبی به دست توست و بی گمان، تو بر هر چیزی توانایی.﴾ [آل عمران: 26]. و الله متعال در بیان این که فرمانروایی مطلق در روز قیامت از آن اوست، می فرماید: ﴿روزی که مردمان حاضر و نمایان می شوند و چیزی از آنان بر الله پوشیده نخواهد ماند، (الله می فرماید): امروز فرمانروایی از آن کیست؟ (انگاه خود در جواب می فرماید): از آن الله یگانه و پیروزمند است.﴾ [غافر: 16]. و الله سبحانه و تعالی در فرمانروایی یا آفرینش یا تدبیر یا عبادت کردن هیچ شریکی ندارد، الله متعال می فرماید: ﴿و بگو: ستایش مخصوص الله است که فرزندی (برای خویش) برنگزیده است و در فرمانروایی و مالکیت (هستی)، هیچ شریکی ندارد و هرگز خوار و ناتوان نمی گردد که (نیاز به دوست و) کارساز داشته باشد و او را بزرگ دبار، بزرگداشتی (که) شایسته (ی بزرگواری او باشد).﴾ [الاسراء: 111]. و الله متعال می فرماید: ﴿همان کسی که فرمانروایی آسمان ها و زمین از آن اوست و فرزندی (برای خویش) برنگزیده است و در فرمانروایی، هیچ شریکی ندارد و همه چیز را آفریده است و اندازه هر چیز را چنان که مناسبش می باشد- تدبیر نموده است.﴾ [الفرقان: 2]. بنابراین، او مالک است و هر چه بغیر او مملوک او سبحانه و تعالی است و او آفریدگار است و هر چه جز بغیر او مخلوق اوست، و اوست که کار هستی را تدبیر و اداره می کند و کسی که منزلتش چنین است عبادتش واجب است و عبادت غیر او نشانگر نقص در عقل، و شرکی است که دنیا و آخرت را تباہ می سازد. ﴿و (اهل کتاب) گفتند: یهودی یا نصرانی شوید تا هدایت یابید، (ای پیامبر، به آنان) بگو: بلکه از آیین ابراهیم (پیروی می کنیم) که حق گرا بود و هرگز در زمره مشرکان نبود.﴾ [البقره: 135]. و الله متعال می فرماید: ﴿و آیین چه کسی بهتر از کسی است که خود را تسلیم الله کرده و نیکوکار است، و از آیین ابراهیم حق گرا پیروی نموده است؟ و الله ابراهیم را به دوستی خود برگزید.﴾ [النساء: 125]. و الله سبحانه و تعالی بیان نموده که هر کس تابع دینی جز دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - باشد، خودش را به سبک سری و نادانی انداخته است، الله متعال می فرماید: ﴿و چه کسی از آیین ابراهیم روی گردانی می کند؛ مگر آن (نادانی) که خود را خوار و ناچیز کرده است؟ و به راستی که ما او را در دنیا برگزیدیم و بی تردید، در آخرت (نیز) از زمره ی شایستگان خواهد بود.﴾ [البقره: 130].

9- الله سبحانه و تعالی نه (فرزندی) زاده و نه از کسی زاده شده است، و همطراز و همانند ندارد.

و الله سبحانه و تعالی نه (فرزندی) زاده و نه از کسی زاده شده است، و همطراز و همانند ندارد، الله سبحانه و تعالی می فرماید: ﴿بگو: او الله یکتا و یگانه است (1)﴾ (الله بی نیاز است (و همه نیازمند او هستند) (2)﴾ (نه (فرزندی) زاده و نه زاده شده است (3)﴾ (و هیچ کس همانند و همتای او نبوده و نیست (4)﴾ [الاخلاص: 1-4]. و الله متعال می فرماید: ﴿پروردگار آسمان ها و زمین و آن چه میان آن هاست؛ پس تنها او را عبادت کن و بر عبادتش شکبیا (و پایدار) باش، آیا شبیه و همانند برای الله می شناسی؟﴾ [مریم: 65]. الله جل شانه می فرماید: ﴿او آفریننده آسمان ها و زمین است، همسرانی از (جنس) خود شما برایتان قرار داد، و از چهارپایان نیز جفت آفرید، به این صورت، تعداد شما را افزایش می دهد، هیچ چیز همانند او نیست و همو شنوا و بیناست.﴾ [الشوری: 11].

10- الله سبحانه و تعالی در هیچ یک از مخلوقاتش حلول نمی کند و در هیچ یک از آفریدگانش تجسد نمی یابد.

الله سبحانه و تعالی در هیچ چیزی حلول نمی کند و در چیزی از آفریده هایش تجسد نمی یابد، و با چیزی اتحاد نمی یابد؛ زیرا الله خالق است و هر چه بغیر او مخلوق است، و الله باقی است و هر چه بغیر او عاقبتش به سوی فناست، و هر چیزی ملک اوست و او مالک آن است، بنابراین در هیچ یک از آفریده هایش حلول نمی یابد، و هیچ یک از آفریده هایش در ذات او سبحانه و تعالی حلول نمی یابند و الله سبحانه و تعالی بزرگتر از هر چیزی می باشد، الله متعال در انکار سخن کسانی که مدعی شدند، الله متعال در مسیح - علیه السلام - حلول یافته می فرماید: ﴿کسانی که گفتند: الله همان مسیح پسر مریم است، یقیناً کافر شدند، (ای پیامبر، به آنان) بگو: اگر الله بخواهد که مسیح پسر مریم و مادرش و همه کسانی را که روی زمین هستند، نابود کند، چه کسی در برابر الله اختیاری دارد (که مانع شود)؟ فرمانروایی آسمان ها و زمین

و آنچه میان آن دو قرار دارد از آن الله است، هر چه بخواهد می آفریند، و الله بر همه چیز تواناست. [المائدة: 17]. و الله متعال می فرماید: {مشرق و مغرب (و سایر جهات)، از آن الله است؛ پس به هر سو رو کنید، آن جا روی الله است، همانا الله گشایشگر داناست (115)} (اهل کتاب و مشرکان) گفتند: الله (برای خود) فرزندی برگزیده است، او (از چنین نسبت هایی) منزّه است، (الله نه تنها نیازی به فرزند ندارد) بلکه آن چه در آسمان ها و زمین است متعلق به اوست (و) همه فرمانبردار او هستند (116) {پدید آورنده آسمانها و زمین است، و چون به کاری اراده فرماید، تنها به آن می گوید: باش، پس می شود (117)} [البقره: 115-117]. و الله متعال می فرماید: {و (بیهود، نصاری و برخی از مشرکان) گفتند: (الله) رحمان فرزندی (برای خود) برگزیده است (88) به راستی چیزی بسیار زشت (و زنده ای را) می گویند (89) نزدیک است، آسمان ها از این (سخن) متلاشی شوند، و زمین بشکافد و کوه ها (بشدت) در هم بشکنند و فروریزند (90)} (از این رو) که برای (الله) رحمان فرزندی نسبت دادند (91) {و هرگز برای (الله) رحمان سزاوار نیست که فرزندی برگزیند (92)} {هیچ چیزی در آسمانها و زمین نیست، مگر این که برای بندگی نزد الله رحمان می آید (93) {یقیناً (الله همه) آنان را در سرشماری کرده و به دقت شمرده است (94) و همگی آنان در روز قیامت تک و تنها در نزد او حاضر می شوند (95)}. [مریم: 88-95]. و الله متعال می فرماید: {الله (معبودی بر حق است) هیچ معبودی بحقی جز او نیست، زنده پایدار (و جهان هستی را) نگهدار است، نه چرت و نه خواب او را فرا نمی گیرد، آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست، کیست که در نزد او جز به فرمانش شفاعت کند؟ آنچه در پیش روی آنان و آنچه در پشت سرشان است می داند و (انان) به چیزی از علم او احاطه (و آگاهی) نمی یابند، مگر آن چه خود بخواهد، کرسی او آسمانها و زمین را در بر گرفته است، و نگهداشتن آنها برای او (سنگین و) دشوار نیست و او بلند مرتبه (و) بزرگ است. [البقره: 255]. کسی که شان و منزلتش چنین است و آفرینش این گونه می باشد، چگونه ممکن است در یکی از آفریده هایش حلول یابد یا او را به عنوان فرزند خود برگزیند یا او را به همراه خودش مقام خدایی ببخشد؟

11- الله سبحانه و تعالی نسبت به بندگانش مهربان است، از همین روی به سوی آنان پیامبرانی فرستاده و کتاب هایی نازل کرده است.

الله متعال نسبت به بندگانش رئوف و مهربان است، و از روی رحمتش پیامبرانی را به سوی آنان فرستاد و کتاب های آسمانی را برای آنان نازل کرده است؛ تا از تاریکی های کفر و شرک بیرونشان بیاورد، و آنان را به سوی نور توحید و هدایت برساند، الله متعال می فرماید: {اوست که آیاتی روشنگر و واضح را بر بنده اش نازل می کند تا شما را از تاریکی های (کفر و شرک) به سوی نور (ایمان) برساند؛ (زیرا) الله نسبت به شما بسیار بامحبت و مهربان است. [الحديد: 9]. و الله متعال می فرماید: {و (ای پیامبر) تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم. [الانبیاء: 107]}. و الله به پیامبرش امر نموده تا بندگانش را آگاه سازد که او آمرزنده و مهربان است، الله متعال می فرماید: {و (ای پیامبر) به بندگانم خبر بده که من بسیار آمرزنده و مهربان هستم. [الحجر: 49]. و از رأفت و رحمت الهی، زیان را از بندگان دور ساخته و خیر را برای آنان نازل می گرداند، الله متعال می فرماید: {و اگر الله (خواست) زینانی به تو برساند، هیچ کس جز او نمی تواند آن را برطرف سازد، و اگر خواست خیری به تو برساند، هیچ کس نمی تواند مانع رسیدن فضل (و بخشش) او به تو شود، [و بخشش خویش را] به هر کس از بندگان که بخواهد، می رساند و او آمرزنده مهربان است. [یونس: 107].

12- الله متعال همان پروردگار مهربان است و تنها اوست که در روز قیامت بندگان را مورد محاسبه قرار می دهد، هنگامی که همه آنان را از قبرهایشان برانگیخت، پس هر کس را برای کارهایش - چه خیر و چه شر - جزا می دهد، و هر آن که اهل ایمان بوده و کارهای نیک انجام داده در خوشی همیشگی است، و آنکه کفر ورزیده و مرتکب کارهای بد شده در آخرت در عذاب بزرگ خواهد بود.

الله متعال همان پروردگار مهربانی است که در روز قیامت به تنهایی همگی خلاب را به هنگام برانگیخته کردنشان از قبورشان، حسابرسی خواهد کرد، پس هر کس را بنابر کارهای خوب یا بدش پاداش می دهد، پس هر که اهل ایمان بوده و کارهای نیک انجام داده است، در روز قیامت در خوشی بزرگ و ابدی خواهد بود، و هر کس کفر ورزید و کارهای زشت انجام داد، در روز قیامت در عذاب بزرگ و ابدی خواهد بود، زیرا این از کمال عدل الله سبحانه و تعالی و حکمت و رحمتش در حق بندگان است که این دنیا را خانه تلاش قرار داده و آخرت را خانه دوم او قرار داده که جزا و حساب و پاداش آن جا خواهد بود؛ تا آن که نیکوکار، پاداش نیکی خود را ببیند و بدکار و ستمگر و تجاوزگر، تاوان تجاوزگری و ظلم خود را ببیند؛ و از آن جایی که ممکن است برخی از انسان ها این مسئله (یعنی دنیای دیگر) را بعید بدانند، الله متعال ادله بسیاری را مبنی بر این مطرح می سازد که رستاخیز حق است و شکی در آن نیست، الله متعال می فرماید: {از جمله نشانه های (قدرت) الهی این است که تو زمین خشک و فرسوده را می بینی، هنگامی که آب (باران) را بر آن فرو می ریزیم، به جنبش در می آید و (گیاهانش) رشد می کند، آن (پروردگار توانمندی) که زمین را زنده می کند، مردگان را نیز (در روز رستاخیز) زنده خواهد کرد، به راستی که الله بر انجام هر کاری تواناست. [فصلت: 39]. و الله متعال می فرماید: {ای مردم، اگر درباره برانگیخته شدن (در روز قیامت) تردید دارید، (بدانید که) ما شما را از خاک آفریدیم، سپس از نطفه و آن گاه از خون بسته شده، سپس از پاره گوشتی شکل یافته و شکل نایافته؛ (چنین کردیم) تا (قدرت خویش را) برایتان آشکار سازیم، و هر چه را که بخواهیم، تا مدتی معین در رحم (مادران) نگه می داریم، آن گاه شما را به صورت نوزادی (در شکم مادران) بیرون می آوریم، سپس (پرورش می یابید) تا به حد رشد (و بلوغ) خود برسید؛ و از شما کسی هست که

(در دوران جوانی) می میرد و کسی نیز هست (که آن قدر عمر می کند تا) به نهایت فرتوتی (و کهنسالی) می رسد، چنان که پس از (آن همه) دانش، (همه را فراموش می کند و) چیزی نمی داند، و (اما مثالی دیگر) زمین را خشکیده می بینی، اما چون آب [باران] بر آن فرو می فرستیم، به جنبش درمی آید و رشد می کند و از هر نوع (گیاه) زیبایی می رویاند. [الحج: 5]. الله متعال در این آیه سه دلیل عقلی را ذکر کرده که بر حق بودن رستاخیز دلالت دارد:

1- این که الله انسان را اول بار از خاک آفرید و قادر است تا کسی را که از خاک آفریده پس آن که (پس از مرگ تبدیل به) خاک شده را دوباره به زندگی باز گرداند.

2- کسی که انسان را از نطفه آفریده، می تواند او را پس از مرگ به زندگی باز گرداند.

3- کسی که زمین را پس از مرگش با باران به زندگی باز می گرداند، قادر است که مردم را پس از مرگشان به زندگی برگرداند و این آیه دلیل بزرگی است بر اعجاز قرآن کریم، این که چگونه این آیه- که آیه ای طولانی نیست - سه برهان عقلی شگفت انگیز را درباره یک مسئله مهم در خود جای داده است.

و الله متعال می فرماید: {روزی که آسمان را چون طوماری نوشته شده در هم می پیچیم (و) همان گونه که نخستین (بار) آفرینش را آغاز کردیم، (بار دیگر) آن را باز می گردانیم، (این) وعده ای است بر عهده ما که قطعاً انجامش خواهیم داد. [الانبیاء: 104]. و الله متعال می فرماید: {و برای ما مثالی زد و آفرینش خویش را فراموش کرد و گفت: چه کسی این استخوان ها را (دوباره) زنده می کند در حالی که پوسیده است؟ (78) بگو: همان ذاتی زنده اش می کند که نخستین بار آن را پدید آورد و او به هر آفرینشی داناست (79)}. [یس: 78 - 79]. و الله تعالی می فرماید: {ای منکران معاد! آیا آفرینش شما (بعد از مرگ) سخت تر است یا آسمانی که (الله) آن را بنا کرده است؟ (27) سقف آن را بر افراشت و گسترش داد، و به آن نظم و ترتیب بخشید، و آراسته کرد (28) و شب آن را تاریک کرد، و روزش را روشن گردانید (29) و زمین را پس از آن (آفرید و) گستراند (30) و از آن، آب (چشمه ها و چاه ها و) چراگاه هایش را بیرون آورد (31) و کوه ها را محکم و استوار (بر روی زمین) قرار داد (32)} [نازعات: 27-32]. این جا الله سبحانه و تعالی تبیین نموده که خلقت انسان از آفرینش آسمان و زمین و آن چه در آنهاست، دشوارتر نیست و آن که توانسته آسمان ها و زمین را بیافریند از این که انسان را دوباره زنده سازد ناتوان نیست.

13- الله سبحانه و تعالی آدم را از خاک آفرید و نسل او را چنین قرار داد که پس از او فرزند بیاورند و افزون شوند، بنابراین همه مردم در اصل برابرند و هیچ نژادی بر نژاد دیگر برتری ندارد و هیچ ملتی بر دیگری فضیلتی ندارد؛ مگر با تقوا.

الله سبحانه و تعالی آدم را از خاک آفرید و نسل او را چنین قرار داد که پس از او فرزند بیاورند و افزون شوند، بنابراین همه مردم در اصل برابرند و هیچ نژادی بر نژاد دیگر برتری ندارد و هیچ ملتی بر دیگری فضیلتی ندارد؛ مگر با تقوا، الله متعال می فرماید: {ای مردم، ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را تیره ها و قبیله ها قرار دادیم. تا یکدیگر را بشناسید، بی تردید، بزرگوارترین شما نزد الله پرهیزگارترین شماست، بی گمان الله دانای آگاه است. [حجرات: 13]. و الله متعال می فرماید: {و الله (پدر) شما (آدم) را از خاک آفرید، سپس (ذریه آدم را) از نطفه آفرید، سپس شما را جفت ها (ی یکدیگر) قرار داد، هیچ (جاندار) ماده ای باردار نمی شود و زایمان نمی کند، مگر با دانش (و آگاهی) الله متعال، و هیچ (جاندار) کهنسالی عمر طولانی نمی کند و از عمرش کاسته نمی گردد، مگر آن که در کتاب [لوح محفوظ] ثبت شده است، این کار برای الله آسان است. [فاطر: 11]. و الله متعال می فرماید: {و کسی است که شما را از خاک آفرید، سپس (طی مراحل مختلف) از نطفه و آنگاه خون بسته آفرید، سپس شما را (به صورت) نوزادی (از شکم مادر به دنیا) می آورد، سپس رشد می کنید تا به کمال نیرو و قوت خود می رسید، سپس [بهد از سال ها زندگی کردن به مرحله ی) سالخورده گی می رسید، و از (میان) شما کسی است که پیش از این (مرحله) می میرد و (به بعضی دیگر از شما مهلت داده می شود) تا به وقت معینی برسید، و امید است شما (از این نشانه های الهی درس عبرت بگیرید تا) ببینید. [غافر: 67]. الله متعال در تبیین این که مسیح را با امر کونی آفریده، همانگونه که آدم را با امر کونی از خاک آفرید، می فرماید: {همانا مثال (آفرینش) عیسی نزد الله، همچون مثال (آفرینش) آدم است که او را از خاک آفرید و سپس به او فرمود: پدیدار بشو، پس (بی درنگ) پدیدار شد. [آل عمران: 59]. پیش تر در عبارت شماره (2) بیان کردیم که پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بیان کرده اند که مردم با هم برابرند و کسی بر دیگری برتری ندارد، مگر با تقوا.

14- و هر نوزادی بر اصل فطرت به دنیا می آید.

هر نوزادی بر اصل فطرت دیده به جهان می گشاید، الله متعال می فرماید: {روزی خود را خالصانه به سوی دین (پاک و بی آرایش) اسلام برپا دار که الله فطرت مردم را بر اساس آن سرشته است، هیچ تغییری در آفریده های الله نیست، این است (راه راست و) دین استوار، ولی بیشتر مردم (این حقیقت را) نمی دانند. [الروم: 30]. منظور از حقیقت، دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید: {سپس (ای پیامبر) به تو وحی کردیم که از آیین ابراهیم پیروی کن که حق گرا بود و (هرگز) از زمره مشرکان نبود. [النحل: 123]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "هیچ نوزادی نیست مگر آن که بر اساس فطرت به دنیا می آید، آنگاه پدر و مادرش او را یهودی یا نصرانی یا مجوسی می گردانند، همانطور که حیوان ماده، حیوانی سالم از عیب می زاید، آیا در میان حیوانات (به دنیا آمده دیگر)، حیوانی ناقص الخلقه می بینی؟" سپس ابوهریره - رضی الله عنه - گفت: {روزی خود را خالصانه به سوی دین (پاک و بی آرایش) اسلام برپا دار که الله فطرت مردم را بر اساس آن سرشته است، هیچ تغییری در آفریده های الله نیست، این است (راه راست و) دین استوار، ولی بیشتر مردم (این حقیقت را) نمی دانند. [الروم: 30]. صحیح بخاری (4775). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "بدانید که پروردگار مرا امر نموده تا آنچه

را که امروز به من یاد داده و شما آن را نمی دانید، به شما بیاموزم، (الله متعال فرمودند): هر آنچه را که (حلال کرده ام و) به بنده ای داده ام برایش حلال است، و من بندگانم را اهل توحید آفریدم، و همانا شیاطین به نزد آنان آمده و از دین شان برگردانند، و بر آنان چیزهایی را حرام کردند که من برای آنان حلال ساخته بودم، و به آنان امر کردند تا به من شرک ورزند، شرکی که برایش دلیلی نازل نکرده ام." امام مسلم آن را روایت کرده، (2865).

15- و هیچ انسانی، گناهکار یا وارث گناه دیگری به دنیا نمی آید.

هیچ یک از انسان ها گناهکار یا وارث گناه دیگری به دنیا نمی آید و الله تعالی ما را آگاه نموده که آدم - علیه السلام - هنگامی که مخالفت امر الهی نمود و او و همسرش حوا از آن درخت خوردند، پشیمان شد و توبه کرد و از الله آمرزش خواست و الله نیز به او الهام نمود تا سخنانی پاک به زبان آورد، پس الله توبه او را پذیرفت، الله متعال می فرماید: {و گفتیم: ای آدم، تو و همسرت در بهشت سکونت کنید و از (نعمت های) آن از هر جا که می خواهید، خوش و گوارا بخورید، اما به این درخت نزدیک نشوید (و از ثمره ی آن نخورید) و الا از ستمکاران خواهید شد (35) اما شیطان موجب لغزش (و نافرمانی) هر دوی آنان شد، پس الله آنان را از آن چه در آن بودند (که بهشت بود) بیرون کرد، و (به همه ی آنان) گفتیم: (به روی زمین) فرود آید، در حالی که برخی دشمن برخی دیگر خواهید بود، و برایتان در زمین، تا مدتی معین قرارگاه و وسیله بهره برداری خواهد بود (36) آن گاه آدم از پروردگارش کلماتی فرا گرفت (و با آنها درخواست بخشایش نمود) و الله توبه او را پذیرفت؛ چرا که الله، بسیار توبه پذیر مهربان است (37) گفتیم: همگی از آنجا فرود آید و هر گاه از جانب من رهنمودی برایتان آمد، کسانی که از آن (هدایت) پیروی کنند، نه ترسی بر آنان خواهد بود و نه اندوهگین می شوند. [البقره: 35-38]. وقتی الله متعال توبه آدم را پذیرفته، دیگر بر دوش او گناهی نیست؛ بنابراین ذریت او نیز گناه او را که با توبه از بین رفته، به ارث نمی برند، و اصل بر این است که انسان تاوان گناه دیگری را نمی کشد، الله متعال می فرماید: {و هیچ کس (کار ناشایستی) انجام نمیدهد، مگر آنکه (بار گناهش) بر دوش خود اوست، و هیچ گناهکاری بار (گناه) دیگری را به دوش نمی کشد، سپس بازگشت (همه) شما به سوی پروردگارتان است، سرانجام (همه) شما را (در روز قیامت، از حقیقت) آنچه در آن اختلاف داشتید، آگاه می سازد. [الانعام: 164]. و الله متعال می فرماید: {کسی که هدایت یابد (تنها) به نفع خود هدایت یافته است، و کسی که گمراه گردد، فقط به زیان خود گمراه شده است، و هیچ گناهکاری، بار گناه دیگری را بر دوش نمی کشد، و ما هرگز (کسی یا قومی را) عذاب نخواهیم داد، مگر اینکه پیامبری (در میان آنان) مبعوث کرده باشیم. [الاسراء: 15]. و الله متعال می فرماید: {و هیچ کسی بار گناه دیگری را به دوش نمی گیرد و اگر (شخص) گرانباری، (دیگری را) برای حمل بار (گناهان) خویش فرا بخواند، (چیزی از بار گناهانش) برداشته نمی شود، هر چند که او خویشاوند (نزدیکش) باشد، (ای پیامبر) تو کسانی را (با این قرآن) هشدار می دهی که در نهان از پروردگارشان می ترسند و نماز برپا می دارند، هر کس (با تقوا نفس خود را از گناهان) پاک کند، یقیناً تنها به سود خو (نفس خویش را) پاک کرده است، و بازگشت (همه) به سوی الله است. [فاطر: 18].

16- و هدف از آفرینش مردم، عبادت کردن الله به یگانه است.

مقصود از خلقت انسان ها، عبادت است: عبادت موحدانه الله است، الله متعال می فرماید: {و من جنی ها و انسان ها را تنها برای این آفریده ام که مرا عبادت کنند. [الذاریات: 56].

17- اسلام، انسان را - چه مرد باشد و چه زن - گرامی داشته و همه حقوقش را برای او تضمین نموده، و او را در برابر انتخاب ها و کارها و رفتارهایش مسئول دانسته، و مسئولیت هر کاری را که به او و دیگری زیان برساند، بر عهده خودش قرار داده است.

اسلام، انسان را - چه مرد باشد و چه زن - گرامی داشته؛ چرا که الله انسان را برای این آفریده تا جانشین وی بر روی زمین باشد، الله متعال می فرماید: {و (بیاد بیاور) هنگامی را که پروردگارت به فرشتگان گفت: من در زمین جانشینی قرار خواهم داد. [البقره: 30]. این گرامی داشت، همه بنی آدم را شامل می شود، الله متعال می فرماید: {و براستی، ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم و آنان را در خشکی و دریا (با وسایل نقلیه) حمل کردیم، و از انواع (نعمت های) پاکیزه به آنان روزی دادیم، و آنان را بر بسیاری از موجوداتی که آفریده ایم، بطور کامل برتری بخشیدیم. [الاسراء: 70]. و الله متعال می فرماید: {یقیناً ما انسان را در بهترین صورت و زیباترین سیما آفریده ایم. [التین: 4]. الله، انسان را از این نهی کرده که خودش را تابع و ذلیل یک معبود یا فرمانروا یا رهبری غیر از الله قرار دهد، پروردگار متعال می فرماید: {برخی از مردم، همتایانی غیر از الله را (برای عبادت) بر می گزینند و آنها را همچون الله دوست می دارند، و کسانی که ایمان آورده اند الله را بیشتر دوست دارند، و کسانی که (بر خود) ستم کرده اند، اگر می شد (در دنیا) عذابی را مشاهده کنند که هنگام (قیامت) آن را می بینند، (خواهند دانست) که تمام قدرت و عظمت از آن الله است، و اینکه الله سخت کیفر است (165) آنگاه که رهبران (گمراه کننده) از پیروان خود بیزاری می جویند و عذاب را می بینند و (تمامی) اسبابی (که موجب نجاتشان در دنیا می شد، همگی) گسیخته می گردد. [البقره: 165-166]. و الله متعال در بیان حال و روز پیروان و رهبران باطل در روز قیامت می فرماید: {کسانی که سرکشی (و تکبر) می کردند (در پاسخ به) کسانی که مستضعف شده بودند، می گویند: آیا ما (بودیم که) شما را از هدایت - پس از آن که به سویتان آمد - بازداشتیم؟ (هرگز) بلکه شما خود گناهکار (و اهل فساد) بودید (32) کسانی که مستضعف شده بودند (در پاسخ) به کسانی که سرکشی می کردند، می گویند: (چنین نیست) بلکه نیرنگ شبانه روزی (شما سبب شد که از هدایت بازمانیم) آن گاه که به ما دستور می دادید به الله کافر شویم و (در قدرت و عبادت) همتایانی برایش قرار دهیم، آنان هنگامی که عذاب (الهی) را می بینند، پشیمانی خود را پنهان می کنند و ما غل و زنجیرها را در گردن کسانی که کفر ورزیده اند می اندازیم، آیا جز (به کیفر) آنچه که انجام می دادند، مجازات می شوند؟ [سبأ: 32 - 33]. از کمال عدل الله سبحانه و تعالی در

روز قیامت آن است که دعوتگران و امامان گمراه گر را و می دارد تا گناهان خود و گناهان کسانی را که بدون علم گمراهشان کرده اند، بر دوش بکشند، الله متعال می فرماید: [تا در روز قیامت، بار گناهان خود را به تمامی بر دوش کشند و (همچنین) برخی از بار گناهان کسانی را که از روی نادانی گمراهشان کرده اند، آگاه باشید، چه بد است آنچه بر دوش می کشند]. [النحل: 25]. اسلام، همه حقوق انسان را در دنیا و آخرت تضمین کرده است و بزرگترین حقوقی که اسلام بر عهده گرفته و برای مردم بیان کرده، حق الله بر مردم و حق مردم بر الله است. معاذ بن جبل - رضی الله عنه - روایت کرده که گفت: من همراه با پیامبر - صلی الله علیه و سلم - (سوار بر شتر) بودم که فرمود: "ای معاذ، گفتیم: گوش به فرمان اوامر رضایت بخش شما هستیم، سپس سه بار همانند آن فرمود: آیا می دانی که حق الله بر بندگان چیست؟ گفتیم: نه، فرمود: حق الله بر بندگان این است که او را عبادت کنند و چیزی را با او شریک نگردانند، سپس مدتی به حرکت ادامه داد، آنگاه فرمود: ای معاذ، گفتیم: گوش به فرمان اوامر رضایت بخش شما هستیم، فرمود: آیا می دانی که حق بندگان بر الله چیست، اگر چنین کنند؟ این است که آنان را عذاب ندهد." امام بخاری آن را روایت کرده، (6840). اسلام، دین حق، نسل، مال و ناموس و آبروی انسان را برای او تضمین کرده استرسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا الله، خون، اموال و ناموس و آبرویان را بر شما حرام گردانده؛ همانند حرمت این روز شما، در این ماه شما، در این سرزمین شما." امام بخاری آن را روایت کرده، (6501). پیامبر - صلی الله علیه و سلم - این پیمان بزرگ را در (مراسم) حجه الوداع اعلام کرد، مناسبتی که بیش از صد هزار تن از صحابه در آن حضور یافتند، و این معنا را تکرار کرده، و در روز عید قربان در (مراسم) حجه الوداع بر آن تاکید نمودند. و اسلام، انسان را مسئول سایر انتخاب ها و کارها و رفتارهایش قرار داده است، الله متعال می فرماید: [و هر انسانی اعمال (خیر و شر) را در گردنش آویخته ایم، و در روز قیامت کتابی را برایش بیرون می آوریم که (تمام اعمال خیر و شری را که انجام داده است) گشوده و مبسوط در برابر خویش می بیند (13) (به او می فرمایم: کتابت را بخوان، امروز همین کافی است که خودت حسابرس خودت باشی)]. [الاسراء: 13-14]. یعنی هر عملی - چه خیر باشد و چه شر - همراه انسان خواهد بود و به دیگری سپرده نمی شود، پس کسی با عمل دیگری محاسبه نمی شود و دیگری نیز با عمل غیر خود حسابرسی خواهد شد، الله متعال می فرماید: [ای انسان، بی گمان، تو در راه (رسیدن به) پروردگارت سخت تلاش و کوشش می کنی؛ و سرانجام او را ملاقات خواهی کرد]. [الانشقاق: 6]. و الله متعال می فرماید: [هر کس به شایستگی عمل کند، به سود خود اوست، و هر کس بدی کند، به زیان خویش بدی کرده است، و پروردگار تو هرگز به بندگان ستم نمی کند]. [فصلت: 46]. و اسلام مسئولیت هر عملی را که باعث زیان رسیدن به خود انسان و زیان زدن به دیگران باشد، بر عهده خود او گذاشته است، الله متعال می فرماید: [و هر کس گناهی مرتکب شود، تنها به زیان خویش مرتکب شده است، و الله همواره دانای حکیم است]. [النساء: 111]. و الله متعال می فرماید: [به همین سبب بر بنی اسرائیل مقرر داشتیم که هر کس انسانی را بدون اینکه مرتکب قتل نفس یا فسادی در زمین شده باشد، بکشد، چنان است که گویی همه ی انسان ها را کشته باشد و هر کس انسانی را از مرگ نجات دهد، چنان است که گویی همه ی انسان ها را زنده کرده است]. [المائده: 32]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "کسی مظلومانه به قتل نمی رسد مگر آن که بخشی از خون او بر گردن فرزند نخست آدم است؛ زیرا او نخستین کسی بود که رسم قتل (انسان) را بر جای نهاد." امام مسلم آن را روایت کرده، (5150).

18- اسلام مرد و زن را از نظر عمل، مسئولیت و جزا و پاداش برابر دانسته است.

اسلام مرد و زن را از جهت عمل، مسئولیت و جزا و پاداش برابر دانسته است، الله متعال می فرماید: [و کسی که چیزی از کارها شایسته را انجام دهد، چه مرد باشد یا زن، در حالی که او مؤمن باشد، اینان به بهشت داخل می شوند و کمترین ستمی (باندازه ی گودی پشت هسته ی خرما) به آنها نخواهد رسید]. [النساء: 124]. و الله متعال می فرماید: [هر کسی که کار شایسته ای انجام دهد، (خواه) مرد باشد یا زن، در حالی که مؤمن است، او را به حیاتی پاک و پسندیده زنده می داریم، و مسلماً پاداششان را به (حسب) بهترین اعمالی که انجام می دادند، به آنها می دهیم]. [النحل: 97]. و الله متعال می فرماید: [هر کس کار بدی مرتکب شود، جز به همتان آن کیفر داده نمی شود، و هر کسی خواه مرد باشد یا زن و او مؤمن باشد، کار شایسته ای انجام دهد، پس آنان وارد بهشت می شوند، و در آن روزی بی شمار به آنها داده خواهد شد]. [غافر: 40]. و الله متعال می فرماید: [همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان و مردان مؤمن و زنان مؤمن و مردان فرمانبردار و زنان فرمانبردار و مردان راستگو و زنان راستگو و مردان شکیبیا و زنان شکیبیا و مردان فروتن و زنان فروتن و مردان انفاقگر و زنان انفاقگر و مردان روزه دار و زنان روزه دار و مردان پاکدامن و زنان پاکدامن و مردان و زنانی که الله را بسیار یاد می کنند، برای (همگی) آنان آمرزش و پاداشی بزرگ فراهم نموده است]. [الاحزاب: 35].

19- اسلام، زن را گرامی داشته و زنان را خواهران تنی مردان دانسته و مرد را ملزم کرده که اگر توانایی دارد، نفقه زن را بپردازد، بنابراین نفقه دختر بر عهده پدر است و نفقه مادر بر عهده فرزند اوست اگر بالغ باشند و نفقه زن بر عهده همسر اوست.

اسلام، زنان را خواهران تنی مردان دانسته است. رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا زنان، خواهران تنی مردانند." امام ترمذی آن را روایت کرده، (113). از جلوه های گرامی داشتن زنان در اسلام این است که اسلام نفقه مادر را بر عهده فرزندش گذاشته، مشروط بر اینکه فرزند توانایی مالی داشته باشد. رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "منزلت دست بخشنده بالاتر است، (پس در بخشیدن اول از) مادرت و پدرت و خواهرت و برادرت، سپس نزدیک تر و نزدیک تر (آغاز کن)". امام احمد آن را روایت کرده است. در موضوع شماره (29) به یاری الله متعال به بیان جایگاه پدر و مادر خواهیم پرداخت. از دیگر جلوه های گرامی داشتن زنان در اسلام این است که شوهر را ملزم کرده تا اگر توانایی مالی داشت نفقه همسرش را تأمین کند. الله متعال می فرماید: [کسانی که دارا (و ثروتمند) هستند، باید از

دارایی (و ثروت) خود (بر زن مطلقه و فرزندش) خرج کنند، و کسی که تنگدست است، باید از آن چه که الله به او داده (و در توانش است) خرج کند، الله هیچ کسی را جز به آن اندازه ای که به او (توان) داده است، مکلف نمی کند، الله به زودی بعد از سختی (و تنگدستی) آسانی (و گشایش) را فراهم می آورد. [الطلاق: 7]. مردی از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسید: حق زن بر شوهرش چیست؟ فرمود: "هنگامی که غذا می خوری به او نیز غذا بده، و هنگامی که برای خود لباس تهیه کردی برای او نیز تهیه بکن، و هیچ وقت به چهره ضربه نزن، و او را زشت نخوان." امام احمد آن را روایت کرده است. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در تبیین پاره ای از حقوق زنان بر شوهران می فرماید: "و روزی و لباس آنان بر اساس عرف (و عادت) بر شما واجب است." امام مسلم آن را روایت کرده است. و ایشان - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "برای هر شخصی این گناه کافی است که (تأمین هزینه های زندگی) کسانی را که قوت آنان بر عهده اوست، ضایع سازد." امام احمد آن را روایت کرده است. امام خطابی می گوید: عبارت: "کسانی که قوت آنان بر عهده اوست"، مقصودش کسانی است که قوت و مایحتاج آنان بر عهده اوست، انگار به صدقه دهنده می گوید: برای طلب پاداش، صدقه نده مگر آنچه که از هزینه های خانواده ات بیشتر آمده است، زیرا در این صورت این صدقه تبدیل به گناه می شود، هنگامی که حق آنان را ضایع کنی." از دیگر جلوه های بزرگداشت زنان در اسلام این است که نفقه دختر را بر عهده پدر گذاشته است، الله متعال می فرماید: (و مادران (باید) دو سال کامل به فرزندان شیر دهند، (این) برای کسی است که قصد دارد دوران شیرخوارگی را تکمیل کند، و خوارک و لباس آنان بر اساس عرف بر عهده پدر است). [البقره: 233]. پس الله متعال بیان فرموده اند که هزینه ی غذا و لباس کودک بر اساس عرف بر عهده پدر اوست، و می فرماید: (پس اگر فرزندان را شیر دادند، اجرت شیردانشان را به آن ها بپردازید). [الطلاق: 6]. الله متعال هزینه شیر دادن به کودک را بر عهده پدر گذاشته است، و این دال بر این است که نفقه فرزند بر عهده پدر است، و فرزند شامل پسر و دختر می شود، حدیث بعدی دال بر وجوب نفقه زن و فرزندان بر پدر است: عائشه - رضی الله عنها - روایت کرده است که هند به پیامبر - صلی الله علیه و سلم - فرمود: ابوسفیان مردی بخیل است، و احتیاج دارم که از مال او بردارم، ایشان فرمودند: "به اندازه ای که برای خودت و فرزندان بر اساس عرف کافی است، (از مال او) بردار." امام بخاری آن را روایت کرده است. پیامبر بزرگوار، فضیلت هزینه کردن برای دختران یا خواهران را بیان کرده، و می فرماید: "هر کس سرپرستی دو دختر یا سه دختر یا دو خواهر یا سه خواهر را بر عهده گیرد تا آن که بالغ شوند یا آن که (در حال سرپرستی) آنان از دنیا بروند، من و چنین شخصی مانند این دو خواهیم بود، و به انگشت سبابه و میانی خود اشاره کرد." بسلسله صحیح (296).

20- و مرگ به معنای فناى ابدى نیست، بلکه انتقال از خانه عمل به خانه پاداش است، مرگ، هم بدن و هم روح را در بر می گیرد و مرگ روح به معنای جدا شدنش از بدن است، سپس بعد از رستاخیز در روز قیامت به بدن باز می گردد و روح پس از مرگ به بدنی دیگر منتقل نمی شود و در بدنی دیگر تناسخ نمی پذیرد.

مرگ به معنای فناى ابدى نیست، الله متعال می فرماید: (ای پیامبر) بگو: فرشته مرگ که بر شما گماشته شده است، جانتان را می گیرد، آنگاه به سوی پروردگارتان بازگردانده می شوید. [السجده: 11]. مرگ، بدن و روح را در بر می گیرد و مرگ روح همان جدا شدنش از بدن است، سپس بعد از رستاخیز روز قیامت به بدن باز می گردد، الله متعال می فرماید: (الله جان ها را به هنگام مرگشان قبض می کند و (نیز) جان کسی را که نمرده است، به هنگام خوابش (می گیرد)، آنگاه جان های کسانی که فرمان مرگشان را صادر کرده، نگه می دارد، و جان دیگران را تا هنگام معین (مرگشان) بازپس می فرستد، بی گمان در این (امر) نشانه هایست برای قومی که می اندیشند). [الزمر: 42]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "روح هرگاه قبض شود، چشم آن را دنبال می کند." امام مسلم آن را روایت کرده است، (920). پس از مرگ، انسان از دار عمل به دار پاداش منتقل می شود، الله متعال می فرماید: (بازگشت همه شما به سوی اوست، و عده الله حق است، بی گمان او آفرینش را آغاز می کند، آنگاه (پس از مرگ) آن را باز می گرداند تا کسانی را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام داده اند، به عدالت پاداش دهد، و کسانی که کافر شده اند، بسبب کفرشان برای آنان نوشیدنی از آب جوشان، و عذابی دردناک است). [یونس: 4].

روح پس از مرگ به بدنی دیگر منتقل نمی شود و تناسخ نمی پذیرد، و ادعای تناسخ نه دلیلی از عقل دارد و نه حس، و هیچ قولی از سوی پیامبران دال بر این عقیده وارد نشده است.

21- اسلام به اصول بزرگ ایمان و باور داشتن به آنها فرا می خواند، و این اصول: ایمان به الله و ملائکه او و ایمان به کتاب های الهی مانند تورات و انجیل و زبور - پیش از تحریف آنها - و قرآن و ایمان به همه پیامبران و فرستادگان - علیهم السلام - و ایمان به آخرین پیامبران یعنی محمد رسول الله، خاتم انبیا و مرسلین و ایمان به آخرت است و این که بدانیم اگر زندگی دنیا پایان کار بود، زندگی و وجود، بیهودگی محض بود، و همچنین ایمان به قضا و قدر.

اسلام به سوی باور به اساسیات بزرگ ایمان فرا می خواند، اصولی که همه پیامبران و رسولان - علیهم السلام - به آن فرا خواندند، یعنی:

اول: ایمان به پروردگاری و آفرینگاری و روزی دهی و تدبیرگری این جهان توسط الله است و این که تنها او شایسته عبادت است، و پرستش هر چیزی جز او باطل است، و هر معبودی به جز او باطل است و بنابراین عبادت تنها لایق اوست و عبادتی درست نیست مگر برای او. ادله این مسئله در بند شماره (8) بیان شده است.

الله سبحانه و تعالی این اصول بزرگ را در آیات زیادی آورده که در سوره های قرآن پراکنده است، از جمله این سخن الله متعال: [پیامبر به آنچه که از (سوی) پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و مؤمنان (نیز) همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و سخنشان این است که): میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم)، و گفتند: شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، امرزش تو را (خواهانیم) و بازگشت (تمام امور) به سوی توست.]. [البقره: 285]. و الله متعال می فرماید: [نیکی (فقط) این نیست که (برای نماز) روی خود را به سوی مشرق و (یا) مغرب بگردانید، بلکه نیکی آن است که کسی به الله و روز قیامت و فرشتگان و کتاب (آسمانی) و پیامبران ایمان آورد و مال (خود) را با وجود دوست داشتنش به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و در راه ماندگان و درخواست کنندگان (گدایان) و در (راه آزادی) بردگان ببخشد و نماز برپا دارد و زکات پردازد، و (نیز) کسانی که چون عهد می بندند به پیمانشان وفا می کنند و (کسانی که) در فقر و سختی و زیان و بیماری و به هنگام (شدت گرفتن) نبرد، (پایداری و) شکیبایی می کنند، آنان (که به این ویژگی ها آراسته اند) کسانی هستند که راست گفتند و همانان پرهیزگارند]. [البقره: 177]. الله متعال به ایمان آوردن به این اصول فرا خوانده و تبیین نموده که هر کس به آن کفر ورزد، دچار گمراهی دور و درازی شده است، الله متعال می فرماید: [ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است و (به هر) کتابی که پیش از این فرستاده است، ایمان بیاورید (و بر آن پایدار باشید)، و هر کس به الله و فرشتگان او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر بورزد، بی تردید در گمراهی دور و درازی افتاده است.]. [النساء: 136]. و در حدیث، از عمر بن خطاب - رضی الله عنه - نقل است که فرمود: روزی نزد پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بودیم که ناگهان مردی با لباسی به شدت سفید و موی به شدت سیاه وارد شد که نه اثر سفر بر او دیده می شد و نه کسی از ما او را می شناخت، تا آن که نزد پیامبر - صلی الله علیه و سلم - (در روبرویش) نشست، و زانوانش را به زانوان پیامبر چسباند و دستانش را بر روی ران هایش گذاشت و گفت: ای محمد، درباره اسلام به من بگو؟ پس رسول الله - صلی الله علیه و سلم - فرمود: "اسلام آن است که شهادت دهی معبودی (به حق) جز الله نیست، و این که محمد فرستاده الله است، و نماز را برپا بداری و زکات بدهی و رمضان را روزه بگیری و در صورت توانایی به حج خانه (کعبه) بروی، گفت: راست گفتی، (عمر - رضی الله عنه - گفت) از کار او تعجب کردیم، می پرسد، سپس می گوید راست گفتی! گفت: پس درباره ایمان به من بگو؟ فرمود: این که به الله و ملائکه او و کتابهایش و پیامبرانش و روز آخرت ایمان بیاوری و به تقدیر - خیر و شرش - ایمان بیاوری، گفت: راست گفتی، سپس گفت: پس درباره احسان به من بگو؟ فرمود: این است که الله را طوری عبادت کنی که گویا او را می بینی، پس اگر او را نمی بینی، او تو را می بیند". امام مسلم آن را روایت کرده است، (8). در این حدیث، جبرئیل به نزد پیامبر - صلی الله علیه و سلم - آمد و درباره مراتب دین یعنی اسلام و ایمان و احسان پرسید، پس پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به او پاسخ داد، سپس محمد - صلی الله علیه و سلم - به صاحبش - رضی الله عنهم - فرمودند که این شخص جبرئیل - علیه السلام - بود و آمد تا (از طریق پرسیدن پرسش های مهم) دینشان را به آنان آموزش دهد، این است اسلام، پیامی الهی که جبرئیل - علیه السلام - (از آسمان به زمین) منتقل کرده و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به مردم ابلاغ کرده است، و اصحاب ایشان - رضی الله عنهم - حفظش کرده و پس از ایشان به (دیگر) مردمان منتقل کرده است. دوم: ایمان به ملائکه که عالم ملائکه عالمی است غیبی، الله آنان را آفریده و به شکلی معین قرار داده و کارهای بزرگی را بر عهده آنان گذاشته است که از گرامی ترین کارهای آنان، ابلاغ پیام های الهی به رسولان و پیامبران - علیهم السلام - است و گرامی ترین ملائکه، جبرئیل علیه السلام است، از آیات دال بر این که جبرئیل - علیه السلام - وحی را به پیامبران - علیهم السلام - نازل نموده، این سخن الله متعال است: [به فرمان خویش فرشتگان را با وحی بر هر یک از بندگان که بخواهد نازل می کند (با این پیام) که: (ای پیامبران، مردم را از شرک ورزیدن به الله) بیم دهید (و به آنان بگویید که) معبودی (به حق) جز من نیست، پس (ای مردم) از من پروا کنید.]. [النحل: 2]. و الله متعال می فرماید: [و همانا (این) قرآن نازل شده (از سوی) پروردگار جهانیان است (192) روح الامین (جبرئیل) آن را (از سوی پروردگار) فرود آورده است (193) بر قلب تو (نازل کرده) تا بیم دهنده باشی (194) (آن را) به زبان عربی روشن (نازل نمود) (195) و همانا، (بشارت نزول) آن، در کتاب های پیشین (آمده) است.]. [الشعراء: 192-196]. سوم: ایمان به کتاب های الهی مانند تورات و انجیل و زبور - پیش از تحریف آنها - و همچنین قرآن، الله متعال می فرماید: [ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است و (به هر) کتابی که پیش از این فرستاده است ایمان بیاورید (و بر آن پایدار باشید) و هر کس به الله و فرشتگان او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر بورزد، بی تردید، در گمراهی دور و درازی افتاده است.]. [النساء: 136]. و الله متعال می فرماید: [کتاب (قرآن) را که تصدیق کننده کتاب های (آسمانی) پیشین است، به درستی بر تو نازل کرد، و تورات و انجیل را... (3) پیش از آن برای هدایت مردم نازل کرد، و (همچنین) فرقان را (که جداکننده حق از باطل است) نازل نمود، همانا کسانی که به آیات الله کافر شدند، عذاب سختی (در پیش) دارند، و الله شکست ناپذیر و انتقام گیرنده است.]. [آل عمران: 3-4]. و الله متعال می فرماید: [رسول (الله) به آنچه که از (سوی) پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و (همچنین) مؤمنان همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و سخنشان این است که): میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم)، و گفتند: شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، امرزش تو را (خواهانیم) و بازگشت (تمام امور) به سوی توست.]. [البقره: 285]. و الله متعال می فرماید: [ای پیامبر (بگو: به الله و به آنچه بر ما نازل شده است ایمان آوردیم و (همچنین) به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط (پیامبرانی که از نوادگان یعقوب) نازل گردیده است، و آنچه که بر موسی و عیسی و (دیگر) پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده ایمان آوردیم، میان هیچ یک از آنان فرقی نمی گذاریم و تسلیم او هستیم.]. [آل عمران: 84]. چهارم: ایمان به همه پیامبران و رسولان - علیهم السلام -، ایمان به همه پیامبران و مرسلین - علیهم السلام - و اعتقاد به این که همه آنان فرستادگانی از سوی الله هستند، و پیام های الله و شرع او را به امت هایشان می رسانند، واجب است، الله متعال می فرماید: [بگوید: ما به الله ایمان آورده ایم و به آنچه که بر ما نازل شده است و به آنچه که بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان (یعقوب) نازل گردید و (همچنین) به آنچه که به موسی و عیسی داده شده است و به آن چه که به (دیگر) پیامبران از طرف پروردگارشان داده شده است، و میان هیچ یک از ایشان تفاوت نمی گذاریم و ما (همگی) تسلیم الله هستیم.]. [البقره: 136]. و الله متعال می فرماید: [رسول (الله) به آنچه که از (سوی) پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و همه ی مؤمنان (نیز) به الله و فرشتگان و کتاب هایش و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و گفتند): میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم)، و گفتند: شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، امرزش تو را (می طلبیم) و بازگشت (همه ی امور) به سوی توست.]. [البقره: 285]. و الله متعال می فرماید: [ای پیامبر (بگو: به الله و آنچه

که بر ما نازل شده است ایمان آوردیم و (همچنین به) آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و (پیامبرانی که از) نوادگان (یعقوب بودند) نازل گردیده است و آنچه به موسی و عیسی و (دیگر) پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده است، (ایمان آورده ایم و) میان هیچ یک از آنان فرقی نمی گذاریم و تسلیم (وامر) او هستیم. [آل عمران: 84]. و این که به خاتم پیامبران یعنی محمد رسول الله - صلی الله علیه و سلم - پایان دهنده پیامبران و رسولان - علیهم السلام - ایمان بیاورد، الله متعال می فرماید: (و به یاد بیاورید) هنگامی که الله از پیامبران عهد و پیمان گرفت (و فرمود: هر گاه به شما کتاب و حکمتی دادم سپس پیامبری به سوی شما آمد که آنچه را با شماست تصدیق می کند، باید به او ایمان آورید و به او یاری رسانید، (آنگاه) فرمود: آیا اقرار کردید و پیمان محکم مرا در این باره پذیرفتید؟ (آنان) گفتند: اقرار کردیم، (الله) فرمود: پس (بر خود و امت هایتان) گواه باشید و من (نیز) با شما از گواهی می دهم. [آل عمران: 81]. بنابراین اسلام، ایمان آوردن به همه پیامبران و رسولان را به طور کلی واجب می داند، و ایمان به خاتم آنان یعنی پیامبر - محمد صلی الله علیه و سلم - را نیز واجب می داند، الله متعال می فرماید: (بگو: ای اهل کتاب تا (هنگامی که) به تورات و انجیل و آن چه از پروردگارتان به سوی شما نازل شده است عمل نکرده اید، بر هیچ (آیین درستی) نیستید. [المائده: 68]. و الله متعال می فرماید: (بگو: ای اهل کتاب بیایید به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را نپرستیم، و چیزی را شریک او نسازیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله به معبودی نگیرید، پس اگر (از این دعوت) روی گردانند، بگویید: گواه باشید که ما مسلمانییم. [آل عمران: 64]. و هر کسی که به یک پیامبر کافر شود در حقیقت به همه پیامبران و رسولان - علیهم السلام - کفر ورزیده است، از همین رو الله متعال در حکم خود بر قوم نوح می فرماید: (قوم نوح، پیامبران را دروغگو انگاشتند. [الشعراء: 105]. مشخص است که پیش از نوح - علیه السلام - رسولی نبوده، با این حال همین که قومش او را دروغگو انگاشتند، این تکذیب همه پیامبران و مرسلان از سوی آنان است؛ زیرا دعوت و غایت همه پیامبران یکی است. پنجم: ایمان به روز آخرت یعنی روز قیامت، در پایان این زندگی دنیا، الله به اسرافیل که یکی از ملائکه است امر می کند تا یکبار در صور بدمد، پس اولین فسخ دهشت آور را می دمد که باعث مدهوش شدن و مرگ هر کسی که الله بخواهد می شود، الله متعال می فرماید: (و در صور دمیده می شود؛ آنگاه هر کسی که در آسمان ها و در زمین است، مدهوش شده (و می میرد)، مگر کسی که الله بخواهد؛ آنگاه بار دیگر در آن دمیده می شود، و ناگهان همگی (زنده می شوند) و بر می خیزند و می نگرند. [الزمر: 68]. و وقتی همه کسانی که در آسمان و زمین هستند، جز آنکه الله بخواهد، مردند، الله آسمانها و زمین را در هم می پیچد، چنان که می فرماید: (روزی که آسمان را چون طوماری نوشته شده در هم می پیچیم (و همانطور که نخستین (بار) آفرینش را آغاز کردیم، (بار دیگر) آن را باز می گردانیم، (این) وعده ای است بر عهده ما، که قطعاً انجامش خواهیم داد. [الانبیاء: 104]. و الله متعال می فرماید: (و آنان الله را چنان که سزاوار اوست، ارج ننهاند، حال آن که در روز قیامت، زمین یک سره در قبضه اوست، و آسمان ها در دست راست وی درهم پیچیده خواهند شد، الله منزّه و برتر است از آنچه که شریک او می پندارند. [الزمر: 67]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "الله عزوجل در روز قیامت آسمان ها را در هم می پیچد، سپس آن ها را در دست راست خود می گیرد، سپس می فرماید: من پادشاهم، کجایند ستمگران؟ کجایند متکبران؟ سپس زمین را به دست چپ خود گرفته، سپس می فرماید: من پادشاهم، کجایند ستمگران؟ کجایند متکبران؟" امام مسلم آن را روایت کرده است. سپس الله متعال فرشته را امر می کند و بار دیگر در صورتی دمند، که ناگهان همگی (زنده می شوند) و بر می خیزند و می نگرند، الله متعال می فرماید: (آنگاه بار دیگر در آن دمیده می شود، و ناگهان همگی (زنده می شوند) و بر می خیزند و می نگرند. [الزمر: 68]. و هنگامی که الله متعال مردمان را برانگیخت، آنان را برای حسابرسی محشور می سازد، الله متعال می فرماید: (روزی که زمین از (روی) آنها شکافته شود، (و آنان) شتابان (در میان خاکها بیرون می آیند)، این (روز) گرد آوری برای ما آسان است. [ق: 44]. و الله متعال می فرماید: (روزی که مردم حاضر و نمایان می شوند و چیزی از آنان بر الله پوشیده نخواهد ماند، (الله می فرماید: امروز فرمانروایی از آن کیست؟ (آنگاه خود می فرماید: از آن الله یگانه ی پیرومند است. [غافر: 16]. در این روز همه مردم مورد حسابرسی قرار می گیرند و برای هر مظلومی از ظالم قصاص گرفته می شود، و هر کسی بر اساس آنچه که انجام داده است، پاداش داده می شود، الله متعال می فرماید: (امروز هر کس در برابر آنچه انجام داده است، جزا و پاداش داده می شود، امروز هیچ ستمی نیست، بی گمان، الله حسابرس سریعی است. [غافر: 17]. و الله متعال می فرماید: (بی گمان، الله به اندازه ذره ای ستم نمی کند و اگر کار نیکی باشد، آن را دو چندان می کند و از پیشگاه خود (به آنان) پاداش بزرگی می بخشد. [النساء: 40]. و الله متعال می فرماید: (پس هر کس به اندازه ذره ای کار نیک انجام داده باشد (پاداش) آن را خواهد دید. (و هر کس به اندازه ذره ای کار بدی کرده باشد، (کیفر) آن را خواهد دید. [الزلزله: 7 - 8]. و الله متعال می فرماید: (وما ترازوهای عدل را در روز قیامت خواهیم نهاد، پس به هیچ کس کمترین ستمی نمی شود، و اگر (کردارشان) همسنگ دانه خردلی باشد، آن را (به حساب) می آوریم، و کافی است که ما حسابرس باشیم. [الانبیاء: 47]. پس از رستاخیز و حسابرسی، پاداش و جزاست، بنابراین هر کس عمل خیری انجام داده در نعیم و خوشی دائم است که فنا پذیر نیست، و هر کس مرتکب شر و کفر شده با عذاب (جنهم) مجازات خواهد شد. الله متعال می فرماید: (فرمانروایی در آن روز، از آن الله است (و) میان آنان داوری می کند، کسانی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام داده اند، در باغ های پر نعمت (بهشت) بسر خواهند برد (56) و کسانی که کفر ورزیدند و آیات ما را تکذیب کردند، عذاب خوارکننده ای خواهند داشت. [الحج: 56 - 57]. و می دانیم که اگر زندگی دنیا پایان راه بود، زندگی و وجود (این دنیا)، بیهودگی محض بود، الله متعال می فرماید: (آیا پنداشته اید که شما را بیهوده آفریده ایم و همانا شما به سوی ما باز گردانده نمی شوید؟! [المؤمنون: 115]. ششم: ایمان به قضا و قدر که عبارتست از: واجب بودن ایمان داشتن به اینکه الله متعال هر آنچه را که در این هستی بوده و هر آنچه که خواهد بود، را می داند، و همه آن را پیش از آفرینش آسمان ها و زمین نوشته است، الله متعال می فرماید: (و کلیدهای غیب نزد اوست، و جز او هیچ کس آن را نمی داند، و آنچه را که در خشکی و دریاست می داند، و هیچ برگی (از درختی) نمی افتد، مگر اینکه آن را می داند، و هیچ دانه ای در تاریکی های زمین و هیچ تر و خشکی نیست؛ مگر اینکه در کتابی واضح و آشکار (در لوح محفوظ به ثبت) رسیده است. [الانعام: 59]. و اینکه علم الله متعال همه چیز را در بر گرفته است، الله متعال می فرماید: (الله (همان) کسی است که هفت آسمان، و (همانند آن) زمین را (نیز) آفریده است، و فرمان (الله) پیوسته در میان آنها نازل می شود، تا بدانید که الله بر همه چیز تواناست، و اینکه علم الله همه چیز را فرا گرفته است. [الطلاق: 12]. و در این هستی هیچ چیز رخ نمی دهد مگر اینکه الله آن را اراده کرده و خواسته و خلق نموده و اسباب آن را میسر ساخته است، الله متعال می فرماید: (همان کسی که فرمانروایی آسمان ها و زمین از آن اوست، و فرزندی (برای خویش) برنگزیده است، و در فرمانروایی هیچ شریکی ندارد، و همه چیز را آفریده و اندازه و تناسب هر چیز را دقیقاً اندازه گیری نموده است. [الفرقان: 2]. و او در همه این ها کارها حکمتی بسان رسا دارد که مردم نمی توانند به درک آن احاطه یابند، الله متعال می فرماید: (این (نشانه ها) حکمتی بسان رسا هستند، ولی (برای افراد بی باک و لجاج) هشدارها و بیم دادن ها سودی ندارند. [القدر: 5]. و الله متعال می فرماید: (و او کسی است که آفرینش را آغاز کرده است، سپس آن را باز می گرداند، و این (باز گرداندن) بر او آسان تر است، و برترین و بالاترین وصف در آسمان ها و زمین متعلق به اوست، و او شکست ناپذیر حکیم است. [الروم: 27]. الله متعال خودش را به حکمت متصف کرده، و خود را حکیم نامیده است، الله متعال می فرماید: (الله گواهی داده است

که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و علما (نیز بر این مطلب گواهی می دهند) که معبودی (بحق) جز او نیست، و او شکست ناپذیر حکیم است. [آل عمران: 18]. الله متعال خیر داده که عیسی - علیه السلام - در روز قیامت خطاب به الله می فرماید: [اگر آنان را (با عدالت خویش) عذاب دهی، بندگان تو هستند، و اگر آنان را (با رحمت خویش) ببخشایی، تویی که شکست ناپذیر حکیم هستی]. [المائدة: 118]. الله متعال هنگامی که موسی - علیه السلام - در کنار کوه طور قرار داشت، ندا سر داد و به وی فرمود: [ای موسی! همانا من الله پیروزمند حکیم هستم]. [النمل: 9]. و همچنین قرآن بزرگ را با نام حکیم توصیف نموده و فرموده است: [الر (الف. لام. را)، این (قرآن) کتابی است که آیات آن استحکام یافته است، سپس از جانب حکیمی آگاه، به روشنی بیان شده است]. [هود: 1]. و الله متعال می فرماید: [این (احکام) از جمله حکمت هایی است که از جانب پروردگارت به تو وحی شده است، و هرگز معبود دیگری را با الله قرار نده که نکوهیده و رانده شده به دوزخ افکنده می شوی]. [الاسراء: 39].

22- پیامبران درباره آنچه که از سوی الله ابلاغ می کنند معصومند، و از هر آنچه که مخالف با عقل یا اخلاق سلیم است معصومند، و مکلفند تا اوامر الله را به بندگان برسانند، و پیامبران از هیچگونه ویژگی های ربوبیت و الوهیت برخوردار نیستند؛ بلکه همانند دیگر انسان ها هستند با این تفاوت که خداوند پیامش را به آنان وحی کرده است.

و پیامبران درباره آنچه که از سوی الله ابلاغ می کنند معصومند؛ زیرا الله متعال بهترین بندگان را برای تبلیغ پیامش بر می گزیند، الله متعال می فرماید: [الله از فرشتگان رسولانی را بر می گزیند، و (نیز) از (میان) مردم، بی گمان الله شنوای بیناست]. [الحج: 75]. و الله متعال می فرماید: [به راستی که الله آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر جهانیان برگزید]. [آل عمران: 33]. و الله متعال می فرماید: [الله] فرمود: ای موسی! من تو را با پیام هایم و سخن خویش بر مردمان (برتری دادم و) برگزیدم، پس آنچه را به تو داده ام بگیر، و از سپاسگزاران باش]. [الاعراف: 144]. پیامبران - علیهم السلام - می دانستند آنچه که بر آنان نازل می شود وحی الهی است، و ملائکه ای را که با وحی نازل می شد، می دیدند، الله متعال می فرماید: [الله] آگاه بر غیب است، و هیچکس را بر غیب خویش آگاه نمی سازد (26) مگر پیامبری که الله وی را پسندیده باشد که بی گمان، از پیش و روی او نگهبانی (از فرشتگان) می گمارد (27) تا معلوم کند که (پیامبران) پیام های پروردگارش را ابلاغ کرده اند، و (الله) به آنچه که نزد آنهاست احاطه دارد، و تعداد هر چیزی را برشمرده است. [الجن: 26-28]. و الله پیامبران را به تبلیغ پیام هایش امر کرده است، الله متعال می فرماید: [ای پیامبر! آنچه را که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است (به مردم) ابلاغ کن، و اگر چنین نکنی، رسالت او را نرسانده ای، و الله تو را از (گزند) مردم حفظ می کند، همانا الله گروه کافران را هدایت نمی کند]. [المائدة: 67]. و الله متعال می فرماید: [پیامبرانی (را فرستادیم) که بشارت دهنده و بیم دهنده بودند تا برای مردم پس از (بعثت این) پیامبران، در مقابل الله (هیچگونه) حجتی نباشد، و الله همواره پیروزمند حکیم است]. [النساء: 165]. پیامبران - علیهم السلام - به شدت از الله بیم دارند، و از او می ترسند، در نتیجه چیزی به پیام های الهی نمی افزایند و چیزی از آنها نمی کاهند، الله متعال می فرماید: [و اگر (پیامبر) سخنانی (به دروغ) بر ما می بست (44) مسلماً ما دست راست او را می گرفتیم (45) سپس (شاه) رگ قلبش را قطع می کردیم (46) و کسی از شما نمی توانست مانع او گردد]. [الحاقه: 44-47]. ابن کثیر - رحمه الله - می گوید: [الله متعال می فرماید: {اگر سخنانی (به دروغ) بر ما می بست} یعنی: محمد - صلی الله علیه و سلم - چنانکه اینها به دروغ ادعا می کنند، چیزی را به دروغ بر ما نسبت می داد و بر رسالت چیزی می افزود یا چیزی از آن کم می کرد، و یا چیزی از خود می گفت، و به ما نسبت می داد - در حالی که چنین نیست - فوری او را مجازات می کردیم، برای همین است که می فرماید: {مسلماً ما دست راست او را می گرفتیم} گفته شده: یعنی: با دست راست از او انتقام می گرفتیم؛ زیرا در گرفتن شدیدتر است، و گفته شده: دست راست او را می گرفتیم. و الله متعال می فرماید: [و (به یاد آور) آنگاه که الله (در روز قیامت) خطاب به عیسی پسر مریم می فرماید: آیا تو به مردم گفتی: من و مادر مرا به عنوان دو معبود به جای الله قرار دهی؟ (آنگاه عیسی - علیه السلام - می گوید: تو پاک و منزهی! سزاوار من نیست که جز حق به آنها بگویم، اگر چنین گفته باشم، به طور قطع آن را می دانستی، تو از آنچه که در درون من است اطلاع داری، و من از آنچه که درون توست اطلاع ندارم، به راستی که تو از هر نمان آگاه هستی (116) به مردم چیزی نگفتم جز آنچه مرا به گفتن آن فرمان دادی، که الله پروردگار من و پروردگارتان را عبادت کنید، و تا مدتی که در میان آنان بودم شاهد و گواهان بودم، پس هنگامی که مرا گرفتی (و به آسمان بالا بردی) خود نگهبان اعمالشان بودی، و تو بر هر چیزی گواهی]. [المائدة: 116-117]. و از فضل و بخشش الله متعال بر پیامبران و رسولانش - علیهم السلام - است که آنان را در ابلاغ رسالتشان پایدار می گرداند، الله متعال می فرماید: [هود] گفت: همانا من الله را گواه می گیرم، و شما هم گواه باشید که من از آنچه شریک (الله) قرار می دهید، بیزارم (54) غیر از الله، پس همگی علیه من نیرنگ زید، و مهلت ندهید (55) من بر الله که پروردگار من و شماست توکل کرده ام، هیچ جنبنده ای نیست، مگر اینکه در حیطة قدرت و فرمانروایی اوست، بی گمان پروردگارم بر راه راست است]. [هود: 54-56]. و الله متعال می فرماید: [و (ای پیامبر) نزدیک بود (مشرکان) تو را (با وسوسه های خود) از آنچه بر تو وحی کرده ایم، منصرف کنند، تا غیر قرآن را به ما نسبت دهی، و آنگاه تو را دوست خود بگیرند (73) و اگر ما تو را ثابت قدم نمی کردیم، به راستی نزدیک بود اندکی به آنان تمایل نشان دهی (74) (اگر چنین می کردی) آنگاه دو چندان عذاب در زندگی دنیا و دو چندان عذاب (بعد از) مرگ را به تو می چشاندیم، سپس در برابر ما برای خود یآوری نمی یافتی]. [الاسراء: 73-75]. این آیات، و آیات پیشین شاهد و دلیلی است بر این که قرآن از سوی پروردگار جهانیان نازل شده است؛ زیرا اگر این قرآن از سوی محمد - صلی الله علیه و سلم - بود، هرگز ایشان با چنین آیاتی آنان را مورد خطاب قرار نمی داد. الله سبحانه و تعالی پیامبران را از گزند مردم حفظ می کند، الله متعال می فرماید: [ای پیامبر، آنچه را که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است ابلاغ کن، و اگر این کار را نکنی، رسالت او را نرسانده ای، و الله تو را از (گزند) مردم حفظ می کند، بی تردید، الله گروه کافران را هدایت نمی کند]. [المائدة: 67]. و الله متعال می فرماید: [ای پیامبر) سرگذشت نوح را برای آنان بخوان، آنگاه که به

قومش گفت: ای قوم من، اگر ماندن من (در میانتان) و اندرز دادن من (به شما) با آیات الله، بر شما گران آمده است، (بدانید که من) بر الله توکل کرده ام، شما تدبیر (و اندیشه ی) خود و معبودهایتان را جمع کنید، سپس هیچ چیز از کارهایتان بر شما پوشیده نماند، آنگاه به سوی من هجوم آورید، و (لحظه ای) مرا مهلت ندهید. [یونس: 71]. الله متعال سخن موسی - علیه السلام - را اینگونه نقل می کند: {موسی و هارون} گفتند: پروردگارا ما می ترسیم که بر ما پیش دستی کند یا طغیان کند (و به ما آسیبی برساند) (45) (الله) فرمود: نترسید یقیناً من همراهتان هستم (و همه چیز را) می شنوم و می بینم. [طه: 45-46]. بنابراین الله متعال بیان نموده که وی پیامبرانش را از گزند دشمنانشان حفظ نموده، و زبانی به آنان نخواهند رساند و الله متعال همچنین بیان نموده که وی وحی خود را حفظ خواهد کرد، در نتیجه چیزی به آن افزوده یا از آن کم نمی شود، الله متعال می فرماید: {همانا ما قرآن را نازل کردیم، و قطعاً ما نگهبان آن می باشیم}. [الحجر: 9]. و پیامبران - علیهم السلام - از هر آنچه مخالف عقل یا اخلاق باشد، معصوم و به دورند، الله متعال در تزکیه پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: {و یقیناً تو (ای محمد) دارای اخلاق بسیار نیکو و الایی هستی}. [القلم: 4]. و همچنین درباره ایشان می فرماید: {و ای مردم} همشین شما (محمد) دیوانه نیست. [التکویر: 22]. و این برای آن است که بتوانند رسالت را به بهترین نحو برسانند، و پیامبران - علیهم السلام - مکلف به ابلاغ دستورات الله متعال به بندگان هستند، و هیچ یک از ویژگی های پروردگاری یا الوهیت را ندارند؛ بلکه همانند دیگر انسان هستند، (با این تفاوت که) الله پیام های خود را به آنان وحی می کند، الله متعال می فرماید: {پیامبرانشان به آنان گفتند: ما جز انسان هایی مانند شما نیستیم، ولی الله بر هر کس از بندگان که بخواهد منت (نبوت را) می نهد، و سزاوار نیست که ما جز به اجازه الله دلیلی برای شما بیاوریم، پس مؤمنان باید بر الله توکل کنند}. [ابراهیم: 11]. الله متعال نیز پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - را امر نموده که به قوم خود بگوید: {ای پیامبر} بگو: من فقط انسانی همچون شما هستم (با این تفاوت که) بر من وحی می شود که تنها معبودتان، الله یکتاست؛ پس هر کس که به دیدار پروردگارش (در آخرت) امیدوار است، باید کار شایسته انجام دهد و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نسازد. [الکھف: 110].

23- اسلام مردم را به پرستش موحدانه الله، از طریق عبادت های اصلی فرا می خواند، و عبارتند از: نماز که شامل قیام، رکوع، سجود، یاد الله، ثنا و دعای اوست که انسان روزانه پنج بار آنها را اداء می کند، و در هنگام ادای آن در صف نماز همه تفاوت ها میان ثروتمند و فقیر و رئیس و زیردست از بین می رود، و زکات که مقدار کمی از مال است - و بر اساس شروط و مقادیری که الله آنها را قرار داده - در اموال ثروتمندان واجب است که از آنان گرفته شده به فقیران و دیگر مستحقان زکات داده می شود، و تنها سالی یک بار داده می شود، و روزه که به معنای خودداری از باطل کننده های روزه در روزهای شهر رمضان (از طلوع فجر تا غروب خورشید) است، و باعث تربیت اراده و صبر در نفس بشری می شود، و حج که به معنای قصد بیت الله در مکه مکرمه، تنها یک بار در طول عمر انسان برای شخصی واجب است که توانایی ادای آن را دارد، و در حج همه مردمان در روی آوردن به سوی خالق متعال برابرند، و همه تفاوت ها و وابستگی ها از بین می رود.

اسلام از طریق عبادت های بزرگ و دیگر عبادات، (انسان) را به پرستش الله فرا می خواند و الله متعال این عبادت های بزرگ را بر همه پیامبران و رسولان - علیهم السلام - واجب ساخته است، و بزرگترین عبادت عبارتند از:

اولاً: نماز را الله متعال بر مسلمانان فرض نموده چنانکه بر دیگر پیامبران و رسولان - علیهم السلام - فرض نموده بود، الله پیامبرش ابراهیم خلیل - علیه السلام - را امر نمود تا خانه او را برای طواف کنندگان و نمازگزاران که برای الله رکوع و سجود می کنند، پاک سازد، الله متعال می فرماید: {و (به یاد آورید) هنگامی که خانه (کعبه) را محل بازگشت، و (مکان) و امانی برای مردم قرار دادیم و مقام ابراهیم را نمازگاهی برای خود برگزینید، و ما به ابراهیم و اسماعیل وحی کردیم که: خانه مرا برای طواف کنندگان و معتقدان و رکوع و سجودکنندگان پاک و پاکیزه کنید}. [البقره: 125]. و همچنین الله متعال در نخستین ندایش خطاب به موسی - علیه السلام - عبادت را واجب گرداند، الله متعال می فرماید: {به راستی، من پروردگارت هستم؛ پس کفشایت را درآور (چونکه) تو در سرزمین مقدس «طوی» هستی (12) و من تو را (به پیامبری) برگزیدم؛ پس به آنچه (بر تو) وحی می شود گوش فرا ده (13) همانا من الله هستم که معبود (بحقی) جز من نیست، پس تنها مرا

عبادت کن، و نماز را برای یاد من برپا بدار. [طه: 12-14]. عیسی مسیح - علیه السلام - نیز خبر داده که الله او را به نماز و زکات امر نموده است، چنانکه الله متعال می فرماید: (و مرا هر جا که باشم پر برکت و فرخنده قرار داده، و تا زنده ام مرا به نماز و زکات توصیه نموده است). [مریم: 31]. و نماز در اسلام شامل قیام و رکوع و سجود و یاد الله و ثنای او و دعاست که انسان روزی پنج بار آن را به جای می آورد، الله متعال می فرماید: (پر (ادای) همه نمازها و (بویژه) نماز میانه (عصر) کوشا باشید، و با فروتنی و فرمانبرداری برای الله به پا خیزید). [البقره: 238]. و الله متعال می فرماید: (نماز را از زوال خورشید (در هنگام ظهر) تا تاریکی (اول) شب (نماز مغرب، سپس نماز عشاء را) برپا دار، و (به ویژه) قرآن فجر (نماز صبح) را، همانا که قرآن فجر (و نماز صبح) مورد مشاهده (و حضور فرشتگان روز و شب) است). [الاسراء: 78]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: (در رکوع پروردگار - عزوجل - را تعظیم گویید، و در سجود، بسیار دعا گویید؛ زیرا شایسته است که (در این حالت) دعاها پتان مستجاب گردند). امام مسلم آن را در صحیح روایت کرده است. دوماً: زکات از جمله فریضی است که الله متعال آن را بر مسلمانان فرض کرده است، همانطوری که آن را بر پیامبران و رسولان پیشین - علیهم السلام - فرض کرده است، و آن مقداری اندکی از مال - بر اساس شروط و مقادیری است که الله قرار داده است - و در اموال ثروتمندان واجب شده که به فقیران و دیگر مستحقان، سالی یک بار با داده می شود، الله متعال می فرماید: (از اموال آنان زکات (و صدقه) بگیر تا به وسیله آن، آنان را پاک گردانی و آنان را تزکیه کنی، و برایشان دعا و طلب آموزش کن (چرا که) یقیناً دعا و طلب آموزش تو به آنان آرامش می دهد، و الله شنوای داناست). [التوبه: 103]. و هنگامی که پیامبر - صلی الله علیه و سلم - معاذ را به یمن فرستاد، خطاب به ایشان فرمود: (تو به نزد مردمانی از اهل کتاب می روی پس آنان را به این دعوت کن که گواهی دهند معبودی (به حق) جز الله نیست، و این که من فرستاده الله هستم، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - پنج نماز را در هر شبانه روز بر آنان فرض کرده است، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - زکاتی را در اموال آنان فرض نموده که از ثروتمندان آنان گرفته می شود و به فقیرانشان باز گردانده می شود، پس اگر در این باره از تو اطاعت کردند، زنهاری که به اموال گرامی و نفیس آنان نزدیک شوی، و از دعای مظلوم بترس؛ زیرا میان این دعا و الله - عزوجل - پرده ای نیست). ترمذی آن را روایت کرده است، (625). سوماً: الله متعال روزه را بر مسلمانان فرض نموده؛ چنانکه بر پیامبران و رسولان پیشین فرض نموده بود، الله متعال می فرماید: (ای کسانی که ایمان آورده اید، روزه بر شما واجب شده است همانگونه که بر مردمان پیش از شما، واجب شده بود؛ شاید پرهیزگار شوید). [البقره: 183]. و روزه عبارتست از: دوری از باطل کننده های آن در روز رمضان است، و روزه اراده و صبر را در نفس انسان پرورش می دهد. رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: (الله - عزوجل - می فرماید: روزه برای من است و من پاداش آن را می دهم؛ (زیرا) روزه دار شهوت، غذا و نوشیدنی اش را بخاطر من ترک می کند، و روزه سپر است، و روزه دار دویار شاد می شود: یکبار در هنگام افطاری، و بار دیگر در هنگام ملاقات پروردگارش شاد می شود). امام بخاری آن را روایت کرده است. (7492). چهارماً: حج را الله متعال بر مسلمانان فرض نموده چنان که بر پیامبران و رسولان پیشین - علیهم السلام - فرض نموده بود، و الله پیامبرش ابراهیم خلیل - علیه السلام - را امر نمود تا مردم را به سوی حج فرا خواند، الله متعال می فرماید: (ای پیامبر) در میان مردم ندای حج فرا بده؛ تا (مردمان مسلمان) پیاده و سواره بر شتران باریک اندام (مخصوص پیمودن راه های دور)، (یا هر وسیله ی نقلیه ی دیگری)، از هر راه دوری به سوی شما بشتابند). [الحج: 27]. و الله متعال ابراهیم - علیه السلام - را امر نمود تا خانه کعبه (کعبه) را برای حاجیان پاک و مطهر سازد، الله متعال می فرماید: (ای پیامبر یاد کن) آنگاه که مکان خانه کعبه (کعبه) را برای ابراهیم تعیین کردیم (و به وی گفتیم): چیزی را شریک من قرار نده و خانه ام را برای طواف کنندگان و قیام کنندگان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک گردان. [الحج: 26]. حج به معنای قصد خانه الله متعال در مکه مکرمه برای انجام اعمالی خاص، یکبار در عمر برای شخص توانای مستطیع است، الله متعال می فرماید: (و حج این خانه، واجب الهی بر مردمانی است که توانایی (مالی و بدنی برای ادای آن) را دارند، و هر کسی که (توانایی داشته باشد و حج را بجای نیآورد) کفر ورزی کند، بی گمان الله از همه ی جهانیان بی نیاز است). [آل عمران: 97]. در مراسم حج، حاجیان مسلمانان در یک مکان معین جمع می شوند؛ در حالی که عبادتشان را خالصانه برای الله انجام می دهند، و همه حاجیان حج را با یک روش انجام می دهند، بطوریکه همه تفاوت های مدنی، فرهنگی و طبقاتی در میان آنان از بین می رود.

24- از بزرگترین ویژگی های عبادت در اسلام این است که کیفیت و وقت و شروط آن را الله سبحانه و تعالی مشروع ساخته و پیامبر او - صلی الله علیه و سلم - آن را ابلاغ نموده، و تا به امروز هیچ بشری چیزی به آن نیفزوده و کم نکرده است، و همه پیامبران - علیهم السلام - (ملت های خود را) به این عبادت های بزرگ فرا خوانده اند.

از بزرگترین ویژگی های عبادت در اسلام این است که کیفیت و وقت و شروط آن را الله سبحانه و تعالی مشروع ساخته و پیامبر او - صلی الله علیه و سلم - آن را ابلاغ نموده، و تا امروز هیچ بشری چیزی به آن نیفزوده و کم نکرده است، الله متعال می فرماید: (امروز دینتان را برایتان کامل ساختم، و نعمتم را بر شما به اتمام رساندم، و برای شما دین اسلام را برگزیدم). [المائده: 3]. و الله متعال می فرماید: (پس به آنچه که بر تو وحی شده است، تمسک بجوی که بی گمان تو بر راه راست قرار داری). [الزخرف: 43]. و الله متعال درباره نماز می فرماید: (پس چون نماز را به پایان رساندید، الله را (در همه حال) ایستاده و نشسته و (خوابیده) بر پهلو خویش یاد کنید، و هرگاه اطمینان خاطر حاصل کردید (و ترستان از بین رفت)، نماز را (بطور کامل) برپا دارید (چرا که) بی گمان، نماز (فریضه ای است که) در اوقات معینی بر مؤمنان واجب شده است). [النساء: 103]. الله متعال درباره مستحقان زکات می فرماید: (همانا زکات به فقیران و مستمندان و کارگزاران (جمع آوران و توزیع کنندگان) آن و دلجویی شدگان (برای پذیرش اسلام) و برای (آزاد کردن) بردگان و (پرداخت بدهی) بدهکاران و (جهادگران) در راه الله (و نشر دین اسلام) و (کمک به مسافران) در راه مانده است، (این) فریضه ای (مقرر شده) از جانب الله می باشد، و الله دانای حکیم است). [التوبه: 60]. و الله متعال درباره روزه می فرماید: (ماه رمضان، (ماه)ی است که قرآن در آن نازل شده است، (قرآنی) که هدایتگر مردم است، و دلایل آشکاری از هدایت (در درون خود دارد) و جداکننده (حق از باطل) است، پس هر کسی از شما (که مؤقیم و سالم باشد) و این ماه

را دریابد، باید در آن روزه دار باشد، و هر کسی که بیمار یا در سفر باشد، (باید به تعداد روزهایی که بیمار بوده یا در سفر بوده و روزه نگرفته است) روزهای دیگری (را روزه بگیرد)، الله (با قرار دادن این احکام) برایتان آسانی می خواهد و دشواری نمی خواهد؛ تا تعداد (روزهای رمضان) را کامل کنید، و الله را برای آنکه شما را هدایت نموده، به بزرگی یاد کنید، شاید شکر گزار باشید. [البقره: 185]. و الله متعال درباره حج می فرماید: [حج در ماه های معلوم و مشخصی است؛ پس کسی که در این ماه ها حج را (بر خود) واجب گرداند، (باید) در حج نه آمیزش جنسی و نه (ارتکاب) گناه ها و نه جدال انجام ندهد، و آنچه که از کارهای نیک انجام دهید، الله آنها را می داند، و توشه برگزید که بهترین توشه پرهیزگاری است، و ای خردمندان از من پرهیزید. [البقره: 197]. و همه پیامبران (ملت های خود را) به سوی این عبادت های بزرگ فرا خوانده اند.

25- پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله از نسل اسماعیل بن ابراهیم علیهم السلام است، ایشان در سال ۵۷۱ میلادی در مکه دیده به جهان گشودند، و در همین شهر به پیامبری مبعوث شده و سپس به مدینه مهاجرت کردند، و در امور بت پرستی با قوم خود همراه نشدند، اما در کارهای با ارزش و گرامی با آنان همکاری می کرد، و پیش از بعثت نیز دارای اخلاقی والا بودند، و قومش او را «امین» می نامیدند، الله متعال با رسیدن وی به چهل سالگی، ایشان را به پیامبری مبعوث نمودند، و با (معجزات) و نشانه های بزرگی وی را تأیید نمودند که بزرگترین این معجزات، قرآن کریم است، قرآن کریم، بزرگترین معجزه تمام پیامبران و تنها نشانه باقی مانده از پیامبران (پیشین) تا امروز است، پس از آن که الله متعال به واسطه ایشان دین را کامل نمودند، و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - دین را به بهترین شکل ابلاغ نمودند، در سن شصت و سه سالگی از وفات نمودند، و در مدینه نبوی به خاک سپرده شدند، محمد - صلی الله علیه و سلم - خاتم پیامبران و مرسلین است که الله او را با هدایت و دین حق فرستاده تا مردم را از تاریکی های بت پرستی و کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت دهد، و الله گواهی داده که ایشان را با فرمان خویش برای دعوت (پیامش) فرستاده است.

پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله از نسل اسماعیل بن ابراهیم - علیهم السلام - است، ایشان در سال ۵۷۱ میلادی در مکه دیده به جهان گشودند، ایشان در همین شهر به پیامبری مبعوث شده، و سپس به مدینه مهاجرت کردند، و در امور بت پرستی با قوم خود همراه نشدند، اما در کارهای با ارزش و گرامی با آنان همکاری می کردند، و پیش از بعثت نیز دارای اخلاقی والا بودند، پرورگارش او را به داشتن اخلاق بسیار بزرگ و والا ستوده، و فرموده اند: [و یقیناً تو دارای اخلاق بسیار نیکو و والایی هستی. [القلم: 4]. وقتی پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به سن چهل سالگی رسیدند، الله متعال وی را با (معجزات) و نشانه های بسیار بزرگی تأیید نمودند که بزرگترین این معجزات، قرآن کریم می باشد. رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "هیچ کسی از پیامبران نیست مگر اینکه مانند (معجزه ی قرآن) به او عطا شده است تا مردم به آن ایمان بیاورند، و همانا آنچه به من عنایت شده، وحی است که الله متعال به من وحی کرده است، پس امیدوارم که در روز قیامت از سایر پیامبران، پیروانان بیشتری داشته باشم." امام بخاری آن را روایت کرده است. 4981. قرآن عظیم عبارتست از وحی الله متعال به پیامبرش - صلی الله علیه و سلم -، و الله متعال درباره آن می فرماید: [این کتابی است که هیچگونه شکی در آن وجود ندارد، و مایه هدایت پرهیزگاران است. [البقره: 2]. و الله متعال درباره آن می فرماید: [آیا در قرآن نمی اندیشند؟ که اگر از سوی غیر از الله بود، قطعاً اختلاف (و تناقض) بسیاری در آن می یافتند. [النساء: 82]. الله متعال جنیان و انس را به مبارزه طلبیده تا همانند آن را بیاورند، الله متعال می فرماید: [ای پیامبر] بگو: اگر (همه ی) انس و جن جمع شوند تا همانند این قرآن را بیاورند، (هرگز) همانند آن را نخواهند آورد؛ هر چند برخی از آنان یاری دهنده برخی (دیگر) باشند. [الاسراء: 88]. و الله متعال آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، و فرمودند: [یا می

گویند: (محمد این قرآن را از جانب خودش نوشته، و) به دروغ آن را به الله نسبت می دهد، بگو: اگر راست می گویند، شما ده سوره دروغین همانند آن را بیاورید، و غیر از الله هر کسی را که می توانید به یاری خود بطلبید، اگر (در این ادعای خود) راستگو هستید. [هود: 13]. بلکه آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، الله متعال فرمودند: [و اگر درباره آنچه که بر بنده خود (محمد) نازل کرده ایم در شک و تردید هستید، سوره ای همانند آن را بیاورید و گواهان خود را - غیر از الله - فراخوانید، اگر راست می گویند. [البقره: 23].

[الاسراء: 88].

و الله متعال آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، و فرمودند:

[یا می گویند: (محمد این قرآن را از جانب خودش نوشته، و) به دروغ آن را به الله نسبت می دهد، بگو: اگر راست می گویند، شما ده سوره دروغین همانند آن را بیاورید، و غیر از الله هر کسی را که می توانید به یاری خود بطلبید، اگر (در این ادعای خود) راستگو هستید. [هود: 13].

[هود: 13].

بلکه آنان را به چالش طلبید که ده سوره همانند آن را بیاورند، الله متعال فرمودند:

[و اگر درباره آنچه که بر بنده خود (محمد) نازل کرده ایم در شک و تردید هستید، سوره ای همانند آن را بیاورید و گواهان خود را - غیر از الله - فراخوانید، اگر راست می گویند. [البقره: 23].

[البقره: 23].

قرآن بزرگ، تنها نشانه باقی مانده از معجزات پیامبران (پیشین) تا امروز است، و چون الله دین را برای پیامبر - صلی الله علیه و سلم - کامل نموده، و ایشان دین را به بهترین نحو ابلاغ نموده اند، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در سن شصت و سه سالگی از دنیا رفتند، و در مدینه نبوی - صلی الله علیه و سلم - به خاک سپرده شده اند.

پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم -، آخرین پیامبران و رسولان است، الله متعال می فرماید: [محمد (صلی الله علیه و سلم) پدر هیچ یک از مردان شما نیست، بلکه فرستاده الله، و خاتم پیامبران است، و الله از هر چیزی آگاه است. [الاحزاب: 40]. ابو هریره - رضی الله عنه - روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - فرمودند: "مثال من و پیامبران قبل از من، همانند مردی است که خانه ای را ساخته، و آن را نیکو بنا نموده، و آراسته است، مگر موضع یک خشت در زاویه ای از آن (خانه)، پس مردم دور آن می گردند، و از (زیبایی) آن شگفت زده می شوند، و می گویند: چه می شد اگر این یک خشت را هم می گذاشتند؟ فرمود: من آن یک خشم هستم، و من خاتم پیامبرانم." امام بخاری آن را روایت کرده است. 3535. و در انجیل آمده است که مسیح - علیه السلام - به قوم محمد - صلی الله علیه و سلم - بشارت داده و فرمود: "سنگی را که بناها رد کردند، اکنون در سر زاویه است، آیا هرگز در کتاب ها خوانده اید که: یسوع از جانب پروردگار به آنان گفت: این بود و او در چشمان ما شگفت آور بود." و در سفر توراتی که تاکنون موجود است این سخن الله متعال خطاب به موسی - علیه السلام - آمده است که: "برایشان پیامبری همانند تو از میان برادرانشان برانگیخته می کنیم، و سخن خود را در دهان او می گذارم، پس هر آنچه را که به او توصیه کرده ام، به آنان می گوید." و الله متعال، پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - را با هدایت و دین حق فرستاده، و گواهی داده که او بر حق است، و او را با اجازه خود به عنوان دعوتگری فرستاده تا به سوی حق دعوت کند، الله متعال می فرماید: [ای پیامبر، کافران حقیقت نزول قرآن را بر تو انکار می کنند (ولی الله به (درستی) آنچه که بر تو نازل کرده، گواهی می دهد، آن را با علم خویش نازل کرده، و فرشتگان نیز گواهی می دهند، و (اگر چه) گواهی الله کافی است. [النساء: 166]. و الله متعال می فرماید: [و کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه ادیان پیروز گرداند، و کافی است که الله گواه باشد. [الفتح: 28]. الله متعال پیامبر را با (نور) هدایت مبعوث گرداند تا مردم را از تاریکی های بت پرستی، کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت کند: [الله از طریق قرآن کسانی را که به دنبال خشنودی او هستند، به راه های سلامت هدایت می کند، و به فرمان خویش آنان را از تاریکی ها به سوی روشنایی می رساند، و آنان را به راه راست هدایت می کند. [المائده: 16]. و الله متعال می فرماید: [الف. لام. را، این (قرآن) کتابی است که بر تو (ای پیامبر) نازل کردیم تا مردم را به فرمان پروردگارشان، از تاریکی های (شرک و جهالت) به روشنایی (ایمان و دانش) بیرون آوری، (و آنان را) به (سوی) راه (پروردگار) شکست ناپذیر ستوده (برسانی)]. [ابراهیم: 1].

[محمد (صلی الله علیه و سلم) پدر هیچ یک از مردان شما نیست، بلکه فرستاده الله، و خاتم پیامبران است، و الله از هر چیزی آگاه است. [الاحزاب: 40].

[الاحزاب: 40].

ابو هریره - رضی الله عنه - روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - فرمودند:

"مثال من و پیامبران قبل از من، همانند مردی است که خانه ای را ساخته، و آن را نیکو بنا نموده، و آراسته است، مگر موضع یک خشت در زاویه ای از آن (خانه)، پس مردم دور آن می گردند، و از (زیبایی) آن شگفت زده می شوند، و می گویند: چه می شد اگر این یک خشت را هم می گذاشتند؟ فرمود: من آن یک خشم هستم، و من خاتم پیامبرانم."

امام بخاری آن را روایت کرده است. 3535.

و در انجیل آمده است که مسیح - علیه السلام - به قوم محمد - صلی الله علیه و سلم - بشارت داده و فرمود:

"سنگی را که بناها رد کردند، اکنون در سر زاویه است، آیا هرگز در کتاب ها خوانده اید که: یسوع از جانب پروردگار به آنان گفت: این بود و او در چشمان ما شگفت آور بود." و در سفر توراتی که تاکنون موجود است این سخن الله متعال خطاب به موسی - علیه السلام - آمده است که: "برایشان پیامبری همانند تو از میان برادرانشان برانگیخته می کنیم، و سخن خود را در دهان او می گذارم، پس هر آنچه را که به او توصیه کرده ام، به آنان می گوید."

و الله متعال، پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - را با هدایت و دین حق فرستاده، و گواهی داده که او بر حق است، و او را با اجازه خود به عنوان دعوتگری فرستاده تا به سوی حق دعوت کند، الله متعال می فرماید:

{ ای پیامبر، کافران حقیقت نزول قرآن را بر تو انکار می کنند) ولی الله به (درستی) آنچه که بر تو نازل کرده، گواهی می دهد، آن را با علم خویش نازل کرده، و فرشتگان نیز گواهی می دهند، و (اگر چه) گواهی الله کافی است}.

[النساء: 166].

و الله متعال می فرماید:

{او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه ادیان پیروز گرداند، و کافی است که الله گواه باشد}.

[الفتح: 28].

الله متعال پیامبر را با (نور) هدایت مبعوث گرداند تا مردم را از تاریکی های بت پرستی، کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت کند:

{الله از طریق قرآن کسانی را که به دنبال خشنودی او هستند، به راه های سلامت هدایت می کند، و به فرمان خویش آنان را از تاریکی ها به سوی روشنایی می رساند، و آنان را به راه راست هدایت می کند}.

[المائدة: 16].

و الله متعال می فرماید:

{الف. لام. راء، این (قرآن) کتابی است که بر تو (ای پیامبر) نازل کردیم تا مردم را به فرمان پروردگارشان، از تاریکی های (شُرک و جهالت) به روشنایی (ایمان و دانش) بیرون آوری، و آنان را) به (سوی) راه (پروردگار) شکست ناپذیر ستوده (برسانی)}.

[ابراهیم: 1].

26- شریعت اسلام که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آن را آورده خاتمه پیام های الهی و شریعت های ربانی است، و شریعتی کامل می باشد، و در آن صلاح دین و دنیای مردم نهفته است، و در درجه نخست به حفظ دین، خون، مال، عقل و نسل مردم اهمیت می دهد، شریعت اسلامی ناسخ همه شریعت های پیشین است، چنانکه شریعت های پیشین نسخ کننده همدیگر بوده اند.

شریعت اسلام که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آن را آورده خاتمه پیام های الهی و شریعت های ربانی است و الله متعال به واسطه این پیام، دین را کامل ساخت، و با بعثت محمد - صلی الله علیه و سلم - نعمت را بر مردم کامل نمود، الله متعال می فرماید: {امروز دینتان را برایتان کامل ساختم، و نعمتم را بر شما به کمال رساندم، و برای شما اسلام را (به عنوان دین) پسندیدم} [المائدة: 3]. شریعت اسلام، شریعت کمال است و صلاح دین و دنیای مردم را در خود دارد؛ زیرا همه شرایع پیشین را در خود گنجانده و آنها را کامل ساخته است، الله متعال می فرماید: {همانا این قرآن به راهی که استوارترین راه است هدایت می کند، و به مؤمنانی که کارهای شایسته انجام می دهند، مژده می دهد که برای آنان پاداشی بزرگ (در پیش) است} [الاسراء: 9]. شریعت اسلام، قید و بندهایی را که بر امت های پیشین وجود داشت، از مردم برداشته است، الله متعال می فرماید: {کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس ناخوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرمی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارند} [الاعراف: 157]. شریعت اسلام، ناسخ همه ی شریعت های پیشین است، الله متعال می فرماید: {و قرآن را به حق بر تو نازل کردیم، در حالی که تصدیق کننده کتاب های پیش از آن است، و بر آنها شاهد و نگاهبان است، پس به آنچه الله نازل نموده، در میان آنان حکم کن و از هوا و هوس های آنان به جای آنچه از حق به تو رسیده، پیروی نکن، ما برای هر کدام از شما، شریعت و طریقه روشنی قرار دادیم، و اگر الله می خواست همه شما را یک امت قرار می داد، اما (می خواهد) شما را با آنچه که به خودتان بخشیده است، ببازماید، پس در نیکی ها بر یکدیگر سبقت بگیرید، بازگشت همه شما به سوی الله است، آنگاه از آنچه که در آن اختلاف می ورزیدید، شما را باخبر می کند} [المائدة: 48]. قرآن کریم که شریعت را در خود گنجانیده است، مؤید کتاب های الهی پیش از خود، شاهد و گواه بر آنها، و نسخ کننده آنهاست.

{امروز دینتان را برایتان کامل ساختم، و نعمتم را بر شما به کمال رساندم، و برای شما اسلام را (به عنوان دین) پسندیدم}.

[المائده: 3].

شریعت اسلام، شریعت کمال است و صلاح دین و دنیای مردم را در خود دارد؛ زیرا همه شرایع پیشین را در خود گنجانده و آنها را کامل ساخته است، الله متعال می فرماید:

{همانا این قرآن به راهی که استوارترین راهاست هدایت می کند، و به مؤمنانی که کارهای شایسته انجام می دهند، مژده می دهد که برای آنان پاداشی بزرگ (در پیش) است}.

[الاسراء: 9].

شریعت اسلام، قید و بندهایی را که بر امت های پیشین وجود داشت، از مردم برداشته است، الله متعال می فرماید:

{کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس ناخوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرامی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارند}.

[الاعراف: 157].

شریعت اسلام، ناسخ همه ی شریعت های پیشین است، الله متعال می فرماید:

{و قرآن را به حق بر تو نازل کردیم، در حالی که تصدیق کننده کتاب های پیش از آن است، و بر آنها شاهد و نگاهبان است، پس به آنچه الله نازل نموده، در میان آنان حکم کن و از هوا و هوس های آنان به جای آنچه از حق به تو رسیده، پیروی نکن، ما برای هر کدام از شما، شریعت و طریقه روشنی قرار دادیم، و اگر الله می خواست همه شما را یک امت قرار می داد، اما (می خواهد) شما را با آنچه که به خودتان بخشیده است، بیازماید، پس در نیکی ها بر یکدیگر سبقت بگیرید، بازگشت همه شما به سوی الله است، آنگاه از آنچه که در آن اختلاف می ورزیدید، شما را باخیر می کند}.

[المائده: 48].

قرآن کریم که شریعت را در خود گنجانیده است، مؤید کتاب های الهی پیش از خود، شاهد و گواه بر آنها، و نسخ کننده آنهاست.

27- الله سبحانه و تعالی دینی به جز دین اسلام را نمی پذیرد، دینی که بواسطه پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آمده است، و هر کس جز اسلام دین دیگری را برگزیند، از او پذیرفته نخواهد شد.

الله سبحانه و تعالی بعد از بعثت محمد - صلی الله علیه و سلم - دینی دیگر را جز اسلام که توسط پیامبر (اسلام) محمد - صلی الله علیه و سلم - آمده است، نخواهد پذیرفت و هر کس جز اسلام دین دیگری را برگزیند، از او پذیرفته نخواهد شد. الله متعال می فرماید: {و هر کس که دینی غیر از اسلام را برگزیند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد، و او در آخرت از زیانکاران است}. [آل عمران: 85]. و الله متعال می فرماید: {همانا دین (حق) در نزد الله اسلام است، و کسانی که کتاب (آسمانی) به آنان داده شد، با یکدیگر به اختلاف برنخاستند، مگر پس از آنکه علم و آگاهی حاصل کردند (و حجت بر آنان تمام شد)، و آن (اختلاف و تفرقه ای که در میانشان بود)؛ نتیجه سرکشی و حسدی بود که در بین آنان وجود داشت، و هر کسی که به آیات الله کفر ورزد، (آگاه باشد که) الله در حسابرسی سریع است}. [آل عمران: 19]. و این اسلام همان دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید: {چه کسی از آیین ابراهیم روی گردان خواهد شد؟! جز کسی که خود را به نادانی و سبکسری افکند، و همانا ما او را در دنیا برگزیدیم، و قطعاً او در آخرت از شایستگان خواهد بود}. [البقره: 130]. و الله متعال می فرماید: {و چه کسی نیک آیین تر از کسی است که خود را تسلیم الله کرده و نیکوکار باشد، و از آیین راستین، (پاک و مخلصانه) ابراهیم پیروی نماید؟! و الله ابراهیم را به دوستی خود برگزیند}. [النساء: 125]. الله متعال نیز به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - امر نموده که بگوید: {ای پیامبر) بگو: بی تردید، پروردگارم مرا به راه راست رهنمود کرده است، و آن دین راست، پایدار و آیین ابراهیم است که حَقِّرا بود، و هرگز در زمره مشرکان نبود}. [الانعام: 161].

الله متعال می فرماید:

{و هر کس که دینی غیر از اسلام را برگزیند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد، و او در آخرت از زیانکاران است}.

[آل عمران: 85].

و الله متعال می فرماید:

{همانا دین (حق) در نزد الله اسلام است، و کسانی که کتاب (آسمانی) به آنان داده شد، با یکدیگر به اختلاف برنخاستند، مگر پس از آنکه علم و آگاهی حاصل کردند (و حجت بر آنان تمام شد)، و آن (اختلاف و تفرقه ای که در میانشان بود)؛ نتیجه سرکشی و حسدی بود که در بین آنان وجود داشت، و هر کسی که به آیات الله کفر ورزد، (آگاه باشد که) الله در حسابرسی سریع است}.

[آل عمران: 19].

و این اسلام همان دین ابراهیم خلیل - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید:

{چه کسی از آیین ابراهیم روی گردان خواهد شد؟! جز کسی که خود را به نادانی و سبکسری افکند، و همانا ما او را در دنیا برگزیدیم، و قطعاً او در آخرت از شایستگان خواهد بود}.

[البقره: 130].

و الله متعال می فرماید:

{و چه کسی نیک آیین تر از کسی است که خود را تسلیم الله کرده و نیکوکار باشد، و از آیین راستین، (پاک و مخلصانه) ابراهیم پیروی نماید؟ و الله ابراهیم را به دوستی خود برگزیدند}.

[النساء: 125].

الله متعال نیز به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - امر نموده که بگوید:

{(ای پیامبر) بگو: بی تردید، پروردگارم مرا به راه راست رهنمود کرده است، و آن دین راست، پایدار و آیین ابراهیم است که حقرا بود، و هرگز در زمره مشرکان نبود}.

[الانعام: 161].

28- قرآن کریم، کتابی است که الله متعال آن را به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - وحی کرده و کلام پروردگار جهانیان است، کتابی که الله به واسطه آن انسان ها و جنیان را به مبارزه طلبیده تا همانند آن یا سوره ای مانند یکی از سوره هایش بیاورند، و هنوز این مبارزه طلبی تاکنون ادامه دارد، قرآن کریم به پرسش های مهمی پاسخ می دهد که میلیون ها انسان را به حیرت وا داشته است، قرآن عظیم تاکنون به همان شکلی که به زبان عربی نازل شده باقی مانده و حرفی از آن کم نشده است و قرآن چاپ شده و (در جهان) منتشر می باشد، این کتاب بزرگ یا ترجمه معانی آن شایسته مطالعه است، چنانکه سنت پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - و آموزده ها و زندگی نامه ی ایشان محفوظ است، و توسط سلسله ای از راویان مورد اعتماد نقل شده و به زبان عربی چاپ شده و در دسترس می باشد، و به بسیاری از زبان های دنیا ترجمه شده است، قرآن کریم و سنت پیامبر - صلی الله علیه و سلم - تنها منابع احکام اسلامی و تشریحات آن است؛ چراکه اسلام از رفتار افراد منتسب به آن گرفته نمی شود، بلکه از وحی الهی که عبارت از: قرآن عظیم و سنت نبوی است، گرفته می شود.

قرآن کریم کتابی است که الله متعال آن را به رسول عربی (از قبیله قریش)، محمد - صلی الله علیه و سلم - و به زبان عربی وحی کرده و کلام پروردگار جهانیان است، الله متعال می فرماید: {و همانا (این) قرآن فروفرستاده پروردگار جهانیان است (192) (جبرئیل) روح الامین آن را فرود آورده است (193) (بر قلب تو (نازل شده) تا بیم دهنده باشی (194) (و) به زبان عربی روشن و واضح (نازل شده است)). [الشعراء:

192-195]. و الله متعال می فرماید: {و تو (ای پیامبر) همانا قرآن را از پیشگاه (پروردگار) حکیم دانا دریافت می داری}. [النمل: 6]. این قرآن نازل شده از سوی الله متعال، و تصدیق کننده کتاب های الهی پیش از خود است، الله متعال می فرماید: {و (سزاوار) نیست این قرآن، به دروغ (بدون وحی الهی) به الله نسبت داده شود؛ بلکه تصدیق کننده کتاب های آسمانی است که پیش از آن (نازل شده) است، و بیانگر (آن) کتاب هاست، و شکی در آن نیست، و از (جانب) پروردگار جهانیان فرستاده شده است}. [یونس: 37]. قرآن کریم درباره بسیاری از مسائلی که یهودیان و نصرانیان درباره اش در دین خود دچار اختلاف شده اند، حقیقت آنها را بیان کرده است، الله متعال می فرماید: {بی گمان، این قرآن (حقیقت) بیشتر آنچه را که بنی اسرائیل درباره اش اختلاف دارند، برایشان بیان می دارد}. [النمل: 76]. قرآن کریم متضمن ادله و براهینی است که حجت را درباره حقایق مربوط به شناخت الله، دین و پاداش و جزایش بر همه مردم تمام نموده است، الله متعال می فرماید: {همانا ما در این قرآن، هرگونه مثلی را برای مردم آورده ایم تا اینکه پند و اندرز گیرند}. [الزمر: 27]. و الله متعال می فرماید: {و ما (این) کتاب را بر تو نازل کردیم که بیان کننده همه چیز، و هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان است}. [النحل: 89]. و قرآن کریم به بسیاری از پرسش های مهم پاسخ می گوید که باعث شگفتی میلیون ها انسان شده اند، قرآن کریم بیان می دارد که چگونه الله آسمان ها و زمین را آفریده است، الله متعال می فرماید: {آیا کسانی که کافر شدند، ندیدند که (در ابتدای خلقت) آسمان ها و زمین، به همدیگر پیوسته بودند، سپس آنها را از یکدیگر جدا ساختیم، و هر چیز زنده ای را از آب پدید آورده ایم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!}. [الانبیاء: 30]. و چگونه الله متعال انسان را آفریده است، الله متعال می فرماید: {ای مردم! اگر در باره برانگیخته شدن (دوباره مردگان) در شک هستید، پس (به این نکته دقت کنید): همانا ما شما را از خاک آفریدیم، سپس از نطفه، و بعد از خون بسته شده، سپس از پاره گوشتی شکل یافته و شکل نیافته، تا (قدرت و حکمت خود را) برای شما آشکار سازیم، و هر چه را که بخواهیم تا زمانی معین در رحم (مادران) نگه می داریم، آنگاه شما را به صورت طفل بیرون می آوریم، تا اینکه به حد رشد (و بلوغ) خود برسید، و برخی از شما می میرند، و برخی دیگر از شما (آنقدر عمر می کند که) به نهایت پیری و فرسودگی می رسند، تا آنکه پس از علم و دانش، چیزی از آن به یاد نداشته باشند، و (به مثال دیگر توجه کنید): زمین را خشکیده می بینی، پس هنگامی که آب (باران) بر آن فرو می فرستیم، به حرکت در می آید، و رشد می کند، و از هر نوع گیاه زیبا (و خرم) رویش می کند}. (الحج: 5). و سرنوشت انسان چیست؟ و پاداش نیکوکار و بدکار پس از این دنیا چه خواهد شد؟ ادله این مسئله را در بخش شماره (20) بیان کردیم، و اینکه این هستی تصادفی به وجود آمده؟ یا برای یک هدف ارزشمند پدید آمده است؟ الله متعال می فرماید: {آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و (آیا فکر نمی کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می آورند؟}. [الاعراف: 185]. و الله متعال می فرماید: {آیا پنداشته اید که ما شما را بیهوده آفریده ایم، و همانا شما به سوی ما بازگردانده نمی شوید؟}. [المؤمنون: 115]. قرآن بزرگ، تا امروز به همان زبانی که با آن نازل شد محفوظ است، الله متعال می فرماید: {همانا ما قرآن را نازل کردیم و همانا ما پاسدار آن هستیم}. [الحجر: 9]. حرفی از آن کم نشده و محال است که در آن تناقض یا نقص یا تبدیلی رخ دهد، الله متعال می فرماید: {آیا در قرآن نمی اندیشند؟ و اگر از سوی غیر الله بود، قطعاً اختلاف (و تناقض) بسیاری در آن می یافتند}. [النساء: 82]. قرآن چاپ شده و منتشر می باشد، و کتابی عظیم و معجزه است که شایسته ی خواندن یا گوش سپردن به آن یا خواندن ترجمه معانی آن است، همچنین سنت پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - و تعالیم و سیرت ایشان محفوظ و توسط سلسله ای از راویان مورد اعتماد نقل شده است، و سنت ایشان به زبان عربی چاپ شده، زبانی که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - با آن سخن گفته اند، و با بسیاری از زبان های جهان ترجمه شده است، و قرآن کریم و سنت رسول الله - صلی الله علیه و سلم - تنها منابع احکام اسلامی و تشریحات آن است، اسلام از رفتارهای منتسبان به این دین گرفته نمی شود بلکه از وحی معصوم الهی یعنی قرآن عظیم و سنت نبوی برگرفته می شود، چنانکه الله متعال در درباره قرآن می فرماید: {بی گمان کسانی که به قرآن در هنگام رسیدن (و ابلاغ) به آنان کفر ورزیدند، (بر ما پوشیده نیستند) و همانا آن کتابی ارجمند است (41) و هیچگونه باطلی (از هیچ جهت و نظری) نه از پیش رو آن و نه از پشت سر آن، بدو راه نمی یابد، (چونکه) از سوی (الله) حکیم ستوده نازل شده است}. [فصلت: 41-42]. و الله متعال درباره سنت نبوی و اینکه وحی الهی است، می فرماید: {و هرآنچه که پیامبر (از احکام و تشریحات) برای شما آورده است، بگیرید (و اجراء کنید)، و از هرآنچه که شما را بازداشته است، دست بکشید (و ترک کنید)، و از الله بترسید، که همانا الله عقوبت سختی دارد}. [الحشر: 7].

{و همانا (این) قرآن فرو فرستاده پروردگار جهانیان است (192)}

(جبرئیل) روح الامین آن را فرود آورده است (193)

بر قلب تو (نازل شده) تا بیم دهنده باشی (194)

(و) به زبان عربی روشن و واضح (نازل شده است).

[الشعراء: 192-195].

و الله متعال می فرماید:

{و تو (ای پیامبر) همانا قرآن را از پیشگاه (پروردگار) حکیم دانا دریافت می داری}.

[النمل: 6].

این قرآن نازل شده از سوی الله متعال، و تصدیق کننده کتاب های الهی پیش از خود است، الله متعال می فرماید:

{و (سزاوار) نیست این قرآن، به دروغ (بدون وحی الهی) به الله نسبت داده شود؛ بلکه تصدیق کننده کتاب های آسمانی است که پیش از آن (نازل شده) است، و بیانگر (آن) کتاب هاست، و شکی در آن نیست، و از (جانب) پروردگار جهانیان فرستاده شده است}.

[یونس: 37].

قرآن کریم درباره بسیاری از مسائلی که یهودیان و نصرانیان درباره اش در دین خود دچار اختلاف شده اند، حقیقت آنها را بیان کرده است، الله متعال می فرماید:

{بی گمان، این قرآن (حقیقت) بیشتر آنچه را که بنی اسرائیل درباره اش اختلاف دارند، برایشان بیان می‌دارد}.

[النمل: 76].

قرآن کریم متضمن ادله و براهینی است که حجت را درباره حقایق مربوط به شناخت الله، دین و پاداش و جزایش بر همه مردم تمام نموده است، الله متعال می‌فرماید:

{همانا ما در این قرآن، هرگونه مثلی را برای مردم آورده ایم تا اینکه پند و اندرز گیرند}.

[الزمر: 27].

و الله متعال می‌فرماید:

{و ما (این) کتاب را بر تو نازل کردیم که بیان کننده همه چیز، و هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان است}.

[النحل: 89].

و قرآن کریم به بسیاری از پرسش‌های مهم پاسخ می‌گوید که باعث شگفتی میلیون‌ها انسان شده اند، قرآن کریم بیان می‌دارد که چگونه الله آسمان‌ها و زمین را آفریده است، الله متعال می‌فرماید:

{آیا کسانی که کافر شدند، ندیدند که (در ابتدای خلقت) آسمان‌ها و زمین، به همدیگر پیوسته بودند، سپس آنها را از یکدیگر جدا ساختیم، و هر چیز زنده‌ای را از آب پدید آورده ایم؟! آیا ایمان نمی‌آورند؟!}

[الانبیاء: 30].

و چگونه الله متعال انسان را آفریده است، الله متعال می‌فرماید:

{ای مردم! اگر در باره برانگیخته شدن (دوباره مردگان) در شک هستید، پس (به این نکته دقت کنید): همانا ما شما را از خاک آفریدیم، سپس از نطفه، و بعد از خون بسته شده، سپس از پاره گوشتی شکل یافته و شکل نیافته، تا (قدرت و حکمت خود را) برای شما آشکار سازیم، و هر چه را که بخواهیم تا زمانی معین در رحم (مادران) نگه می‌داریم، آنگاه شما را به صورت طفل بیرون می‌آوریم، تا اینکه به حد رشد (و بلوغ) خود برسید، و برخی از شما می‌میرند، و برخی دیگر از شما (آنقدر عمر می‌کند که) به نهایت پیری و فرسودگی می‌رسند، تا آنکه پس از علم و دانش، چیزی از آن به یاد نداشته باشند، و (به مثال دیگر توجه کنید): زمین را خشکیده می‌بینی، پس هنگامی که آب (باران) بر آن فرو می‌فرستیم، به حرکت در می‌آید، و رشد می‌کند، و از هر نوع گیاه زیبا (و خرم) رویش می‌کند}. (الحج: 5).

و سرنوشت انسان چیست؟ و پاداش نیکوکار و بدکار پس از این دنیا چه خواهد شد؟ ادله این مسئله را در بخش شماره (20) بیان کردیم، و اینکه این هستی تصادفی به وجود آمده؟ یا برای یک هدف ارزشمند پدید آمده است؟

الله متعال می‌فرماید:

{آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان‌ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی‌نگرند؟ و (آیا فکر نمی‌کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می‌آورند؟}

[الاعراف: 185].

و الله متعال می‌فرماید:

{آیا پنداشته‌اید که ما شما را بیهوده آفریده ایم، و همانا شما به سوی ما بازگردانده نمی‌شوید؟}

[المؤمنون: 115].

قرآن بزرگ، تا امروز به همان زبانی که با آن نازل شد محفوظ است، الله متعال می‌فرماید:

{همانا ما قرآن را نازل کردیم و همانا ما پاسدار آن هستیم}.

[الحجر: 9].

حرفی از آن کم نشده و محال است که در آن تناقض یا نقص یا تبدیلی رخ دهد، الله متعال می‌فرماید:

{آیا در قرآن نمی‌اندیشند؟ و اگر از سوی غیر الله بود، قطعاً اختلاف (و تناقض) بسیاری در آن می‌یافتند}.

[النساء: 82].

قرآن چاپ شده و منتشر می‌باشد، و کتابی عظیم و معجزه است که شایسته‌ی خواندن یا گوش سپردن به آن یا خواندن ترجمه معانی آن است، همچنین سنت پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - و تعالیم و سیرت ایشان محفوظ و توسط سلسله‌ای از روایان مورد اعتماد نقل شده است، و سنت ایشان به زبان عربی چاپ شده، زبانی که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - با آن سخن گفته اند، و با بسیاری از زبان‌های جهان ترجمه شده است، و قرآن کریم و سنت رسول الله - صلی الله علیه و سلم - تنها منابع احکام اسلامی و تشریحات آن است، اسلام از

رفتارهای متناسبان به این دین گرفته نمی شود بلکه از وحی معصوم الهی یعنی قرآن عظیم و سنت نبوی برگرفته می شود، چنانکه الله متعال در درباره قرآن می فرماید:

{بی گمان کسانی که به قرآن در هنگام رسیدن (و ابلاغ) به آنان کفر ورزیدند، (بر ما پوشیده نیستند) و همانا آن کتابی ارجمند است (41) و هیچگونه باطلی (از هیچ جهت و نظری) نه از پیش رو آن و نه از پشت سر آن، بدو راه نمی یابد، (چونکه) از سوی (الله) حکیم ستوده نازل شده است.}

[فصلت: 41-42].

و الله متعال درباره سنت نبوی و اینکه وحی الهی است، می فرماید:

{و هر آنچه که پیامبر (از احکام و تشریعات) برای شما آورده است، بپذیرید (و اجراء کنید)، و از هر آنچه که شما را بازداشته است، دست بکشید (و ترک کنید)، و از الله بترسید، که همانا الله عقوبت سختی دارد.}

[الحشر: 7].

29- و اسلام به نیکی کردن به پدر و مادر دستور می دهد، حتی اگر هم مسلمان نباشند، و به نیکی کردن به فرزندان نیز توصیه می کند.

اسلام به نیکی در حق والدین دستور می دهد، الله متعال می فرماید: {و پروردگارت چنین فرمان داده است که: جز او را عبادت نکنید و به پدر و مادر نیکی کنید، هر گاه یکی از آن دو یا هر دوی آنان در نزد تو به سن پیری رسیدند، حتی کمترین اهانتی که (کلمه) اف است به ایشان نگو، و بر سرشان فریاد نزن، و با آنان با نیکی (و محترمانه) سخن بگو.} [الاسراء: 23]. و الله متعال می فرماید: {ما انسان را (برای نیکوکاری) به پدر و مادرش سفارش کرده ایم (زیرا) مادرش او را با ناتوانی پی در پی (دوران بارداری) حمل کرده است، و (دوران شیرخوارگی و) بازگرفتن او دو سال می باشد، (و به او سفارش کردیم) که: شکرگزار من و پدر و مادرت باش (و بدان که) بازگشت (همکان) به سوی من است.} [لقمان: 14]. و الله متعال می فرماید: {ما به انسان سفارش کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند، (به ویژه) مادرش که او را با دشواری (در دوران بارداری) حمل می کند، و او را با دشواری (در وقت زایمان) وضع حمل می کند، و (دوران بارداری و شیرخوارگی او سی ماه طول می کشد، (آنگاه دوران پرورش کودکانه و جوانانه او به پایان می رسد) تا (اینکه) به حد (کمال جسدی و) رشد (عقلانی) می رسد، (و زمانی که) به سن چهل سالگی رسید، می گوید: پروردگارا، به من توفیق عطا فرما تا شکر نعمتی را که به من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای، به جای آورم و کار شایسته ای انجام دهم که آن را می پسندی، و فرزندان من را نیکوکار گردان، همانا توبه کرده ام و به سوی تو بازگشته ام، و همانا من از زمره مسلمانان هستم.} [الاحقاف: 15]. و ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده است که مردی نزد رسول الله - صلی الله علیه و سلم - آمد، و گفت: ای رسول الله، چه کسی اولتر به نیک رفتاری و همصحبیتی من است؟ فرمود: "مادرت"، گفت: سپس چه کس دیگری؟ فرمود: "سپس مادرت"، گفت: سپس چه کس دیگری؟ فرمود: "سپس مادرت"، گفت: سپس چه کسی؟ فرمود: "سپس پدرت". امام مسلم آن را روایت کرده است. و این توصیه برای همه پدر و مادر هاست، خواه مسلمان باشند یا نباشند. اسماء دختر ابوبکر - رضی الله عنهما - روایت کرده است که گفت: "در مدتی که میان پیامبر - صلی الله علیه و سلم - و قریش عهد و پیمان صلح بود، مادرم که هنوز مشرک بود به همراه فرزندان (به مدینه) آمد، پس از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسیدم: مادرم آمده و رغبت (دیدن من را) دارد، آیا صلح رحم را با او بجای آورم؟ فرمود: بله، صلح رحم را با او بجای بیاور." امام بخاری آن را روایت کرده است. بلکه، اگر پدر و مادر تلاش کنند تا فرزندان را از اسلام به سوی کفر برگردانند، - حتی با این حال - اسلام امر می کند که فرزند از آنان اطاعت نکند و مؤمن باقی بماند، و در حقشان نیکی کند، و با نیک رفتاری با آنان همصحبیتی کند، الله تعالی می فرماید: {و اگر آن دو (مشرک باشند و) تلاش کنند تو چیزی را شریک و انباز من قرار دهی که در مورد آن دانشی نداری، پس از آن دو اطاعت نکن، و در دنیا با آنان به شایستگی و نیکویی رفتار کن، و از راه کسی پیروی کن که (توبه کنان) به سوی من بازگشته است، آنگاه بازگشتن به سوی من است، و شما را از آنچه که انجام می دادید آگاه می سازم.} [لقمان: 15]. اسلام، مسلمان را از نیکی کردن به خویشاوندان یا غیر خویشاوندان مشرک باز نمی دارد، مادامی که آنان با اسلام در ستیز نیستند، الله متعال می فرماید: {الله شما را از نیکی کردن و رعایت نمودن عدالت نسبت به کسانی که در (امر) دین، با شما نجاتگیده اند و شما را از دیارتان بیرون نکرده اند، نهی نمی کند، بی گمان، الله عدالت پیشگان را دوست دارد.} [الممتحنه: 8]. اسلام دستور داده که به فرزندان سفارش کنیم، و مهم ترین چیزی که اسلام درباره فرزند به پدر توصیه می کند، آموزش حقوق پروردگارش بر آنان است؛ چنانکه پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به پسر عمویش عبدالله بن عباس - رضی الله عنهما - فرمود: "ای پسر یا ای پسرک، آیا سخنانی را به تو آموزش دهم که الله به وسیله آنها به تو سود رساند؟ گفتم: آری، فرمود: (اوامر و نواهی) الله را حفظ کن تا تو را محفوظ بدارد، (اوامر و نواهی) الله را حفظ کن، او را (برای حفظ نمودن) در جلوی خود خواهی یافت، در وقت خوشی ها او را یادکن تا در وقت سختی ها تو را یادکنند، و اگر خواسته ای داری پس از الله درخواست کن، و اگر یاری جستی از الله یاری بخواه." امام احمد آن را روایت کرده. (287/4). و الله متعال والدین را امر نموده تا آنچه را که در امور دین و دنیا به سود فرزندان باشد، به آنان آموزش دهند، الله متعال می فرماید: {ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خاندان و خانواده تان را از آتشی که ماده ی شعله ورکننده آن مردم و سنگ هاست، محفوظ دارید، (آتشی که) فرشتگان خشن و سخت گیر بر آن، (گمارده شده اند) که هرگز از الله در (مورد) آنچه به آنان فرمان داده است، نافرمانی نمی کنند، و هرچه فرمان می یابند، انجام می دهند.} [التحریم: 6]. علی - رضی الله عنه - درباره این سخن الله متعال که: {ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خانواده تان را از آتش محفوظ دارید.} می فرماید: "انان را ادب کنید و آموزش دهید." و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به پدران دستور داده که نماز را به فرزندان آموزش دهند تا فرزندان همراه با نماز بزرگ شوند، پیامبر - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "فرزندان را در حالی که هفت سال دارند به نماز خواندن امر کنید." ابوداود آن را روایت کرده است. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: همه شما مسئول هستید، و همه شما مسئول رعیت خود هستید، حاکم مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و مرد در خانواده خویش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و زن در خانه شوهرش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و خدمتکار در مال صاحب کارش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و همه شما مسئولیت دارید و مسئول رعیت خود هستید." ابن حبان آن را روایت

کرده است، (4490). و اسلام به پدران دستور داده تا برای فرزندان و خانواده اش انفاق کند، قبلا در بخش شماره (18) کمی به این موضوع پرداختیم، پیامبر - صلی الله علیه و سلم - فضیلت انفاق کردن برای فرزندان را بیان نموده، و فرموده است: بهترین دیناری که مرد آن را انفاق می کند، دیناری است که برای افراد تحت سرپرستیش انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای وسیله ی نقلیه خود، برای جهاد در راه الله انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای دوستان در راه الله انفاق می نماید، ابو قلابه (که یکی از راویان است) می گوید: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - افراد تحت سرپرستیش را در (انفاق نمودن) در اولویت قرار می دادند، سپس ابوقلابه گفت: اجر و پاداش چه کسی بزرگتر از پاداش کسی است که بر فرزندان کوچکش انفاق کند و اینگونه آنان را پاکدامن تربیت نماید یا الله به وسیله ی او به آنان نفع برساند، و بی نیازشان گرداند". امام مسلم آن را روایت کرده است، (994).

{و پروردگارت چنین فرمان داده است که: جز او را عبادت نکنید و به پدر و مادر نیکی کنید، هر گاه یکی از آن دو یا هر دوی آنان در نزد تو به سن پیری رسیدند، حتی کمترین اهانتی که (کلمه) اف است به ایشان نگو، و بر سرشان فریاد زن، و با آنان با نیکی (و محترمانه) سخن بگو}.

[الاسراء: 23].

و الله متعال می فرماید:

{ما انسان را (برای نیکوکاری) به پدر و مادرش سفارش کرده ایم (زیرا) مادرش او را با ناتوانی پی در پی (دوران بارداری) حمل کرده است، و (دوران شیرخوارگی و) بازگرفتن او دو سال می باشد، (و به او سفارش کردیم) که: شکرگزار من و پدر و مادرت باش (و بدان که) بازگشت (همکان) به سوی من است}.

[لقمان: 14].

و الله متعال می فرماید:

{ما به انسان سفارش کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند، (به ویژه) مادرش که او را با دشواری (در دوران بارداری) حمل می کند، و او را با دشواری (در وقت زایمان) وضع حمل می کند، و (دوران) بارداری و شیرخوارگی او سی ماه طول می کشد، (آنگاه دوران پرورش کودکان و جوانانه او به پایان می رسد) تا (اینکه) به حد (کمال جسدی و) رشد (عقلانی) می رسد، (و زمانی که) به سن چهل سالگی رسید، می گوید: پروردگارا، به من توفیق عطا فرما تا شکر نعمتی را که به من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای، به جای آورم و کار شایسته ای انجام دهم که آن را می پسندی، و فرزندان من را نیکوکار گردان، همانا توبه کرده ام و به سوی تو بازگشته ام، و همانا من از زمره مسلمانان هستم}.

[الاحقاف: 15].

و ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده است که مردی نزد رسول الله - صلی الله علیه و سلم - آمد، و گفت: ای رسول الله، چه کسی اولاًتر به نیک رفتاری و همصحبتی من است؟ فرمود: "مادرت"، گفت: سپس چه کسی دیگری؟ فرمود: "سپس مادرت"، گفت: سپس چه کسی؟ فرمود: "سپس پدرت".

امام مسلم آن را روایت کرده است.

و این توصیه برای همه پدر و مادرهاست، خواه مسلمان باشند یا نباشند.

اسماء دختر ابوبکر - رضی الله عنهما - روایت کرده است که گفت: "در مدتی که میان پیامبر - صلی الله علیه و سلم - و فریض عهد و پیمان صلح بود، مادرم که هنوز مشرک بود به همراه فرزندش (به مدینه) آمد، پس از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسیدم: مادرم آمده و رغبت (دیدن من را) دارد، آیا صلح رحم را با او بجای آورم؟ فرمود: بله، صلح رحم را با او بجای بیاور".

امام بخاری آن را روایت کرده است.

بلکه، اگر پدر و مادر تلاش کنند تا فرزندشان را از اسلام به سوی کفر برگردانند، - حتی با این حال - اسلام امر می کند که فرزند از آنان اطاعت نکند و مؤمن باقی بماند، و در حقشان نیکی کند، و با نیک رفتاری با آنان همصحبتی کند، الله تعالی می فرماید:

{و اگر آن دو (مشرک باشند و) تلاش کنند تو چیزی را شریک و انباز من قرار دهی که در مورد آن دانشی نداری، پس از آن دو اطاعت نکن، و در دنیا با آنان به شایستگی و نیکویی رفتار کن، و از راه کسی پیروی کن که (توبه کنان) به سوی من بازگشته است، آنگاه بازگشتن به سوی من است، و شما را از آنچه که انجام می دادید آگاه می سازم}.

[لقمان: 15].

اسلام، مسلمان را از نیکی کردن به خویشاوندان یا غیر خویشاوندان مشرک باز نمی دارد، مادامی که آنان با اسلام در ستیز نیستند، الله متعال می فرماید:

{الله شما را از نیکی کردن و رعایت نمودن عدالت نسبت به کسانی که در (امر) دین، با شما نجنگیده اند و شما را از دیارتان بیرون نکرده اند، نهی نمی کند، بی گمان، الله عدالت پیشگان را دوست دارد}.

[الممتحنه: 8].

اسلام دستور داده که به فرزندان سفارش کنیم، و مهم ترین چیزی که اسلام دربارهٔ فرزند به پدر توصیه می کند، آموزش حقوق پروردگاران بر آنان است؛ چنانکه پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به پسر عمویش عبدالله بن عباس - رضی الله عنهما - فرمود:

"ای پسر یا ای پسرک، آیا سخنانی را به تو آموزش دهم که الله به وسیله آنها به تو سود رساند؟ گفتم: آری، فرمود: (اوامر و نواهی) الله را حفظ کن تا تو را محفوظ بدارد، (اوامر و نواهی) الله را حفظ کن، او را (برای حفظ نمودن) در جلوی خود خواهی یافت، در وقت خوشی ها او را یادکن تا در وقت سختی ها تو را یادکنند، و اگر خواسته ای داری پس از الله درخواست کن، و اگر یاری جستی از الله یاری خواه".

امام احمد آن را روایت کرده. (287/4).

و الله متعال والدین را امر نموده تا آنچه را که در امور دین و دنیا به سود فرزندان باشد، به آنان آموزش دهند، الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خانواده تان را از آتشی که ماده ی شعله ورکننده آن مردم و سنگ هاست، محفوظ دارید، (آتشی که) فرشتگان خشن و سخت گیر بر آن، (گمارده شده اند) که هرگز از الله در (مورد) آنچه به آنان فرمان داده است، نافرمانی نمی کنند، و هرچه فرمان می یابند، انجام می دهند}.

[التحریم: 6].

علی - رضی الله عنه - دربارهٔ این سخن الله متعال که:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، خودتان و خانواده تان را از آتش محفوظ دارید}.

می فرماید: "انان را ادب کنید و آموزش دهید".

و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به پدران دستور داده که نماز را به فرزندان آموزش دهند تا فرزندان همراه با نماز بزرگ شوند، پیامبر - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"فرزانتان را در حالی که هفت سال دارند به نماز خواندن امر کنید".

ابوداود آن را روایت کرده است.

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

همه شما مسئول هستید، و همه شما مسئول رعیت خود هستید، حاکم مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و مرد در خانوادهٔ خویش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و زن در خانهٔ شوهرش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و خدمتکار در مال صاحب کارش مسئولیت دارد و مسئول رعیت خود است، و همهٔ شما مسئولیت دارید و مسئول رعیت خود هستید".

ابن حبان آن را روایت کرده است، (4490).

و اسلام به پدران دستور داده تا برای فرزندان و خانواده اش انفاق کند، قبلاً در بخش شماره (18) کمی به این موضوع پرداختیم، پیامبر - صلی الله علیه و سلم - فضیلت انفاق کردن برای فرزندان را بیان نموده، و فرموده است:

بهترین دیناری که مرد آن را انفاق می کند، دیناری است که برای افراد تحت سرپرستیش انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای وسیله ی نقلیه خود، برای جهاد در راه الله انفاق می نماید، و همچنین دیناری است که برای دوستان در راه الله انفاق می نماید، ابو قلابه (که یکی از راویان است) می گوید: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - افراد تحت سرپرستیش را در (انفاق نمودن) در اولویت قرار می دادند، سپس ابو قلابه گفت: اجر و پاداش چه کسی بزرگتر از پاداش کسی است که بر فرزندان کوچکش انفاق کند و اینگونه آنان را پاکدامن تربیت نماید یا الله به وسیله ی او به آنان نفع برساند، و بی نیازشان گرداند".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (994).

30- اسلام به رعایت کردن عدالت در گفتار و کردار - حتی با دشمنان - دستور می دهد.

الله سبحانه و تعالی دارای صفات عدل و دادگری در کارهایش و در تدبیرهایشان میان بندگان است، و الله متعال در آنچه که امر و نهی می کند و در خلقت و تقدیراتش بر راه راست است، الله متعال می فرماید: {الله گواهی داده که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش (نیز) گواهی می دهند که (الله در جهان هستی) عدالت را برپا کرده است، معبودی (بحق) جز او نیست، او توانمند حکیم است}. [آل عمران: 18]. و الله متعال دستور به عدالت می دهد: {بگو: پروردگرم به دادگری دستور داده است}. [الاعراف: 29]. و همهٔ رسولان و پیامبران - علیهم السلام - برای عدالت و دادگری آمده اند، الله متعال می فرماید: {به راستی که پیامبران خود را با دلایل آشکار و روشنی فرستاده ایم، و همراه با آنان کتاب و میزان (تعین) عدالت و دادپروری را نازل کردیم تا مردم (در بین خود) به عدالت برخیزند}. [الحدید: 25]. میزان به معنای عدالت در گفتار و کردار است. و اسلام به برقراری عدالت در گفتار و کردار - حتی با دشمنان - دستور داده است، الله متعال می فرماید: {ای کسانی که ایمان آورده اید، برپادارندهٔ عدالت باشید، (و) برای الله شهادت دهید، هر چند به زیان خودتان یا پدر و مادر و نزدیکان (شما) باشد، اگر (یکی از دو طرف دعوا) توانگر یا نیازمند باشد، الله از آنان سزاوارتر است؛ پس از هوای و هوس خود پیروی نکنید که (از حق) منحرف می شوید، و اگر زبان را از ادای حق ببیجانید [و حق را تحریف کنید] یا (از اظهار آن) خودداری نمایید، مسلماً الله به آنچه که

انجام می دهید آگاه است. [النساء: 135]. و الله متعال می فرماید: [و دشمنی گروهی که شما از مسجد الحرام باز داشتند، نباید شما را به تعدی و تجاوز وادار کند، و در راه نیکو کاری و پرهیزگاری با همدیگر همکاری کنید و (هرگز) در راه گناه و تجاوزگری همکاری نکنید، و از الله بترسید، بی گمان از الله سخت کیفر است. [المائدة: 2]. و الله متعال می فرماید: [ای کسانی که ایمان آورده اید! همواره برای (انجام واجبات) الله قیام کنید و عادلانه گواهی دهید، دشمنی با گروهی شما را بر آن ندارد که عدالتگر نباشید، عدالتگر باشید که به پرهیزگاری نزدیکتر است. [المائدة: 8]. آیا در قوانین یا ادیان ملت های امروزی چنین دستوری وجود دارد که فرد به حق شهادت دهد و سخن راست بگوید، هر چند که علیه خود یا والدین یا نزدیکانش باشد؟ و دستور دهد تا نسبت به دوست و دشمن عادل باشد. و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به برقراری عدالت در میان فرزندان امر نموده است. از عامر روایت شده که گفت: "شنیدم نَعْمَانُ بن بشیر - رضی الله عنهما - در حالی که بر روی منبر بود، می گفت: پدرم چیزی را به من بخشید، پس عمره دختر رَوَاحه گفت: راضی نمی شوم تا آنکه رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به آن گواهی دهد، پس به نزد رسول الله - صلی الله علیه و سلم - رفت و گفت: من به این فرزندم (که) از (فرزندان) عمره دختر رَوَاحه است، چیزی بخشیده ام، پس او به من دستور داده که شما را گواه آن بگردانم، ای رسول الله، پس ایشان فرمودند: آیا به دیگر فرزندانمان مانند آن را بخشیده ای؟ گفت: خیر، فرمود: پس تقوای الله را پیشه کنید و میان فرزندان خود به عدالت را برقرار کنید، (راوی) گفت: پس برگشت و بخشش را پس داد." امام بخاری آن را روایت کرده است، (2587).

{الله گواهی داده که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش (نیز) گواهی می دهند که (الله در جهان هستی) عدالت را برپا کرده است، معبودی (بحق) جز او نیست، او توانمند حکیم است.}

[آل عمران: 18].

و الله متعال دستور به عدالت می دهد:

{بگو: پروردگارم به دادگری دستور داده است.}

[الاعراف: 29].

و همه رسولان و پیامبران - علیهم السلام - برای عدالت و دادگری آمده اند، الله متعال می فرماید:

{به راستی که پیامبران خود را با دلایل آشکار و روشنی فرستاده ایم، و همراه با آنان کتاب و میزان (تعیین) عدالت و دادپروری را نازل کردیم تا مردم (در بین خود) به عدالت برخیزند.}

[الحديد: 25].

میزان به معنای عدالت در گفتار و کردار است.

و اسلام به برقراری عدالت در گفتار و کردار - حتی با دشمنان - دستور داده است، الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، برپادارنده عدالت باشید، (و) برای الله شهادت دهید، هر چند به زیان خودتان یا پدر و مادر و نزدیکان (شما) باشد، اگر (یکی از دو طرف دعوا) توانگر یا نیازمند باشد، الله از آنان سزاوارتر است؛ پس از هوای و هوس خود پیروی نکنید که (از حق) منحرف می شوید، و اگر زبان را از ادای حق بپنجانید [و حق را تحریف کنید] یا (از اظهار آن) خودداری نمایید، مسلماً الله به آنچه که انجام می دهید آگاه است.}

[النساء: 135].

و الله متعال می فرماید:

{و دشمنی گروهی که شما از مسجد الحرام باز داشتند، نباید شما را به تعدی و تجاوز وادار کند، و در راه نیکو کاری و پرهیزگاری با همدیگر همکاری کنید و (هرگز) در راه گناه و تجاوزگری همکاری نکنید، و از الله بترسید، بی گمان از الله سخت کیفر است.}

[المائدة: 2].

و الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید! همواره برای (انجام واجبات) الله قیام کنید و عادلانه گواهی دهید، دشمنی با گروهی شما را بر آن ندارد که عدالتگر نباشید، عدالتگر باشید که به پرهیزگاری نزدیکتر است.}

[المائدة: 8].

آیا در قوانین یا ادیان ملت های امروزی چنین دستوری وجود دارد که فرد به حق شهادت دهد و سخن راست بگوید، هر چند که علیه خود یا والدین یا نزدیکانش باشد؟ و دستور دهد تا نسبت به دوست و دشمن عادل باشد.

و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - به برقراری عدالت در میان فرزندان امر نموده است.

از عامر روایت شده که گفت: "شنیدم نَعْمَانُ بن بشیر - رضی الله عنهما - در حالی که بر روی منبر بود، می گفت: پدرم چیزی را به من بخشید، پس عمره دختر رَوَاحه گفت: راضی نمی شوم تا آنکه رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به آن گواهی دهد، پس به نزد رسول الله - صلی الله علیه و سلم - رفت و گفت: من به این فرزندم (که) از (فرزندان) عمره دختر رَوَاحه است، چیزی بخشیده ام، پس او به من دستور

داده که شما را گواه آن بگردانم، ای رسول الله، پس ایشان فرمودند: آیا به دیگر فرزندانمان مانند آن را بخشیده ای؟ گفت: خیر، فرمود: پس تقوای الله را پیشه کنید و میان فرزندان خود به عدالت را برقرار کنید، (راوی) گفت: پس برگشت و بخشش را پس داد.

امام بخاری آن را روایت کرده است، (2587).

زیرا امور مردم و دولت ها سروسامان نمی گیرد، مگر با دادگری، و امنیت و آسایش مردم در امور دین، جان، نسل، ناموس، مال و سرزمینشان بقرار نمی شود، مگر با دادگری، از همین رو می بینیم که پیامبر - صلی الله علیه و سلم - هنگامی که کافران مکه عرصه را بر مسلمانان تنگ کردند، به آنان دستور دادند تا به حبشه مهاجرت کنند؛ و علت این کار را چنین بیان نمودند که در آنجا پادشاهی دادگر وجود دارد، و در نزد وی به کسی ستم نمی شود.

31- اسلام به نیکی کردن در حق همه مردم دستور داده است، و به سوی اخلاق های بزرگوار، و رفتارهای پسندیده دعوت می کند.

اسلام به نیکی کردن در حق همه خلق دستور داده است، الله متعال می فرماید: {همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به نزدیکان دستور می کند}. [النحل: 90]. و الله متعال می فرماید: {آن کسانی که در توانگری و تنگدستی انفاق می کنند، و خشم خود را فرو می برند، و از مردم در می گذرند، و الله نیکوکاران را دوست می دارد}. [آل عمران: 134]. و پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "الله متعال نیکی کردن به هر چیزی را واجب کرده است، پس اگر (به حق کسی را) به قتل رساندید، با نیکی (او را) بکشید، و اگر (حیوانی را) سر ببرید با نیکی آن را سر ببرید، و هر کدام از شما چاقوی خود را تیز کند، تا حیوان را به راحتی سر ببرد". امام مسلم آن را روایت کرده است، (1955). و اسلام به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده فرا می خواند، الله متعال درباره اوصاف پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - در کتاب های آسمانی پیشین می فرماید: {کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس خوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرامی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارانند}. [الاعراف: 157]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "ای عایشه، همانا الله مهربان است و مهربانی را دوست دارد، و آن پاداشی را که در مقابل مهربانی می بخشد، در مقابل خشونت و در مقابل چیزی دیگری غیر از مهربانی نمی بخشد". امام مسلم آن را روایت کرده است، (2593). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا الله بد رفتاری با مادران، زنده به گور کردن دختران و امتناع از ادای حقوق واجب شده و درخواست غیر حق خود را حرام کرده است، و برای شما قیل و قال، درخواست های زیاد و هدر دادن مال را حرام کرده است". امام بخاری آن را روایت کرده است، (2408). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: به بهشت وارد نمی شوید تا آنکه ایمان بیاورید، و ایمان ندارید تا آنکه یکدیگر را دوست داشته باشید، آیا شما را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر آن را انجام دهید، همدیگر را دوست خواهید داشت؟ سلام کردن را میان خود منتشر کنید". امام مسلم آن را روایت کرده است، (54).

{همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به نزدیکان دستور می کند}.

[النحل: 90].

و الله متعال می فرماید:

{آن کسانی که در توانگری و تنگدستی انفاق می کنند، و خشم خود را فرو می برند، و از مردم در می گذرند، و الله نیکوکاران را دوست می دارد}.

[آل عمران: 134].

و پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"الله متعال نیکی کردن به هر چیزی را واجب کرده است، پس اگر (به حق کسی را) به قتل رساندید، با نیکی (او را) بکشید، و اگر (حیوانی را) سر ببرید با نیکی آن را سر ببرید، و هر کدام از شما چاقوی خود را تیز کند، تا حیوان را به راحتی سر ببرد".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (1955).

و اسلام به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده فرا می خواند، الله متعال درباره اوصاف پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - در کتاب های آسمانی پیشین می فرماید:

{کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس خوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد، پس کسانی که به او ایمان آوردند و او را گرامی داشتند و به او یاری رساندند، و از نوری که بر او نازل شده، پیروی نمودند، آنانند که رستگارانند}.

[الاعراف: 157].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"ای عایشه، همانا الله مهربان است و مهربانی را دوست دارد، و آن پاداشی را که در مقابل مهربانی می بخشد، در مقابل خشونت و در مقابل چیزی دیگری غیر از مهربانی نمی بخشد".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (2593).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"همانا الله بد رفتاری با مادران، زنده به گور کردن دختران و امتناع از ادای حقوق واجب شده و درخواست غیر حق خود را حرام کرده است، و برای شما قیل و قال، درخواست های زیاد و هدر دادن مال را حرام کرده است".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (2408).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

به بهشت وارد نمی شوید تا آنکه ایمان بیاورید، و ایمان ندارید تا آنکه یکدیگر را دوست داشته باشید، آیا شما را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر آن را انجام دهید، همدیگر را دوست خواهید داشت؟ سلام کردن را میان خود منتشر کنید".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (54).

32- اسلام به اخلاق شایسته مانند: راستی، امانتداری، پاکدامنی، حیا، شجاعت، بخشش، سخاوتمندی، یاری رساندن به نیازمند، کمک به ستمدیده، سیر کردن گرسنه، نیکی به همسایه، بجا آوردن صلۀ رَحِم و مهربانی با حیوانات فرا می خواند.

اسلام به اخلاق پسندیده دستور می دهد، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا مبعوث شده ام تا اخلاق شایسته را به تکمیل نمایم". امام بخاری آن را در "صحیح الادب المفرد" روایت کرده است، (207). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا میغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیپوده گو و گدازه گو و "مُتَّقِیْهون" هستند، که کسانی هستند؟ فرمود: خودپسندگان متکبر". شیخ آلبنی آن را در "السلسله الصحیحه" آورده است، (791). و عبدالله بن عمرو بن العاص - رضی الله عنهما - روایت کرده است که: "رسول الله - صلی الله علیه و سلم - دشنام دهنده و ناسزاگو نبودند، و ایشان می فرمود: همانا بهترین شما نیک رفتارترین شماست". امام بخاری آن را روایت کرده است، (3559). و دیگر آیات و احادیثی که نشان می دهد اسلام به طور کلی به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده، تشویق می نماید. از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد: راست گفتاری است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "راستگو باشید، همانا راستگویی به سوی نیکوکاری فرا می خواند و نیکوکاری به سوی بهشت فرا می خواند، و فردی پیوسته راستگویی می کند و در پی راستگویی می باشد تا اینکه نزد الله به عنوان فرد بسیار راستگو، نوشته می شود". امام مسلم آن را روایت کرده است، (2607). از دیگر مواردی که اسلام به آن دستور می دهد: ادای امانت است، الله متعال می فرماید: {همانا الله به شما دستور می دهد که امانت ها را به صاحبانش بازگردانید}. [النساء: 58]. و از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، پاکدامنی است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "سه تن حق الله است که آنان را یاری رسانند، و از آن کسانی که نام برد: ازدواج کننده ای است که برای پاکدامنی ازدواج می کند". امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است، (1655). و از دعاهای پیامبر - صلی الله علیه و سلم - این بود که می فرمود: "الهی من از تو هدایت، تقوا، پاکدامنی و بی نیازی را خواهانم". امام مسلم آن را روایت کرده است، (2721). و از چیزهای دیگری که اسلام به آن دستور می دهد، حیا است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "حیا به چیزی جز خیر نمی انجامد". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6117). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "در هر دینی اخلاق (ویژه ای) وجود دارد و اخلاق اسلام، حیا است". امام بیهقی آن را در شعب الایمان روایت کرده است، (2619 6). و از دیگر اموری که اسلام به آن دستور می دهد، شجاعت است، انس - رضی الله عنه - روایت می کند که گفت: "پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بهترین، شجاع ترین و بخشنده ترین مردم بود، یکبار اهل مدینه (به سبب صدایی بلند) دچار وحشت شدند، پس پیامبر - صلی الله علیه و سلم - زودتر از آنان سوار بر اسب (به سوی آن صدا) شتافتند". امام بخاری آن را روایت کرده است، (2820). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - از ترسو بودن به الله پناه می بردند، و می فرمود: "الهی من از ترسو بودن به تو پناه می برم". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6374). از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، بذل و بخشش است، الله متعال می فرماید: {مَثَلُ كَسَانِي كَمَا مَالِ خَدِّكَ} را در راه الله انفاق می کنی، همانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه یکصد دانه باشد، و الله برای هر کسی که بخواهد چند برابر می کند، و الله گشایشگر داناست}. [البقره: 261]. و از جمله اخلاق رسول الله - صلی الله علیه و سلم - بخشندگی بود، ابن عباس - رضی الله عنهما - روایت کرده که گفت: "پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بخشنده ترین مردم در (رساندن) خیر بود، و در رمضان بیشتر بخشنده بود، هنگامی که جبرئیل به دیدارشان می آمدند، و جبرئیل - علیه السلام - هر شب ماه رمضان تا پایان آن به دیدارشان می آمدند، و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - قرآن را بر وی عرضه می داشتند، پس هرگاه جبرئیل به دیدار ایشان می آمدند، در (رساندن) خیر، بخشنده تر از باد وزان بود". امام بخاری آن را روایت کرده است، (1902). از جمله اموری که اسلام به آن دستور می دهد، یاری رساندن به نیازمند، فریادرسی ستمدیده، سیر کردن گرسنه، نیکی با همسایه و ادای صلۀ رَحِم و مهربانی با حیوانات است. عبدالله بن عمرو - رضی الله عنهما - روایت کرده است که مردی از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسید: "کدام (بخش از) اسلام بهتر است؟ فرمود: غذا دادن، و سلام کردن بر

کسی که می شناسی و کسی که نمی شناسی." امام بخاری آن را روایت کرده است، (12). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "مردی در حالی که بسیار تشنه بود در راهی روان بود، پس چاه آبی را یافت و از آن پایین رفت و آب نوشید، سپس بیرون آمد، پس سگی را دید که له له می زند و از شدت تشنگی خاک می خورد، پس آن مرد با خود گفت: همانا این سگ از شدت تشنگی به همان حالتی رسیده که من به آن رسیده بودم، پس از چاه پایین رفت و پاپوش خود را پر از آب کرد و به دهان گرفت (و بالا آمد) و به آن سگ آب داد، پس آن سگ در نزد الله از او تشکر کرد، و الله نیز او را آمرزید"، گفتند: ای رسول خدا، آیا در مهربانی کردن با حیوانات پاداش می بریم؟ فرمود: آری، در (غذا دادن یا آب دادن) به هر (مخلوقی که) دارای جگر خیس است، پاداش وجود دارد". ابن حبان آن را روایت کرده است، (544). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "کمک رسان به بیوه زن و بینوا مانند مجاهد در راه الله است یا کسی که شب نماز می خواند و روز را روزه می گیرد". امام بخاری آن را روایت کرده است، (5353). و اسلام بر حقوق خویشاوندان تأکید می کند و صلۀ خویشاوندان را واجب می داند، الله متعال می فرماید: پیامبر نسبت به مؤمنان، از خودشان سزاوارتر است، و همسران او مادران مؤمنان هستند، و در کتاب الله، خویشاوندان نسبت به همدیگر از مؤمنان و مهاجران سزاوارترند، مگر اینکه به دوستانان نیکی کنید (و سهمی از اموالتان را به آنان ببخشید) این (حکم) در آن کتاب (لوح محفوظ) نوشته شده است. [الاحزاب: 6]. و نسبت به قطع پیوند خویشاوندی هشدار داده است و آن را همراه با افساد در روی زمین آورده است، الله متعال می فرماید: [آیا هنگامی که زمام امور را در دست بگیرید (و بر ضد مردم دسیسه چینی کنید و از دستورات الهی سرپیچی کنید و) در زمین تباهی کنید و پیوند خویشاوندان را قطع کنید (22)] آنان کسانی هستند که الله آنان را نفرین کرده، پس گوش هایشان را (از شنیدن حق) گر کرده، و چشم هایشان را (دیدن حقیقت) کور ساخته است (23)] محمد: 22-23]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: «قطع کننده پیوند خویشاوندی وارد بهشت نمی شود». امام مسلم آن را روایت کرده است، (2556). خویشاوندانی که حفظ پیوند خویشاوندی با آنان واجب است، عبارتند از: فرزندان، پدر و مادر، خواهران، عموها، عمه ها، دایی ها و خاله ها هستند. و اسلام بر حق همسایه تأکید دارد، حتی اگر هم کافر باشد، الله متعال می فرماید: [و الله را بپرستید، و چیزی را با او شریک نگردانید، و به پدر و مادر نیکی کنید، و (همچنین) به خویشاوندان، یتیمان، بینوایان، همسایه خویشاوند و همسایه غیرخویشاوند، همنشین و (مسافران) درمانده، بردگانی که مالک آنان هستید (نیکی کنید و بدانید که) یقیناً الله کسی را که متکبر و فخر فروش باشد، دوست ندارد]. [النساء: 36]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "جبریل همواره در مورد همسایه مرا توصیه می کرد تا اینکه گمان بردم همسایه از همسایه ارث خواهد برد". ابو داوود آن را روایت کرده است، (5152).

"همانا مبعوث شده ام تا اخلاق شایسته را به تکمیل نمایم".

امام بخاری آن را در "صحیح الادب المفرد" روایت کرده است، (207).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا میغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیهوده گو و گدازه گو و "مُتَفَهِّقُونَ" هستند، گفتند: ای رسول الله! افراد بیهوده گو و گدازه گو را می شناسیم، اما "مُتَفَهِّقُونَ" چه کسانی هستند؟ فرمود: خودپسندگان متکبر".

شیخ آلبنی آن را در "السلسله الصحیحه" آورده است، (791).

و عبدالله بن عمرو بن العاص - رضی الله عنهما - روایت کرده است که: "رسول الله - صلی الله علیه و سلم - دشنام دهنده و ناسزاگو نبودند، و ایشان می فرمود: همانا بهترین شما نیک رفتارترین شماست".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (3559).

و دیگر آیات و احادیثی که نشان می دهد اسلام به طور کلی به اخلاق های بزرگوار و رفتارهای پسندیده، تشویق می نماید.

از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد: راست گفتاری است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"راستگو باشید، همانا راستگویی به سوی نیکوکاری فرا می خواند و نیکوکاری به سوی بهشت فرا می خواند، و فردی پیوسته راستگویی می کند و در پی راستگویی می باشد تا اینکه نزد الله به عنوان فرد بسیار راستگو، نوشته می شود".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (2607).

از دیگر مواردی که اسلام به آن دستور می دهد: ادای امانت است، الله متعال می فرماید:

{همانا الله به شما دستور می دهد که امانت ها را به صاحبانش بازگردانید}.

[النساء: 58].

و از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، پاکدامنی است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"سه تن حق الله است که آنان را یاری رساند، و از آن کسانی که نام برد: ازدواج کننده ای است که برای پاکدامنی ازدواج می کند".

امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است، (1655).

و از دعاهای پیامبر - صلی الله علیه و سلم - این بود که می فرمود:

"الهی من از تو هدایت، تقوا، پاکدامنی و بی نیازی را خواهانم".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (2721).

و از چیزهای دیگری که اسلام به آن دستور می دهد، حیا است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "حیا به چیزی جز خیر نمی انجامد".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6117).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"در هر دینی اخلاق (ویژه ای) وجود دارد و اخلاق اسلام، حیا است".

امام بیهقی آن را در شعب الایمان روایت کرده است، (2619 6).

و از دیگر اموری که اسلام به آن دستور می دهد، شجاعت است، انس - رضی الله عنه - روایت می کند که گفت:

"پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بهترین، شجاع ترین و بخشنده ترین مردم بود، یکبار اهل مدینه (به سبب صدایی بلند) دچار وحشت شدند، پس پیامبر - صلی الله علیه و سلم - زودتر از آنان سوار بر اسب (به سوی آن صدا) شتافتند".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (2820).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - از ترسو بودن به الله پناه می بردند، و می فرمود:

"اللهی من از ترسو بودن به تو پناه می برم".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6374).

از دیگر چیزهایی که اسلام به آن دستور می دهد، بذل و بخشش است، الله متعال می فرماید:

{مثل کسانی که اموال خود را در راه الله انفاق می کنند، همانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه یکصد دانه باشد، و الله برای هر کسی که بخواهد چند برابر می کند، و الله گشایشگر داناست}.

[البقره: 261].

و از جمله اخلاق رسول الله - صلی الله علیه و سلم - بخشندگی بود، ابن عباس - رضی الله عنهما - روایت کرده که گفت:

"پیامبر - صلی الله علیه و سلم - بخشنده ترین مردم در (رساندن) خیر بود، و در رمضان بیشتر بخشنده بود، هنگامی که جبرئیل به دیدارشان می آمدند، و جبرئیل - علیه السلام - هر شب ماه رمضان تا پایان آن به دیدارشان می آمدند، و پیامبر - صلی الله علیه و سلم - قرآن را بر وی عرضه می داشتند، پس هرگاه جبرئیل به دیدار ایشان می آمدند، در (رساندن) خیر، بخشنده تر از باد وزان بود".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (1902).

از جمله اموری که اسلام به آن دستور می دهد، یاری رساندن به نیازمند، فریادرسی ستمدیده، سیر کردن گرسنه، نیکی با همسایه و ادای صلّه رحم و مهربانی با حیوانات است.

عبدالله بن عمرو - رضی الله عنهما - روایت کرده است که مردی از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - پرسید: "کدام (بخش از) اسلام بهتر است؟ فرمود: غذا دادن، و سلام کردن بر کسی که می شناسی و کسی که نمی شناسی".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (12).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"مردی در حالی که بسیار تشنه بود در راهی روان بود، پس چاه آبی را یافت و از آن پایین رفت و آب نوشید، سپس بیرون آمد، پس سگی را دید که له له می زند و از شدت تشنگی خاک می خورد، پس آن مرد با خود گفت: همانا این سگ از شدت تشنگی به همان حالتی رسیده که من به آن رسیده بودم، پس از چاه پایین رفت و پاپوش خود را پر از آب کرد و به دهان گرفت (و بالا آمد) و به آن سگ آب داد، پس آن سگ در نزد الله از او تشکر کرد، و الله نیز او را آمرزید"، گفتند: ای رسول خدا، آیا در مهربانی کردن با حیوانات پاداش می بریم؟ فرمود: آری، در (غذا دادن یا آب دادن) به هر (مخلوقی که) دارای جگر خیس است، پاداش وجود دارد".

ابن حبان آن را روایت کرده است، (544).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"کمک رسان به بیوه زن و یتیم مانند مجاهد در راه الله است یا کسی که شب نماز می خواند و روز را روزه می گیرد".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (5353).

و اسلام بر حقوق خویشاوندان تأکید می کند و صلّه خویشاوندان را واجب می داند، الله متعال می فرماید:

{پیامبر نسبت به مؤمنان، از خودشان سزاوارتر است، و همسران او مادران مؤمنان هستند، و در کتاب الله، خویشاوندان نسبت به همدیگر از مؤمنان و مهاجران سزاوارترند، مگر اینکه به دوستانان نیکی کنید (و سهمی از اموالتان را به آنان ببخشید) این (حکم) در آن کتاب (لوح محفوظ) نوشته شده است}.

[الاحزاب: 6].

و نسبت به قطع پیوند خویشاوندی هشدار داده است و آن را همراه با افساد در روی زمین آورده است، الله متعال می فرماید:

{آیا هنگامی که زمام امور را در دست بگیرید (و بر ضد مردم دسیسه چینی کنید و از دستورات الهی سرپیچی کنید و) در زمین تباهی کنید و پیوند خویشاوندان را قطع کنید (22)

{آنان کسانی هستند که الله آنان را نفرین کرده، پس گوش هایشان را (از شنیدن حق) گر کرده، و چشم هایشان را (دیدن حقیقت) کور ساخته است (23)}

[محمد: 22-23].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: «قطع کننده پیوند خویشاوندی وارد بهشت نمی شود».

امام مسلم آن را روایت کرده است، (2556).

خویشاوندانی که حفظ پیوند خویشاوندی با آنان واجب است، عبارتند از: فرزندان، پدر و مادر، خواهران، عموها، عمه ها، دایی ها و خاله ها هستند».

و اسلام بر حق همسایه تاکید دارد، حتی اگر هم کافر باشد، الله متعال می فرماید:

{و الله را بپرستید، و چیزی را با او شریک نگردانید، و به پدر و مادر نیکی کنید، و (همچنین) به خویشاوندان، یتیمان، بیوایان، همسایه خویشاوند و همسایه غیر خویشاوند، همنشین و (مسافران) در مانده، بردگانی که مالک آنان هستید (نیکی کنید و بدانید که) یقیناً الله کسی را که متکبر و فخر فروش باشد، دوست ندارد}.

[النساء: 36].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"جبریل همواره در مورد همسایه مرا توصیه می کرد تا اینکه گمان بردم همسایه از همسایه ارث خواهد برد".

ابو داوود آن را روایت کرده است، (5152).

33- اسلام پاکیزه های خوردنی و نوشیدنی را حلال کرده است، و به پاک کردن (درونی) قلب و پاک کردن (ظاهری) بدن و منزل دستور داده، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبران چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به (استفاده کرده از) هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند.

و اسلام خوردنی ها و نوشیدنی های پاکیزه را حلال کرده است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "ای مردم، همانا الله پاک است و جز پاکی را نمی پذیرد، و همانا الله مؤمنان را به همان چیزی امر نموده که پیامبران را نیز به آن امر نموده است، الله متعال می فرماید: {ای پیامبران از پاکیزه ها بخورید و اعمال نیک انجام دهید، من به آنچه که انجام می دهید، آگاهم} و الله متعال می فرماید: {ای کسانی که ایمان آورده اید، از چیزهای پاکیزه ای که روزی شما قرار داده ایم بخورید، و شکر الله را به جای آورید، اگر تنها او را پرستش می کنید}." آیات مذکور، فرمود: سپس مردی را یاد کرد که سفرش طولانی بوده، (به همین خاطر) موهایش ژولیده و غبارآلود شده، (با این حالت) دستانش را (برای دعا) به سوی آسمان بلند می کند (و می گوید): یا الهی یا الهی! در حالی که غذایش حرام است و لباسش حرام است و نوشیدنی اش حرام است و (بدنش) با حرام تغذیه شده، پس چگونه دعایش مستجاب می شود؟! "امام مسلم آن را روایت کرده است، (1015). و الله متعال می فرماید: {بگو: چه کسی لباس (و زینت هایی) را که الله برای بندگانش پدید آورده و روزی های پاکیزه را حرام کرده است؟! بگو: این (نعمت های پاکیزه) در زندگی دنیا برای کسانی است که ایمان آورده اند، (اگر چه کافران نیز در این دنیا از آنها بهره مند می شوند، اما) روز قیامت خاص (برای مومنان) خواهد بود، این چنین آیات (خود) را برای گروهی که می دانند بیان می کنیم. [الاعراف: 32]. و اسلام همچنین به پاک کردن (درونی) قلب و پاک کردن (ظاهری) بدن و منزل دستور داده است، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبران و رسولان چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به (استفاده از) هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند، الله متعال می فرماید: {و الله برای شما از (جنس) خودتان همسرانی قرار داد، و از همسرانتان برای شما فرزندان و نوادگان پدید آورد، و از پاکیزه ها به شما روزی داد، آیا به باطل ایمان می آورند، و آنان به نعمت الله کفر می ورزند؟!}. [النحل: 72]. و الله متعال می فرماید: {و لباس هایت را پاکیزه بدار (4) و از پلیدی دوری کن (5)}. [المدثر: 4-5]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "کسی که در دلش به

اندازه ذره ای تکبر وجود داشته باشد، وارد بهشت نمی شود، مردی (از ایشان) پرسید: شخصی که دوست دارد لباسش و کفشش زیبا باشد (آیا ابرادی دارد)؟ فرمود: الله زیباست و زیبایی را دوست دارد، تکبر، زیر پا نهادن حق و تحقیر کردن مردم است." امام مسلم آن را روایت کرده است، (91).

"ای مردم، همانا الله پاک است و جز پاکی را نمی پذیرد، و همانا الله مؤمنان را به همان چیزی امر نموده که پیامبران را نیز به آن امر نموده است، الله متعال می فرماید: {ای پیامبران از پاکیزه ها بخورید و اعمال نیک انجام دهید، من به آنچه که انجام می دهید، آگاهم} و الله متعال می فرماید: {ای کسانی که ایمان آورده اید، از چیزهای پاکیزه ای که روزی شما قرار داده ایم بخورید، و شکر الله را به جای آورید، اگر تنها او را پرستش می کنید}." آیات مذکور، فرمود: سپس مردی را یاد کرد که سفرش طولانی بوده، (به همین خاطر) موهایش ژولیده و غبارآلود شده، (با این حالت) دستانش را (برای دعا) به سوی آسمان بلند می کند (و می گوید): یا الهی یا الهی! در حالی که غذایش حرام است و لباسش حرام است و نوشیدنی اش حرام است و (بدنش) با حرام تغذیه شده، پس چگونه دعایش مستجاب می شود؟!".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (1015).

و الله متعال می فرماید:

{بگو: چه کسی لباس (و زینت هایی) را که الله برای بندگانش پدید آورده و روزی های پاکیزه را حرام کرده است؟! بگو: این (نعمت های پاکیزه) در زندگی دنیا برای کسانی است که ایمان آورده اند، (اگر چه کافران نیز در این دنیا از آنها بهره مند می شوند، اما) روز قیامت خاص (برای مومنان) خواهد بود، این چنین آیات (خود) را برای گروهی که می دانند بیان می کنیم}.

[الاعراف: 32].

و اسلام همچنین به پاک کردن (درونی) قلب و پاک کردن (ظاهری) بدن و منزل دستور داده است، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبران و رسولان چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به (استفاده از) هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند، الله متعال می فرماید:

{و الله برای شما از (جنس) خودتان همسرانی قرار داد، و از همسرانتان برای شما فرزندان و نوادگان پدید آورد، و از پاکیزه ها به شما روزی داد، آیا به باطل ایمان می آورند، و آنان به نعمت الله کفر می ورزند؟!}.

[النحل: 72].

و الله متعال می فرماید:

{و لباس هایت را پاکیزه بدار (4)}

و از پلیدی دوری کن (5)}.

[المدثر: 4-5].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"کسی که در دلش به اندازه ذره ای تکبر وجود داشته باشد، وارد بهشت نمی شود، مردی (از ایشان) پرسید: شخصی که دوست دارد لباسش و کفشش زیبا باشد (آیا ابرادی دارد)؟ فرمود: الله زیباست و زیبایی را دوست دارد، تکبر، زیر پا نهادن حق و تحقیر کردن مردم است".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (91).

34- و اسلام اصول و پایه های محرمات، مانند شرک ورزیدن به الله، کفر، بت پرستی، نسبت دادن سخنی به الله بدون علم و دانش، کشتن فرزندان، کشتن جانی که حرمت دارد، تباهی در زمین، جادوگری، فحشای ظاهری و پنهان، زناکاری، همجنس گرایی، ربا خواری، خوردن گوشت مردار، خوردن آنچه که برای بت ها قربانی شده، گوشت خوک و دیگر نجاست ها و ناپاکی ها، خوردن مال یتیم، کم کردن پیمانها یا وزن و قطع پیوند خویشاوندی را حرام کرده است، و (تشریعات) همه پیامبران - علیهم السلام - بر تحریم این موارد اتفاق دارد.

اسلام اصول و پایه های محرمات، مانند شرک ورزیدن به الله، کفر، بت پرستی، نسبت دادن سخنی به الله بدون علم و دانش، کشتن فرزندان، را حرام کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿بگو: بیابید آنچه را که پروردگارتان بر شما حرام کرده است، برایتان بخوانم: اینکه چیزی را با او شریک قرار ندهید و به پدر و مادر نیکی کنید و فرزندان خود را از (ترس) تنگدستی نکشید، ما به شما و آنان روزی می دهیم، و به (کارهای) زشت و ناشایست آنچه آشکار باشد یا پنهان نزدیک نشوید، و کسی که الله (به قتل رساندنش او) را حرام کرده است، جز به حق، نکشید، این چیزی است که الله شما را به آن سفارش نموده است، شاید که خرد ورزید (151) و به مال یتیم نزدیک نشوید، مگر به بهترین صورتی (که در راستای منفعت او باشد) تا به سن (بلوغ و) رشد (عقلی) خود برسد، و (سنجش) پیمانه و (وزن) ترازو را به عدالت رعایت کنید، ما هیچ کس را جز به اندازه توانش تکلیف نمی کنیم، و هنگامی که سخن می گوئید (یا گواهی می دهید) عدالت را رعایت کنید، هر چند (درباره) خویشاوند باشد، و به عهد و پیمان الله وفا کنید، این است (آنچه الله) شما را به (پیروی از) آن سفارش کرده است، شاید که پند گیرید (152)﴾. [الانعام: 151-152]. و الله متعال می فرماید: ﴿بگو: همانا (الله) کارهای زشت را، چه آشکارا باشد و چه پنهان، و (نیز) گناه و سرکشی بنا حق را، حرام کرده است، و اینکه چیزی را شریک الله قرار دهید که الله دلیلی بر (حقانیت) آن نازل نکرده است، و چیزی را که نمی دانید به الله نسبت دهید (حرام نموده است)﴾. [الاعراف: 33]. و اسلام کشتن جان محترم را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید: ﴿و کسی را که الله (به قتل رساندن آن را) حرام کرده است جز به حق نکشید، و هر کس به ستم کشته شود، به قیم او قدرت (و حق قصاص) داده ایم، او نیز نباید در (کیفر) قتل زیاده روی کند، بی تردید، او (ولئیم) تحت حمایت (الله و شریعت او) قرار دارد﴾. [الاسراء: 33]. و الله متعال می فرماید: ﴿و کسانی که معبودی دیگر با الله نمی خوانند و کسی که الله (کشتن او را) حرام کرده است، جز به حق نمی کشند، و زنا نمی کنند، و هر کس این (گناهان) را مرتکب شود، کیفر گناه (خویش) را می بیند﴾. [الفرقان: 68]. و همچنین اسلام، افساد و تبهکاری بر روی زمین را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید: ﴿و در زمین پس از اصلاح آن تباهی نکنید﴾. [الاعراف: 56]. الله متعال در بیان حال شعیب نبی - علیه السلام - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود: ﴿ای قوم من، الله را پرستش کنید که جز او معبودی (بحق) ندارید، یقیناً از (سوی) پروردگارتان برای شما دلیلی روشن آمده است، پس (حق) پیمانه و ترازو را کامل (و صحیح) ادا کنید، و از (ارزش) کالای مردم نگاهید، و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، اگر ایمان دارید، این برای شما بهتر است﴾. [الاعراف: 85]. اسلام جادوگری را حرام کرده است، الله سبحانه و تعالی می فرماید: ﴿و آنچه را که در دست راست خود داری، بیفکن تا [تمام] آنچه را که ساخته اند ببعد، بی تردید، آنچه آنان ساخته اند، فقط نیرنگ جادوگر است، و جادوگر هر جا که باشد (و هر چه انجام دهد)، رستگار نمی گردد﴾. [طه: 69]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "از هفت گناه هلاک کننده دوری کنید، گفتند: یا رسول الله، کدام ها هستند؟ فرمودند: شرک ورزیدن به الله متعال، سحر، قتل نفسی که الله متعال آن را حرام کرده، مگر به حق آن، رباخواری، خوردن مال یتیم، فرار کردن هنگام نبرد و هجوم، و تهمت زدن به زنان مؤمن پاکدامن بی گناه". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6857). اسلام فحشای آشکار و پنهان و زناکاری و عمل قوم لوط (همجنسگرایی) را حرام دانسته است، در آغاز این فقره آیات دال بر این تحریم را آوردیم، اسلام همچنین رباخواری را حرام کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿ای کسانی که ایمان آورده اید، از الله بترسید اگر مؤمن هستید، و آنچه را که از (مطالبات) ربا باقی مانده است رها کنید (278) پس اگر (چنین) نکردید، بدانید که الله و رسولش با شما پیکار خواهند کرد، و اگر توبه کردید، اصل سرمایه هایتان از آن شمامست، (بنابراین) نه ستم می کنید و نه بر شما ستم وارد می شود﴾. [البقره: 278-279]. الله متعال هیچ گناهکاری را همچون رباخواران تهدید به جنگ نکرده است؛ زیرا رباخواری به تباهی دین، وطن، مال و جان می انجامد. اسلام مردارخواری و خوردن آنچه برای بت ها نذیح شده و گوشت خوک را حرام کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿گوشت) مردار، و خون و گوشت خوک و آنچه (هنگام نذیح) نام غیر الله بر آن برده شود، و (حیوانات) خفه شده، و با ضربه زدن مرده باشد، و از بلندی افتاده، و به ضربه شاخ (حیوان دیگری) مرده باشد، و آنچه درندگان خورده باشند، - مگر آنکه نذیح (شرعی) کرده باشید -، و آنچه برای بت ها نذیح شده، و آنکه با تیرهای فال بخت و قسمت طلب کنید (همه) بر شما حرام شده، و (روی آوردن به تمام) اینها فسق و نافرمانی است﴾. [المائده: 3]. اسلام نوشیدن مست کننده ها و دیگر انواع نجاسات و ناپاکی ها را حرام کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿ای کسانی که ایمان آورده اید، بی تردید، شراب و قمار و بت ها و تیرهای قرعه کشی (فالگیری) پلید (و) از عمل شیطان هستند، پس از آنها دوری کنید، شاید که رستگار شوید (90)﴾ همانا شیطان می خواهد با شراب و قمار، در میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد الله و از نماز بازدارد، پس آیا از آن ها دست برمی دارید؟﴾. [المائده: 90-91]. بیشتر در بخش شماره (31) بیان شد که الله متعال از جمله صفات رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در تورات، این را ذکر کرده که وی ناپاکی ها را بر آنان حرام می گرداند، الله متعال می فرماید: ﴿کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس نخوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد﴾. [الاعراف: 157]. اسلام، خوردن مال یتیم را حرام کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿و به یتیمان اموالشان را تحویل دهید، و (اموال) ناپاک (خود) را با (اموال) پاک (یتیمان) عوض نکنید، و اموال آنان را (با مخلوط کردن در) اموال خودتان، نخورید، به راستی که این گناه بزرگی است﴾. [النساء: 2]. و الله متعال می فرماید: ﴿در حقیقت، کسانی که اموال یتیمان را به ستم می خورند، جز این نیست که آتش در شکم خویش فرو می برند، و به زودی به آتشی برافروخته در می آیند﴾. [النساء: 10]. اسلام کم فروشی از طریق دستکاری پیمانه و ترازو را حرام نموده است، الله متعال می فرماید: ﴿وای به حال کم فروشان (در پیمانه ها و وزن ها) (1)﴾ کسانی که چون (برای خود) از مردم پیمانه می کنند، حق خود را کامل می گیرند (2) و هنگامی که (می خواهند) برای آنان پیمانه یا وزن کنند، کم می گذارند (3) آیا آنان گمان نمی کنند که (روز قیامت فرا می رسد و آنان از قیرها) برانگیخته می شوند؟ (4)﴾. [المطففین: 1-4].

﴿بگو: بیابید آنچه را که پروردگارتان بر شما حرام کرده است، برایتان بخوانم: اینکه چیزی را با او شریک قرار ندهید و به پدر و مادر نیکی کنید و فرزندان خود را از (ترس) تنگدستی نکشید، ما به شما و آنان روزی می دهیم، و به (کارهای) زشت و ناشایست آنچه آشکار باشد یا پنهان نزدیک نشوید، و کسی که الله (به قتل رساندنش او) را حرام کرده است، جز به حق، نکشید، این چیزی است که الله شما را به آن سفارش نموده است، شاید که خرد ورزید (151)

و به مال یتیم نزدیک نشوید، مگر به بهترین صورتی (که در راستای منفعت او باشد) تا به سن (بلوغ و) رشد (عقلی) خود برسد، و (سنجش) پیمانه و (وزن) ترازو را به عدالت رعایت کنید، ما هیچ کس را جز به اندازه توانش تکلیف نمی کنیم، و هنگامی که سخن می گوئید (یا گواهی می دهید) عدالت را رعایت کنید، هر چند (درباره) خویشاوند باشد، و به عهد و پیمان الله وفا کنید، این است (آنچه الله) شما را به (پیروی از) آن سفارش کرده است، شاید که پند گیرید (152)﴾.

[الانعام: 151-152].

و الله متعال می فرماید:

{بگو: همانا (الله) کارهای زشت را، چه آشکارا باشد و چه پنهان، و (نیز) گناه و سرکشی بنا حق را، حرام کرده است، و اینکه چیزی را شریک الله قرار دهید که الله دلیلی بر (حقانیت) آن نازل نکرده است، و چیزی را که نمی دانید به الله نسبت دهید (حرام نموده است)}.

[الاعراف: 33].

و اسلام کشتن جان محترم را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید:

{و کسی را که الله (به قتل رساندن آن را) حرام کرده است جز به حق نکشید، و هر کس به ستم کشته شود، به قیم او قدرت (و حق قصاص) داده ایم، او نیز نباید در (کیفر) قتل زیاده روی کند، بی تردید، او (ولی دم) تحت حمایت (الله و شریعت او) قرار دارد}.

[الاسراء: 33].

و الله متعال می فرماید:

{و کسانی که معبودی دیگر با الله نمی خوانند و کسی که الله [کشتن او را] حرام کرده است، جز به حق نمی کشند، و زنا نمی کنند، و هر کس این (گناهان) را مرتکب شود، کیفر گناه (خویش) را می بیند}.

[الفرقان: 68].

و همچنین اسلام، افساد و تبهکاری بر روی زمین را حرام دانسته است، الله متعال می فرماید:

{و در زمین پس از اصلاح آن تباهی نکنید}.

[الاعراف: 56].

الله متعال در بیان حال شعیب نبی - علیه السلام - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود:

{ای قوم من، الله را پرستش کنید که جز او معبودی (بحق) ندارید، یقیناً از (سوی) پروردگارتان برای شما دلیلی روشن آمده است، پس (حق) پیمانۀ و ترازو را کامل (و صحیح) ادا کنید، و از (ارزش) کالای مردم نگاهید، و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، اگر ایمان دارید، این برای شما بهتر است}.

[الاعراف: 85].

اسلام جادوگری را حرام کرده است، الله سبحانه و تعالی می فرماید:

{و آنچه را که در دست راست خود داری، بیفکن تا [تمام] آنچه را که ساخته اند ببلعد، بی تردید، آنچه آنان ساخته اند، فقط نیرنگ جادوگر است، و جادوگر هر جا که باشد (و هر چه انجام دهد)، رستگار نمی گردد}.

[طه: 69].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"از هفت گناه هلاک کننده دوری کنید، گفتند: یا رسول الله، کدام ها هستند؟ فرمودند: شرک ورزیدن به الله متعال، سحر، قتل نفسی که الله متعال آن را حرام کرده، مگر به حق آن، رباخواری، خوردن مال یتیم، فرار کردن هنگام نبرد و هجوم، و تهمت زدن به زنان مؤمن پاکدامن بی گناه".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6857).

اسلام فحشای آشکار و پنهان و زناکاری و عمل قوم لوط (همجنسگرایی) را حرام دانسته است، در آغاز این فقره آیات دال بر این تحریم را آوردیم، اسلام همچنین رباخواری را حرام کرده است، الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، از الله بترسید اگر مؤمن هستید، و آنچه را که از (مطالبات) ربا باقی مانده است رها کنید (278)}

پس اگر (چنین) نکردید، بدانید که الله و رسولش با شما پیکار خواهند کرد، و اگر توبه کردید، اصل سرمایه هایتان از آن شماسست، (بنابراین) نه ستم می کنید و نه بر شما ستم وارد می شود}.

[البقره: 278-279].

الله متعال هیچ گناهکاری را همچون رباخواران تهدید به جنگ نکرده است؛ زیرا رباخواری به تباهی دین، وطن، مال و جان می انجامد.

اسلام مردارخواری و خوردن آنچه برای بت ها ذبح شده و گوشت خوک را حرام کرده است، الله متعال می فرماید:

{گوشت} مردار، و خون و گوشت خوک و آنچه (هنگام ذبح) نام غیر الله بر آن برده شود، و (حیوانات) خفه شده، و با ضربه زدن مرده باشد، و از بلندی افتاده، و به ضربه شاخ (حیوان دیگری) مرده باشد، و آنچه درندگان خورده باشند، - مگر آنکه ذبح (شرعی) کرده باشید -، و آنچه برای بت ها ذبح شده، و آنکه با تیرهای فال بخت و قسمت طلب کنید (همه) بر شما حرام شده، و (روی آوردن به تمام) اینها فسق و نافرمانی است.

[المائده: 3].

اسلام نوشیدن مست کننده ها و دیگر انواع نجاسات و ناپاکی ها را حرام کرده است، الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، بی تردید، شراب و قمار و بت ها و تیرهای قرعه کشی (فالگیری) پلید (و) از عمل شیطان هستند، پس از آنها دوری کنید، شاید که رستگار شوید (90)}

{همانا شیطان می خواهد با شراب و قمار، در میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد الله و از نماز بازدارد، پس آیا از آن ها دست برمی دارید؟}

[المائده: 90-91].

پیشتر در بخش شماره (31) بیان شد که الله متعال از جمله صفات رسول الله - صلی الله علیه و سلم - در تورات، این را ذکر کرده که وی ناپاکی ها را بر آنان حرام می گرداند، الله متعال می فرماید:

{کسانی که از (این) فرستاده و پیامبر درس نخوانده ی (الله) پیروی می کنند، (پیامبری) که (همانا) نام (و نشانه های) نوشته شده او را در نزد خود در تورات و انجیل می یابند، (کسی که) آنان را به نیکی ها فرمان می دهد و از پلیدی ها باز می دارد، و پاکیزه ها را برایشان حلال می گرداند و پلیدی ها را بر آنان حرام می کند، و بار گران (تکالیف شرعی) را که بر آنان (واجب) بوده، از (عهده) آنان بر می دارد}.

[الاعراف: 157].

اسلام، خوردن مال یتیم را حرام کرده است، الله متعال می فرماید:

{و به یتیمان اموالشان را تحویل دهید، و (اموال) ناپاک (خود) را با (اموال) پاک (یتیمان) عوض نکنید، و اموال آنان را (با مخلوط کردن در) اموال خودتان، نخورید، به راستی که این گناه بزرگی است}.

[النساء: 2].

و الله متعال می فرماید:

{در حقیقت، کسانی که اموال یتیمان را به ستم می خورند، جز این نیست که آتش در شکم خویش فرو می برند، و به زودی به آتشی برافروخته در می آیند}.

[النساء: 10].

اسلام کم فروشی از طریق دستکاری پیمانانه و ترازو را حرام نموده است، الله متعال می فرماید:

{وای به حال کم فروشان (در پیمانانه ها و وزن ها) (1)}

{کسانی که چون (برای خود) از مردم پیمانانه می کنند، حق خود را کامل می گیرند (2)}

و هنگامی که (می خواهند) برای آنان پیمانانه یا وزن کنند، کم می گذارند (3)}

آیا آنان گمان نمی کنند که (روز قیامت فرا می رسد و آنان از قبرها) برانگیخته می شوند؟ (4)}

[المطففين: 4-1].

اسلام قطع پیوند خویشاوندی را حرام کرده است، در بخش شماره (31) به ذکر آیات و احادیث دال بر آن پرداختیم، (شریعت) همه این پیامبران و رسولان - علیهم السلام - بر تحریم این محرّمات اتفاق دارد.

35- اسلام از اخلاق نکوهیده، مانند: دروغ، غل والغش، غدر و خیانت، فریبکاری، حسادت، نیرنگ زشت، دزدی، تجاوزگری و ستمگری نهی کرده، و از هرگونه اخلاق ناپسندیده ای نهی کرده است.

اسلام به طور کلی از اخلاق ناپسند نهی می کند، الله متعال می فرماید: ﴿و (با بی اعتنایی) از مردم روی مگردان، و مغرورانه روی زمین راه نرو، همانا الله هیچ متکبر فخر فروشی را دوست ندارد﴾. [لقمان: 18]. رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا مبغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیهوده گو و گدازه گو و "مُتَفِيهُونَ" هستند، گفتند: ای رسول الله! افراد بیهوده گو و گدازه گو را می شناسیم، اما "مُتَفِيهُونَ" چه کسانی هستند؟ فرمود: خودپسندگان متکبر". [البانی آن را در السلسله الصحیحه آورده است، (791). اسلام از دروغ گفتن نهی می کند، الله متعال می فرماید: ﴿همانا الله کسی را که اسرافکار دروغگو باشد، هدایت نمی کند﴾. [غافر: 28]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "از دروغگویی برحذر باشید؛ زیرا دروغگویی (انسان را) به سوی گناهان هدایت می کند، و گناهان (انسان را) به سوی دوزخ هدایت می کند، و شخص پیوسته دروغگویی می کند و در پی دروغگویی می باشد تا اینکه نزد الله به عنوان دروغگو نوشته می شود". امام مسلم آن را روایت کرده است، (2607). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "نشانه منافق سه چیز است: هرگاه سخن گوید، دروغ می گوید، و هرگاه وعده دهد خلاف وعده کند، و هرگاه امانتی به او سپرده شود، در آن خیانت کند". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6095). اسلام از غل و غش نهی می کند. در حدیثی آمده که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - (در بازار مدینه) از کنار کیسه ای غذا (غلات و حیوانات) می گذشت، پس دستش را به درون آن فرو برد، سپس انگشتانشان خیس شد، پس فرمود: "این چیست ای صاحب غذا؟ گفت: باران خورده ای رسول الله، فرمود: چرا (قسمت خیس شده ی) آن را بالا قرار نداده ای تا مردم آن را ببینند؟ کسی که غل و غش کند از من نیست". امام مسلم آن را روایت کرده است، (102). اسلام از غدر، خیانت و فریب نهی کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبر خیانت نکنید و (همچنین) در امانت هایتان خیانت نکنید، در حالی که شما آگاهی دارید﴾. [الانفال: 27]. و الله متعال می فرماید: ﴿همان کسانی که به پیامبر الله وفادار هستند، و عهدشکنی نمی کنند﴾. [الرعد: 20]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - هنگام فرستادن لشکری برای جهاد، خطاب به آنان می فرمود: "جهاد کنید و در غنایم خیانت نکنید، و غدر نکنید و به اجساد ضربه نزنید، و کودکان را نکشید". امام مسلم آن را روایت کرده است، (1731). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "چهار (خصلت) وجود دارد که اگر آنها در هر کسی وجود داشته باشند، او منافق خالص است و کسی که در وی یک خصلت از آنها وجود داشته باشد، خصلتی از نفاق در او وجود دارد تا اینکه آن را رها کند: هرگاه او را امانتداری چیزی قرار دهند خیانت کند، و هرگاه سخن گوید دروغ گوید، و هرگاه عهد و پیمان بندگان ببرد، و هرگاه با کسی خصومت ورزد فسق و فجور کند". امام بخاری آن را روایت کرده است، (34). اسلام از حسادت نهی می کند، الله متعال می فرماید: ﴿ایا به مردم به خاطر آنچه الله از فضل خویش به آنان بخشیده، حسادت می ورزند؟ یقیناً ما به خاندان ابراهیم کتاب و حکمت عطا کردیم، و به آنان فرمانروایی بزرگی بخشیدیم﴾. [النساء: 54]. و الله متعال می فرماید: ﴿بسیاری از اهل کتاب، از روی حسدی که در وجودشان است، آرزو دارند که شما را بعد از ایمانتان به حال کفر باز گردانند، پس از اینکه حق برای آنان روشن شده است، پس شما عفو کنید و در گذرید، تا الله فرمان خویش را (برای جهاد با آنان) صادر نماید، همانا الله بر هر چیزی تواناست﴾. [البقره: 109]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "بیماری های (درونی) امت های پیش از شما که حسادت و کینه توزی است، در میان شما هم پدیدار شده اند، و آنها تراشده هستند، نمی گویم موها را می تراشند، بلکه دین را می تراشند (و از بین می برند)، قسم به آنکه جانم در دست اوست، به بهشت داخل نمی شوید تا آنکه ایمان بیاورید، و ایمان نمی آورید تا اینکه یکدیگر را دوست بدارید، آیا شما را از چیزی آگاه نسازم که آن را برای شما استوار می گرداند؟ سلام کردن را در بین همدیگر منتشر کنید". امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است، (2510). اسلام از نیرنگ های بد نهی می کند، الله متعال می فرماید: ﴿و اینگونه در هر شهری بزرگان آن را بزهکاران قرار دادیم تا در آن به نیرنگ بپردازند، و آنان جز به خود نیرنگ نمی زنند، ولی خودشان درک نمی کنند﴾. [الانعام: 123]. الله متعال ما را آگاه نموده که یهودیان تلاش کردند مسیح - علیه السلام - را بکشند، اما الله نیرنگشان را به آنان باز گرداند و بیان داشت که نیرنگ بد تنها گریبان اهل خود را خواهد گرفت، الله متعال می فرماید: ﴿پس هنگامی که عیسی از ایشان احساس کفر (و نافرمانی) کرد، گفت: چه کسانی یاوران من (در راه دعوت) به سوی الله هستند؟ حواریون گفتند: ما یاوران (دین) الله هستیم، به الله ایمان آورده ایم و (تو نیز) گواه باش که ما تسلیم (او) هستیم (52) پروردگارا، به آنچه که نازل کرده ای ایمان آورده ایم، و از فرستاده (تو) پیروی نمودیم، پس ما را در زمره گواهان بنویس (53) پس (یهودیان و دشمنان عیسی برای کشتن او) مکر ورزیدند، و الله (نیز در مقابلشان) مکر نمود، و الله بهترین مکرکنندگان است (54) (به یاد آورید) هنگامی که الله به عیسی فرمود: ای عیسی، من تو را (همکنون) به سوی خویش بالا می برم، و (بعد از آنکه تو را به زمین فرود فرستادم) می میرانم، و تو را از (تهمت های) کسانی که کفر ورزیده اند، پاک می گردانم (و رها می سازم) و تا روز رستاخیز کسانی را که از تو پیروی کرده اند، برتر از کسانی قرار می دهم که کفر ورزیده اند، سپس بازگشتن به سوی من است، آنگاه در (مورد) آنچه که اختلاف داشتید، در میانتان داوری می کنم﴾. [آل عمران: 52-55]. و الله متعال خبر داده که قوم پیامبر صالح - علیه السلام - نیز قصد کشتن او را داشتند، و تنبیر و نیرنگ بخرج دادند، پس الله نیرنگشان را به خودشان باز گرداند، و خودشان و قومشان را نابود ساخت. ﴿گفتند: به الله سوگند یاد کنید که بر صالح و خانواده اش شیخون می زنیم، (و آنان را به قتل می رسانیم)، سپس به ولی دم او می گوئیم: ما هنگام نابودی خانواده اش حاضر نبودیم، و قطعاً راست می گوئیم (49) و آنان (برای قتل صالح و پیروانش) نیرنگی اندیشیدند، و ما (نیز برای نابودی کافران) نیرنگی اندیشیدیم، در حالی که آنان نمی دانستند (50) پس بنگر عاقبت نیرنگشان چه شد که ما همه آنان و قومشان را نابود کردیم﴾. [النمل: 49-51]. اسلام از دزدی نهی می کند، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "زناکار در حالی که زنا می کند مؤمن نیست، و سارق در حالی که سرقت می کند مؤمن نیست، و شرابخوار در حالی که شراب می نوشین مؤمن نیست، و هنوز (درگاه) توبه کردن باز است". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6810). اسلام از تجاوزگری نهی می کند، الله متعال می فرماید: ﴿همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به خویشاوندان دستور می دهد، و از فحشا، منکر و تجاوزگری نهی می کند، الله شما را نصیحت می کند، شاید پند گیرید﴾. [النحل: 90]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "همانا الله به من وحی کرده که تواضع پیشه باشید تا اینکه کسی بر کس دیگری (ظلم و) تجاوزگری نکند، و کسی بر کس دیگری فخر فروشی نکند". ابو داود آن را روایت کرده است، (4895). اسلام از ستمگری نهی کرده است، الله متعال می فرماید: ﴿و الله ستمکاران را دوست ندارد﴾. [آل عمران: 57]. و الله متعال می فرماید: ﴿همانا او ستمگران را رستگار نمی کند﴾. [الانعام: 12]. و الله متعال می فرماید: ﴿و برای ستمگران، عذابی دردناک فراهم ساخته است﴾. [الانسان: 31]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "سه نفر دعایشان رد نمی شود: حاکم عادل، و روزه دار تا آنکه افطار کند، و دعای مظلوم که بر روی ابرها برداشته می شود و درهای آسمان ها برایش گشوده می شود و پروردگار عزوجل می فرماید: قسم به عزتم، تو را یاری خواهم داد، اگرچه پس از مدتی دیگر باشد". امام مسلم آن را مختصراً روایت کرده است، (2749)، و امام ترمذی با شماره (2526) با اندکی اختلاف، و امام احمد با شماره (8043) آن را روایت کرده است که این لفظ روایت امام احمد است. و هنگامی که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - معاذ بن جبل را به یمن فرستاد، از جمله رهنمودهای که به ایشان داد، فرمود: "و از دعای مظلوم بترس که همانا بین آن و الله پرده ای

نیست." امام بخاری آن را روایت کرده است، (1496). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "آگاه باشید که هر کس به اهل عهد و پیمان (از جمله کافرانی که با اجازه رسمی وارد دولت اسلامی شده اند) ستم ورزد یا از حق او چیزی کم کند یا بیش از توانش و بدون رضایت خودش بر وی تحمیل کند، من در روز قیامت از او دفاع خواهم کرد." ابو داود آن را روایت کرده است، (3052). پس اسلام - چنانکه می بینید - از هرگونه برخورد ستمگرانه یا رفتار ظالمانه نهی می کند.

{و (با بی اعتنایی) از مردم روی مگردان، و مغرورانه روی زمین راه نرو، همانا الله هیچ متکبر فخرفروشی را دوست ندارد}.

[لقمان: 18].

رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"همانا محبوبترین شما در نزد من و نزدیکترین شما به من در روز قیامت، خوش اخلاق ترین شماست، و همانا مینغوض ترین شما در نزد من و دورترین شما از من در مکان دیدارها در روز قیامت، افراد بیهوده گو و گدازه گو و "مُنْفِیهُونَ" هستند، گفتند: ای رسول الله! افراد بیهوده گو و گدازه گو را می شناسیم، اما "مُنْفِیهُونَ" چه کسانی هستند؟ فرمود: خودپسندگان متکبر."

البانی آن را در السلسله الصحیحه آورده است، (791).

اسلام از دروغ گفتن نهی می کند، الله متعال می فرماید:

{همانا الله کسی را که اسرافکار دروغگو باشد، هدایت نمی کند}.

[غافر: 28].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"از دروغگویی برحذر باشید؛ زیرا دروغگویی (انسان را) به سوی گناهان هدایت می کند، و گناهان (انسان را) به سوی دوزخ هدایت می کند، و شخص پیوسته دروغگویی می کند و در پی دروغگویی می باشد تا اینکه نزد الله به عنوان دروغگو نوشته می شود."

امام مسلم آن را روایت کرده است، (2607).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"نشانه منافق سه چیز است: هرگاه سخن گوید، دروغ می گوید، و هرگاه وعده دهد خلاف وعده کند، و هرگاه امانتی به او سپرده شود، در آن خیانت کند."

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6095).

اسلام از غل و غش نهی می کند.

در حدیثی آمده که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - (در بازار مدینه) از کنار کیسه ای غذا (غلات و حبوبات) می گذشت، پس دستش را به درون آن فرو برد، سپس انگشتانشان خیس شد، پس فرمود: "این چیست ای صاحب غذا؟ گفت: باران خورده ای رسول الله، فرمود: چرا (قسمت خیس شده ی) آن را بالا قرار نداده ای تا مردم آن را ببینند؟ کسی که غل و غش کند از من نیست."

امام مسلم آن را روایت کرده است، (102).

اسلام از غدر، خیانت و فریب نهی کرده است، الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبر خیانت نکنید و (همچنین) در امانت هایتان خیانت نکنید، در حالی که شما آگاهی دارید}.

[الانفال: 27].

و الله متعال می فرماید:

{همان کسانی که به پیمان الله وفادار هستند، و عهدشکنی نمی کنند}.

[الرعد: 20].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - هنگام فرستادن لشکری برای جهاد، خطاب به آنان می فرمود:

"جهاد کنید و در غنایم خیانت نکنید، و غدر نکنید و به اجساد ضربه نزنید، و کودکان را نکشید."

امام مسلم آن را روایت کرده است، (1731).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"چهار (خصلت) وجود دارد که اگر آنها در هر کسی وجود داشته باشند، او منافق خالص است و کسی که در وی یک خصلت از آنها وجود داشته باشد، خصلتی از نفاق در او وجود دارد تا اینکه آن را رها کند: هرگاه او را امانتدار چیزی قرار دهند خیانت کند، و هرگاه سخن گوید دروغ گوید، و هرگاه عهد و پیمان بندد غدر کند، و هرگاه با کسی خصومت ورزد فسق و فجور کند".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (34).

اسلام از حسادت نهی می کند، الله متعال می فرماید:

{آیا به مردم به خاطر آنچه الله از فضل خویش به آنان بخشیده، حسادت می ورزند؟ یقیناً ما به خاندان ابراهیم کتاب و حکمت عطا کردیم، و به آنان فرمانروایی بزرگی بخشیدیم}.

[النساء: 54].

و الله متعال می فرماید:

{بسیاری از اهل کتاب، از روی حسدی که در وجودشان است، آرزو دارند که شما را بعد از ایمانتان به حال کفر باز گردانند، پس از اینکه حق برای آنان روشن شده است، پس شما عفو کنید و در گذرید، تا الله فرمان خویش را (برای جهاد با آنان) صادر نماید، همانا الله بر هر چیزی تواناست}.

[البقره: 109].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"بیماری های (درونی) امت های پیش از شما که حسادت و کینه توزی است، در میان شما هم پدیدار شده اند، و آنها تراشنده هستند، نمی گویم موها را می تراشند، بلکه دین را می تراشند (و از بین می برند)، قسم به آنکه جانم در دست اوست، به بهشت داخل نمی شوید تا آنکه ایمان بیابید، و ایمان نمی آورید تا آنکه یکدیگر را دوست بدارید، آیا شما را از چیزی آگاه نسازم که آن را برای شما استوار می گرداند؟ سلام کردن را در بین همدیگر منتشر کنید".

امام ترمذی آن را در سنن روایت کرده است، (2510).

اسلام از نیرنگ های بد نهی می کند، الله متعال می فرماید:

{و اینگونه در هر شهری بزرگان آن را بزهکاران قرار دادیم تا در آن به نیرنگ پردازند، و آنان جز به خود نیرنگ نمی زنند، ولی خودشان درک نمی کنند}.

[الانعام: 123].

الله متعال ما را آگاه نموده که یهودیان تلاش کردند مسیح - علیه السلام - را بکشند، اما الله نیرنگشان را به آنان باز گرداند و بیان داشت که نیرنگ بد تنها گریبان اهل خود را خواهد گرفت، الله متعال می فرماید:

{پس هنگامی که عیسی از ایشان احساس کفر (و نافرمانی) کرد، گفت: چه کسانی یاوران من (در راه دعوت) به سوی الله هستند؟ حواریون گفتند: ما یاوران (دین) الله هستیم، به الله ایمان آورده ایم و (تو نیز) گواه باش که ما تسلیم (او) هستیم (52)

پروردگارا، به آنچه که نازل کرده ای ایمان آوردیم، و از فرستاده (تو) پیروی نمودیم، پس ما را در زمره گواهان بنویس (53)

پس (یهودیان و دشمنان عیسی برای کشتن او) مکر ورزیدند، و الله (نیز در مقابلشان) مکر نمود، و الله بهترین مکرکنندگان است (54)

(به یاد آورید) هنگامی که الله به عیسی فرمود: ای عیسی، من تو را (همکنون) به سوی خویش بالا می برم، و (بعد از آنکه تو را به زمین فرودرستادم) می میرانم، و تو را از (تهمت های) کسانی که کفر ورزیده اند، پاک می گردانم (و رها می سازم) و تا روز رستاخیز کسانی را که از تو پیروی کرده اند، برتر از کسانی قرار می دهم که کفر ورزیده اند، سپس بازگشتتان به سوی من است، آنگاه در (مورد) آنچه که اختلاف داشتید، در میانتان داوری می کنم}

[آل عمران: 52-55].

و الله متعال خبر داده که قوم پیامبر صالح - علیه السلام - نیز قصد کشتن او را داشتند، و تدبیر و نیرنگ بخرج دادند، پس الله نیرنگشان را به خودشان باز گرداند، و خودشان و قومشان را نابود ساخت.

{گفتند: به الله سوگند یاد کنید که بر صالح و خانواده اش شیخون می زنیم، (و آنان را به قتل می رسانیم)، سپس به ولی دم او می گوئیم: ما هنگام نابودی خانواده اش حاضر نبودیم، و قطعاً راست می گوئیم (49)

و آنان (برای قتل صالح و پیروانش) نیرنگی اندیشیدند، و ما (نیز برای نابودی کافران) نیرنگی اندیشیدیم، در حالی که آنان نمی دانستند (50)

پس بنگر عاقبت نیرنگشان چه شد که ما همه آنان و قومشان را نابود کردیم}.

[النمل: 49-51].

اسلام از دزدی نهی می کند، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"زناکار در حالی که زنا می کند مؤمن نیست، و سارق در حالی که سرقت می کند مؤمن نیست، و شرابخوار در حالی که شراب می نوشیدن مؤمن نیست، و هنوز (درگاه) توبه کردن باز است."

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6810).

اسلام از تجاوزگری نهی می کند، الله متعال می فرماید:

{همانا الله به عدالت، نیکوکاری و بخشش به خویشاوندان دستور می دهد، و از فحشا، منکر و تجاوزگری نهی می کند، الله شما را نصیحت می کند، شاید پند گیرید}.

[النحل: 90].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"همانا الله به من وحی کرده که تواضع پیشه باشید تا اینکه کسی بر کس دیگری (ظلم و) تجاوزگری نکند، و کسی بر کس دیگری فخرفروشی نکند."

ابو داود آن را روایت کرده است، (4895).

اسلام از ستمگری نهی کرده است، الله متعال می فرماید:

{و الله ستمکاران را دوست ندارد}.

[آل عمران: 57].

و الله متعال می فرماید:

{همانا او ستمگران را رستگار نمی کند}.

[الانعام: 12].

و الله متعال می فرماید:

{و برای ستمگران، عذابی دردناک فراهم ساخته است}.

[الانسان: 31].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"سه نفر دعایشان رد نمی شود: حاکم عادل، و روزه دار تا آنکه افطار کند، و دعای مظلوم که بر روی ابرها برداشته می شود و درهای آسمان ها برایش گشوده می شود و پروردگار عزوجل می فرماید: قسم به عزتم، تو را یاری خواهم داد، اگرچه پس از مدتی دیگر باشد."

امام مسلم آن را مختصراً روایت کرده است، (2749)، و امام ترمذی با شماره (2526) با اندکی اختلاف، و امام احمد با شماره (8043) آن را روایت کرده است که این لفظ روایت امام احمد است.

و هنگامی که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم -، معاذ بن جبل را به یمن فرستاد، از جمله رهنمودهای که به ایشان داد، فرمود:

"و از دعای مظلوم بترس که همانا بین آن و الله پرده ای نیست."

امام بخاری آن را روایت کرده است، (1496).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"آنگاه باشید که هر کس به اهل عهد و پیمان (از جمله کافرانی که با اجازه رسمی وارد دولت اسلامی شده اند) ستم ورزد یا از حق او چیزی کم کند یا بیش از توانش و بدون رضایت خودش بر وی تحمیل کند، من در روز قیامت از او دفاع خواهم کرد."

ابو داود آن را روایت کرده است، (3052).

پس اسلام - چنانکه می بینید - از هرگونه برخورد ستمگرانه یا رفتار ظالمانه نهی می کند.

36- اسلام از هرگونه معامله های مالی که در بر دارنده ربا یا زیان یا ابهام در آنها یا ظلم یا غل و غش باشند یا به فاجعه ها و زیان عمومی به جوامع، ملت ها و افراد منجر می شود، نهی کرده است.

اسلام از هرگونه معامله های مالی که در بر دارنده ربا یا زیان یا ابهام در آنها یا ظلم یا غل و غش باشند یا به فاجعه ها و زیان عمومی به جوامع، ملت ها و افراد منجر می شود، نهی کرده است. در آغاز این بخش، آیات و احادیث دال بر تحریم ربا یا ظلم و غل و غش و تباهی در زمین را ذکر کردیم، الله متعالی می فرماید: {و کسانی که مردان و زنان مؤمن را بدون اینکه مرتکب (عمل زشتی) شده باشند، آزار می دهند، قطعاً بهتان و گناه آشکاری را به دوش کشیده اند}. [الاحزاب: 58]. و الله متعالی می فرماید: {هر کس عمل شایسته ای انجام دهد، پس به سود خودش است، و هر کس عمل بدی انجام دهد، پس به زیان خودش است، و پروردگار تو هرگز به بندگان (خویش) ستم نمی کند}. [فصلت: 46]. و در سنت آمده است که: "رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به زیان نرساندن، و زیان ندیدن قضاوت نمودند". ابو داود آن را روایت کرده است. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد به همسایه اش آزار نرساند، و کسی که به الله و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد"، و در روایت دیگری آمده: "پس به همسایه اش نیکی ورزد". امام مسلم آن را روایت کرده است، (47). و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "زنی به سبب گربه ای که آن را حبس کرده بود تا اینکه آن گربه مُرده بود، بسبب این کارش وارد جهنم شد، زیرا (این زن) نه به آن گربه آب و غذا داده بود، و نه اینکه آن را رها کرده بود تا از خس و خاشاک زمین بخورد، بلکه آن را حبس کرده بود". امام بخاری آن را روایت کرده است، (3482). این درباره کسی است که به گربه ای آزار رسانده است، پس وضعیت کسی که آزارش به مردم رسیده، چگونه باشد؟ ابن عمر روایت کرده است که گفت: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به بالای منبر رفتند، و با صدایی بلند ندا دادند، و فرمودند: "ای گروه کسانی که با زبان ایمان آورده اند و ایمان به قلبشان نرسیده، مسلمانان را آزار نرسانید، و به آنان طعنه نزنید، و دنبال امور پوشیده آنان نباشد که هر کس پی گیر امور پوشیده برادرش باشد، الله نیز پی گیر امور پوشیده او خواهد بود، و کسی که الله پی گیر امور پوشیده او باشد، رسوایش خواهد کرد حتی اگر در درون خانه اش باشد"، راوی می گوید: ابن عمر روزی به کعبه نگریست، و گفت: "چه بزرگ هستی و چه حرمت تو بزرگ است، اما مؤمن نزد الله حرمتی بزرگتر از تو دارد". امام ترمذی با شماره (2032) و ابن حبان با شماره (5763) آن را روایت کرده اند. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، به همسایه اش آزار نرساند، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6018). و ابوهریره - رضی الله عنه - از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - روایت کرده است که فرمود: "ایا می دانید تهیدست کیست؟ گفتند: تهیدست نزد ما کسی است که نه در همی دارد و نه کالایی، فرمود: تهیدست در امت من کسی است که در روز قیامت با (توشه ی) روزه و نماز و زکات می آید در حالی که به ناموس این دشنام داده و به دیگری تهمت زده و مال این را خورده، پس در جایش نشانده می شود و این از حسناتش بر می دارد و آن یکی از حسناتش بر می دارد، پس هرگاه حسناتش پیش از تمام شدن گناهانش به پایان برسد از گناهان آنان برداشته می شود و بر (گردن) او انداخته می شود، سپس در آتش افکنده می شود". امام مسلم با شماره (2581) و امام ترمذی با شماره (2418) و امام احمد با شماره (8029) آن را روایت کرده اند، و این لفظ امام احمد است. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "شاخه ی درختی در مسیری قرار داشت که مردم را انیت می کرد، پس مردمی آن را از سر راه برداشت و (به همین سبب) وارد بهشت شد". امام بخاری با شماره (652) به همین معنا و امام مسلم با شماره (1914) همانند آن، و امام ابن ماجه با شماره (3682) و امام احمد با شماره (10432) آن را روایت کرده اند، و لفظ حدیث از این امام ابن ماجه و امام احمد است. برداشتن اسباب آزار و انیت مردم از سر راه باعث وارد شدن به بهشت می شود، پس کسی که به مردم آزار می رساند و زندگی شان را تباه می سازد، حالش چگونه باید باشد؟

در آغاز این بخش، آیات و احادیث دال بر تحریم ربا یا ظلم و غل و غش و تباهی در زمین را ذکر کردیم، الله متعالی می فرماید:

{و کسانی که مردان و زنان مؤمن را بدون اینکه مرتکب (عمل زشتی) شده باشند، آزار می دهند، قطعاً بهتان و گناه آشکاری را به دوش کشیده اند}.

[الاحزاب: 58].

و الله متعالی می فرماید:

{هر کس عمل شایسته ای انجام دهد، پس به سود خودش است، و هر کس عمل بدی انجام دهد، پس به زیان خودش است، و پروردگار تو هرگز به بندگان (خویش) ستم نمی کند}.

[فصلت: 46].

و در سنت آمده است که: "رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به زیان نرساندن، و زیان ندیدن قضاوت نمودند".

ابو داود آن را روایت کرده است.

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد به همسایه اش آزار نرساند، و کسی که به الله و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد"، و در روایت دیگری آمده: "پس به همسایه اش نیکی ورزد".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (47).

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"زنی به سبب گریه ای که آن را حبس کرده بود تا اینکه آن گریه مُرده بود، بسبب این کارش وارد جهنم شد، زیرا (این زن) نه به آن گریه آب و غذا داده بود، و نه اینکه آن را رها کرده بود تا از خس و خاشاک زمین بخورد، بلکه آن را حبس کرده بود".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (3482).

این درباره کسی است که به گریه ای آزار رسانده است، پس وضعیت کسی که آزارش به مردم رسیده، چگونه باشد؟، ابن عمر روایت کرده است که گفت: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - به بالای منبر رفتند، و با صدایی بلند ندا دادند، و فرمودند:

"ای گروه کسانی که با زبان ایمان آورده اند و ایمان به قلبشان نرسیده، مسلمانان را آزار نرسانید، و به آنان طعنه نزنید، و دنبال امور پوشیده آنان نباشد که هر کس پی گیر امور پوشیده برادرش باشد، الله نیز پی گیر امور پوشیده او خواهد بود، و کسی که الله پی گیر امور پوشیده او باشد، رسوایش خواهد کرد حتی اگر در درون خانه اش باشد"، راوی می گوید: ابن عمر روزی به کعبه نگریست، و گفت: "چه بزرگ هستی و چه حرمت تو بزرگ است، اما مؤمن نزد الله حرمتی بزرگتر از تو دارد".

امام ترمذی با شماره (2032) و ابن حبان با شماره (5763) آن را روایت کرده اند.

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، به همسایه اش آزار نرساند، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد، مهمانش را گرامی بدارد، و هر کس به الله و روز قیامت ایمان دارد یا خیر بگوید و یا ساکت باشد".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6018).

و ابوهریره - رضی الله عنه - از پیامبر - صلی الله علیه و سلم - روایت کرده است که فرمود: "آیا می دانید تهیدست کیست؟ گفتند: تهیدست نزد ما کسی است که نه درمی دارد و نه کالایی، فرمود: تهیدست در امت من کسی است که در روز قیامت با (توشه ی) روزه و نماز و زکات می آید در حالی که به ناموس این دشنام داده و به دیگری تهمت زده و مال این را خورده، پس در جایش نشانده می شود و این از حسناش بر می دارد و آن یکی از حسناش بر می دارد، پس هرگاه حسناش پیش از تمام شدن گناهانش به پایان برسد از گناهان آنان برداشته می شود و بر (گردن) او انداخته می شود، سپس در آتش افکنده می شود".

امام مسلم با شماره (2581) و امام ترمذی با شماره (2418) و امام احمد با شماره (8029) آن را روایت کرده اند، و این لفظ امام احمد است.

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"شاخه ی درختی در مسیری قرار داشت که مردم را اذیت می کرد، پس مردمی آن را از سر راه برداشت و (به همین سبب) وارد بهشت شد".

امام بخاری با شماره (652) به همین معنا و امام مسلم با شماره (1914) همانند آن، و امام ابن ماجه با شماره (3682) و امام احمد با شماره (10432) آن را روایت کرده اند، و لفظ حدیث از این امام ابن ماجه و امام احمد است. برداشتن اسباب آزار و اذیت مردم از سر راه باعث وارد شدن به بهشت می شود، پس کسی که به مردم آزار می رساند و زندگی شان را تباه می سازد، حالش چگونه باید باشد؟

37- اسلام آمده تا عقل را حفظ کند، و هر آنچه به تباهی عقل می انجامد، مانند: نوشیدن مست کننده ها، آن را حرام کرده، و منزلت عقل را بزرگداشته است، و آن را ملاک تکالیف شرعی قرار داده است، و آن را از زنجیرهای خرافات و بت پرستی رها کرده است، در اسلام هیچ اسرار یا احکامی نیست که مخصوص یک طبقه خاص باشد، و همه احکام و قوانین آن موافق عقل صحیح و بر مبنای عدالت و حکمت است.

اسلام آمده تا عقل را حفظ نماید، و منزلت آن را بالا ببرد، الله متعال می فرماید: {همانا شنوایی، بینایی و قلب، همه آنها مورد پرسش واقع خواهند شد}. [الاسراء: 36]. بنابراین بر انسان واجب است که از عقل خود محافظت کند، از همین روی اسلام مست کننده ها و مواد مخدر را حرام دانسته و در بخش شماره (34) از تحریم مست کننده ها یاد شد و ادله بسیاری از آیات قرآن کریم آورده شد که با این سخن الله متعال به پایان می رسد: {شاید شما خرد ورزید}. [البقره: 242]. و الله متعال می فرماید: {و زندگی دنیا چیزی جز بازیچه و سرگرمی نیست، و قطعاً

سرای آخرت برای کسانی که پرهیزگارند بهتر است، آیا نمی اندیشید؟}. [الانعام: 32]. و الله متعال می فرماید: {همانا ما قرآن را (به زبان) عربی نازل کردیم، شاید شما بیندیشید}. [یوسف: 2]. الله متعال بیان نموده که تنها خردمندان و صاحبان عقل از هدایت و حکمت بهره می برند، الله متعال می فرماید: {الله} به هر کسی که بخواهد حکمت می دهد و بی تردید، به هر کسی که حکمت داده باشد، خیر فراوانی بخشیده است، و به جز خردمندان پند نمی گیرند}. [البقره: 269]. از همین روی اسلام عقل را معیار تکلیف قرار داده است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "تکالیف شرعی از سه کس برداشته شده اند: از انسان خوابیده تا آنکه بیدار شود، و از کودک تا آنکه به سن بلوغ برسد، و از دیوانه تا آنکه عاقل شود". امام بخاری آن را به صورت معلق اما با عبارت جزم قبل از ذکر حدیث (5269) همانند این عبارت ها آورده است، و امام ابوداود آن را با شماره (4402) به صورت متصل روایت کرده، و این لفظ اوست، و امام ترمذی با شماره (1432) و نسائی در سنن کبری با شماره (7346)، و امام احمد با شماره (956) با اختلافی اندک، و ابن ماجه با شماره (2042) و به صورت مختصر، آن را روایت کرده اند. او را از زنجیرهای خرافات و بت پرستی آزاد کرده است، الله متعال درباره حال امت هایی که به خرافات خود چنگ می زنند و حقی را که از سوی الله آمده رد می کنند، می فرماید: {و اینگونه در هیچ (شهر و) روستایی پیش از تو هشدار دهنده ای نفرستادیم، مگر اینکه مفسدان خوشگزاران آنها، گفتند: ما نیاکان خود را بر آیینی یافته ایم، و بی گمان ما به میراث (بجامانده) آنان پایبند هستیم}. [الزخرف: 23]. و الله تعالی در بیان حال ابراهیم خلیل - علیه السلام - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود: {این مجسمه ها چه چیزی هستند که شما برای (پرستش) آنها (در کنارشان) اعتکاف کرده اید؟! (52) گفتند: ما پدران خود را پرستش کنندگان آنها یافته ایم}. [الانبیاء: 52-53]. پس اسلام آمد و مردم را به ترک پرستش بت ها و رها کردن خرافات موروثی از پدران و اجدادان فرا خواند، و به پیروی از راه پیامبران - علیهم السلام - دعوت نمود. در اسلام اسرار و احکامی نیست که مخصوص طبقه ای خاص باشد. از علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - که پسر عموی پیامبر - صلی الله علیه و سلم - و داماد ایشان بود، پرسیدند: آیا رسول الله - صلی الله علیه و سلم - چیز خاصی را برای شما قرار داد؟ فرمود: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - برای ما چیز خاصی را قرار نداده اند که آن را به همه مردم نگفته باشند، مگر آنچه که در غلاف این شمشیرم است، سپس صحیفه ای را بیرون آورد که در آن نوشته بود: الله لعنت کند کسی که برای غیر الله قربانی کند، و الله لعنت کند کسی که نشانه ها (و حد و مرزهای) زمین را بدزد (و تغییر دهد تا زمین مردم را تصاحب کند) و الله لعنت کند کسی که پدرش را لعن کند، و الله لعنت کند کسی که جنایتکاری را پناه دهد". امام مسلم آن را روایت کرده است، (1978). همه احکام اسلام و تشریعات آن موافق با عقل سالم هستند، و بر اساس مقتضای عدل و حکمت بنا نهاده شده اند.

{همانا شنوایی، بینایی و قلب، همه آنها مورد پرسش واقع خواهند شد}.

[الاسراء: 36].

بنابراین بر انسان واجب است که از عقل خود محافظت کند، از همین روی اسلام مست کننده ها و مواد مخدر را حرام دانسته و در بخش شماره (34) از تحریم مست کننده ها یاد شد و ادله بسیاری از آیات قرآن کریم آورده شد که با این سخن الله متعال به پایان می رسد:

{شاید شما خرد ورزید}.

[البقره: 242].

و الله متعال می فرماید:

{و زندگی دنیا چیزی جز بازیچه و سرگرمی نیست، و قطعاً سرای آخرت برای کسانی که پرهیزگارند بهتر است، آیا نمی اندیشید؟}.

[الانعام: 32].

و الله متعال می فرماید:

{همانا ما قرآن را (به زبان) عربی نازل کردیم، شاید شما بیندیشید}.

[یوسف: 2].

الله متعال بیان نموده که تنها خردمندان و صاحبان عقل از هدایت و حکمت بهره می برند، الله متعال می فرماید:

{الله} به هر کسی که بخواهد حکمت می دهد و بی تردید، به هر کسی که حکمت داده باشد، خیر فراوانی بخشیده است، و به جز خردمندان پند نمی گیرند}.

[البقره: 269].

از همین روی اسلام عقل را معیار تکلیف قرار داده است، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"تکالیف شرعی از سه کس برداشته شده اند: از انسان خوابیده تا آنکه بیدار شود، و از کودک تا آنکه به سن بلوغ برسد، و از دیوانه تا آنکه عاقل شود".

امام بخاری آن را به صورت معلق اما با عبارت جزم قبل از ذکر حدیث (5269) همانند این عبارت ها آورده است، و امام ابوداود آن را با شماره (4402) به صورت متصل روایت کرده، و این لفظ اوست، و امام ترمذی با شماره (1432) و نسائی در سنن کبری با شماره (7346)، و امام احمد با شماره (956) با اختلافی اندک، و ابن ماجه با شماره (2042) و به صورت مختصر، آن را روایت کرده اند.

و او را از زنجیرهای خرافات و بت پرستی آزاد کرده است، الله متعال درباره حال امت هایی که به خرافات خود چنگ می زنند و حقی را که از سوی الله آمده رد می کنند، می فرماید:

{و اینگونه در هیچ (شهر و) روستایی پیش از تو هشدار دهنده ای نفرستادیم، مگر اینکه مفسدان خوشگزاران آنها، گفتند: ما نیاکان خود را بر آیینی یافته ایم، و بی گمان ما به میراث (بجامانده) آنان پایبند هستیم}.

[الزخرف: 23].

و الله تعالی در بیان حال ابراهیم خلیل - علیه السلام - آورده که ایشان خطاب به قومشان فرمود:

{این مجسمه ها چه چیزی هستند که شما برای (پرستش) آنها (در کنارشان) اعتکاف کرده اید؟! (52)}

گفتند: ما پدران خود را پرستش کنندگان آنها یافته ایم}.

[الانبیاء: 52-53].

پس اسلام آمد و مردم را به ترک پرستش بت ها و رها کردن خرافات موروثی از پدران و اجدادان فرا خواند، و به پیروی از راه پیامبران - علیهم السلام - دعوت نمود.

و در اسلام اسرار و احکامی نیست که مخصوص طبقه ای خاص باشد.

از علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - که پسر عموی پیامبر - صلی الله علیه و سلم - و داماد ایشان بود، پرسیدند: آیا رسول الله - صلی الله علیه و سلم - چیز خاصی را برای شما قرار داد؟ فرمود: رسول الله - صلی الله علیه و سلم - برای ما چیز خاصی را قرار نداده اند که آن را به همه مردم نگفته باشند، مگر آنچه که در غلاف این شمشیرم است، سپس صحیفه ای را بیرون آورد که در آن نوشته بود: الله لعنت کسی که برای غیر الله قربانی کند، و الله لعنت کند کسی که نشانه ها (و حد و مرزهای) زمین را بدزد (و تغییر دهد تا زمین مردم را تصاحب کند) و الله لعنت کند کسی که پدرش را لعن کند، و الله لعنت کسی که جنایتکاری را پناه دهد".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (1978).

همه احکام اسلام و تشریعات آن موافق با عقل سالم هستند، و بر اساس مقتضای عدل و حکمت بنا نهاده شده اند.

38- و در همه ادیان باطل، وقتی پیروانانشان نتوانند تناقض موجود در این ادیان را درک کنند و از فهم امور خلاف عقل موجود در تعالیم آن ادیان ناتوان بمانند، بزرگانیشان این توهم را در بین آنان ایجاد کرده اند که دین فراتر از عقل است و عقل نمی تواند دین را درک کند، در حالی که اسلام، دین را همانند نوری می داند که راه را برای عقل روشن می سازد، اما اصحاب ادیان باطل از انسان می خواهند که عقل خود را کنار گذاشته و پیرو آنان شوند، در حالی که اسلام از انسان می خواهد که عقل خود را بیدار کند و به کار اندازد تا حقیقت امور را چنان که هست بشناسد.

و در همه ادیان باطل، وقتی پیروانانشان نتوانند تناقض موجود در این ادیان را درک کنند و از فهم امور خلاف عقل موجود در تعالیم آن ادیان ناتوان بمانند، بزرگانیشان این توهم را در بین آنان ایجاد کرده اند که دین فراتر از عقل است و عقل نمی تواند دین را درک کند، در حالی که اسلام، دین را همانند نوری می داند که راه را برای عقل روشن می سازد، اما اصحاب ادیان باطل از انسان می خواهند که عقل خود را کنار گذاشته و پیرو آنان شوند، در حالی که اسلام از انسان می خواهد که عقل خود را بیدار کند و به کار اندازد تا حقیقت امور را چنان که هست بشناسد، الله متعال می فرماید: {و اینگونه بر تو (ای پیامبر) روحی (که قرآن کریم است) را به فرمان خود وحی کردیم، تو (پیش از این) نمی دانستی که کتاب و ایمان چیست، ولی ما آن را نوری قرار دادیم، (تا) با آن هر کس از بندگانمان را که بخواهیم، هدایت کنیم، و همانا تو (ای پیامبر انسان ها را) به سوی راه راست هدایت می کنی}. [الشوری: 52]. وحی الهی شامل دلایل و براهین کافی می باشد که عقل های سالم را به سوی دلایلی راهنمایی می کند که شوق شناخت و ایمان به آن را دارد، الله متعال می فرماید: {ای مردم! همانا دلیل و براهینی از جانب پروردگارتان برای شما آمده، و نوری آشکار را به سوی شما نازل کردیم}. [النساء: 174]. الله سبحانه و تعالی برای انسان ها خواهان این است که در نور هدایت و علم و حقیقت زندگی کنند، اما شیاطین و طواغیت می خواهند که انسان در تاریکی های کفر و جهل و گمراهی باقی بمانند، الله متعال می فرماید: {الله دوستدار کسانی است که ایمان آورده اند، آنان را از تاریکی های (کفر و شرک) بیرون می آورد و به سوی نور (ایمان) هدایت می کند، و کسانی که کافر شده اند، دوستدارانشان طاغوت هستند (که) آنان را از نور (ایمان) به سوی تاریکی های (کفر و شرک) بیرون می برند}. [البقره: 257].

{و اینگونه بر تو (ای پیامبر) روحی (که قرآن کریم است) را به فرمان خود وحی کردیم، تو (پیش از این) نمی دانستی که کتاب و ایمان چیست، ولی ما آن را نوری قرار دادیم، (تا) با آن هر کس از بندگانمان را که بخواهیم، هدایت کنیم، و همانا تو (ای پیامبر انسان ها را) به سوی راه راست هدایت می کنی}.

[الشوری: 52].

وحی الهی شامل دلایل و براهین کافی می باشد که عقل های سالم را به سوی دلایلی راهنمایی می کند که شوق شناخت و ایمان به آن را دارد، الله متعال می فرماید:

{ای مردم! همانا دلیل و براهینی از جانب پروردگارتان برای شما آمده، و نوری آشکار را به سوی شما نازل کردیم}.

[النساء: 174].

الله سبحانه و تعالی برای انسان ها خواهان این است که در نور هدایت و علم و حقیقت زندگی کنند، اما شیاطین و طواغیت می خواهند که انسان در تاریکی های کفر و جهل و گمراهی باقی بمانند، الله متعال می فرماید:

{الله دوستدار کسانی است که ایمان آورده اند، آنان را از تاریکی های (کفر و شرک) بیرون می آورد و به سوی نور (ایمان) هدایت می کند، و کسانی که کافر شده اند، دوستدارانشان طاغوت هستند (که) آنان را از نور (ایمان) به سوی تاریکی های (کفر و شرک) بیرون می برند}.

[البقره: 257].

39- اسلام، علم صحیح را گرامی می دارد، و به پژوهش علمی خالی از هرگونه هوای نفس تشویق می کند، و به دیدن و اندیشیدن در درون خود و جهان پیرامونمان فرا می خواند، و نتایج علمی صحیح با اسلام تعارضی ندارد.

اسلام، علم صحیح را پاس می دارد، الله متعال می فرماید: {الله (مقام و منزلت) کسانی از شما را که ایمان آورده اند و کسانی که به آنان علم ارزانی شده است را (بر حسب) درجات بالا می برد، و الله به آنچه که انجام می دهید، آگاه است}. [المجادله: 11]. الله متعال شهادت علما را در کنار شهادت خود و شهادت ملائکه اش برای بزرگترین شهادت، قرارداده است، الله متعال می فرماید: {الله گواهی داده که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش، (نیز بر این مطلب گواهی می دهند)، در حالی که (الله در جهان هستی) قیام به عدالت دارد، معبودی (بحق) جز او نیست، (و او) توانمند حکیم است}. [آل عمران: 18]. و این نشان دهنده جایگاه والای علما و دانشمندان در اسلام است، و الله متعال پیامبرش را به طلب افزایش هیچ چیز امر نکرده، مگر برای علم، الله متعال می فرماید: {و (ای پیامبر) بگو پروردگارا! به علم من بیفزای. [طه: 114]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "هر کس راهی را دنبال کند که در آن علمی باشد، الله برایش راهی را به سوی بهشت هموار می سازد، و ملائکه برای خشنودی از طالب علم بال هایشان را بر روی او می گشایند، و برای طالب علم همه کسانی که در آسمان و زمین هستند، حتی ماهی ها در آب، آمرزش می طلبند، و همانا برتری عالم بر عابد، مانند برتری ماه بر سایر ستارگان است، علما وارثان پیامبرانند و پیامبران دینار و درهمی به ارث نگذاشته اند؛ بلکه علم را به ارث گذاشته اند، پس هر کسی آن را فراگیرد با قسمت و نصیب سعادتمندانه ای آن را فرا گرفته است". امام ابوداود آن را با شماره (3641) و امام ترمذی با شماره (2682) و امام ابن ماجه با شماره (223) و امام احمد با شماره (21715)، این حدیث را روایت کرده اند، و این لفظ با روایت امام ابن ماجه ذکر شده است. و اسلام همچنین به پژوهش علمی بدور از هوای نفس تشویق می کند، و به بررسی و اندیشه در خود و در جهان پیرامون فرا می خواند، الله متعال می فرماید: {به زودی نشانه های خود را در آفاق (هستی) و در (وجود) خودشان به آنان نشان خواهیم داد تا برایشان روشن شود که قرآن حق است، آیا کافی نیست که پروردگارت بر هر چیزی گواه است؟}. [قصص: 53]. و الله متعال می فرماید: {آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و (آیا فکر نمی کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می آورند؟}. [الاعراف: 185]. و الله متعال می فرماید: {آیا در زمین گردش نکردند، تا بنگرند عاقبت کسانی که پیش از آنان بودند، چگونه بوده است؟! (آنان) نیرمندتر از اینان بودند، و در زمین دگرگونی به وجود آوردند، و آن را بیشتر از آنچه (اینان) آبدار کرده اند، آباد کردند، و پیامبرانشان با دلایل روشن به سوی آنها آمدند، پس الله بر آن نبود که بر آنان ستم کند، و لیکن (آنان) به خودشان ستم می کردند}. [الروم: 9]. نتایج تحقیقات علمی صحیح در علوم تجربی با اسلام تعارضی ندارد، و در اینجا تنها یک مثال ذکر می کنیم که قرآن درباره آن بیش از هزار و چهار صد سال پیش جزئیات دقیقی را ارائه داده است، چیزی که علم جدید اخیراً به آن پی برده است، و آن آفرینش جنین در شکم مادر است، الله متعال می فرماید: {و قطعاً، انسان را از چکیده ای از گل آفریدیم (12) سپس او را بصورت نطفه ای در قرارگاهی استوار (رحم) قرار دادیم (13) سپس نطفه را (بصورت) خون بسته درآوردیم، و آنگاه خون بسته را (بصورت) پاره گوشتی درآوردیم، سپس پاره گوشت را (بصورت) استخوان درآوردیم، و آنگاه بر استخوان ها گوشت پوشانیدیم، سپس آن (جنین) را آفرینش دیگری بخشیدیم، (پر برکت و) بزرگوار است پروردگاری که نیکوترین آفریننده است (14)}. [المؤمنون: 12-14].

{الله (مقام و منزلت) کسانی از شما را که ایمان آورده اند و کسانی که به آنان علم ارزانی شده است را (بر حسب) درجات بالا می برد، و الله به آنچه که انجام می دهید، آگاه است}.

[المجادله: 11].

الله متعال شهادت علما را در کنار شهادت خود و شهادت ملائکه اش برای بزرگترین شهادت، قرارداد است، الله متعال می فرماید:

{الله گواهی داده که معبودی (بحق) جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش، (نیز بر این مطلب گواهی می دهند)، در حالی که (الله در جهان هستی) قیام به عدالت دارد، معبودی (بحق) جز او نیست، (و او) توانمند حکیم است}

[آل عمران: 18].

و این نشان دهنده جایگاه والای علما و دانشمندان در اسلام است، و الله متعال پیامبرش را به طلب افزایش هیچ چیز امر نکرده، مگر برای علم، الله متعال می فرماید:

{و ای پیامبر! بگو پروردگارا! به علم من بیفزای}.

[طه: 114].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"هر کس راهی را دنبال کند که در آن علمی باشد، الله برایش راهی را به سوی بهشت هموار می سازد، و ملائکه برای خشنودی از طالب علم بال هایشان را بر روی او می گشایند، و برای طالب علم همه کسانی که در آسمان و زمین هستند، حتی ماهی ها در آب، آموزش می طلبند، و همانا برتری عالم بر عابد، مانند برتری ماه بر سایر ستارگان است، علما وارثان پیامبرانند و پیامبران دینار و درهمی به ارث نگذاشته اند؛ بلکه علم را به ارث گذاشته اند، پس هر کسی آن را فراگیرد با قسمت و نصیب سعادت‌مندان ای آن را فرا گرفته است".

امام ابوداود آن را با شماره (3641) و امام ترمذی با شماره (2682) و امام ابن ماجه با شماره (223) و امام احمد با شماره (21715)، این حدیث را روایت کرده اند، و این لفظ با روایت امام ابن ماجه ذکر شده است.

و اسلام همچنین به پژوهش علمی بدور از هوای نفس تشویق می کند، و به بررسی و اندیشه در خود و در جهان پیرامون فرا می خواند، الله متعال می فرماید:

{به زودی نشانه های خود را در آفاق (هستی) و در (وجود) خودشان به آنان نشان خواهیم داد تا برایشان روشن شود که قرآن حق است، آیا کافی نیست که پروردگارت بر هر چیزی گواه است؟}.

[فصلت: 53].

و الله متعال می فرماید:

{آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و (آیا فکر نمی کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می آورند؟}.

[الاعراف: 185].

و الله متعال می فرماید:

{آیا در زمین گردش نکردند، تا بنگرند عاقبت کسانی که پیش از آنان بودند، چگونه بوده است؟! (آنان) نیرمندتر از اینان بودند، و در زمین دگرگونی به وجود آوردند، و آن را بیشتر از آنچه (اینان) آیدش کرده اند، آید کردند، و پیامبرانشان با دلایل روشن به سوی آنها آمدند، پس الله بر آن نبود که بر آنان ستم کند، و لیکن (آنان) به خودشان ستم می کردند}.

[الروم: 9].

نتایج تحقیقات علمی صحیح در علوم تجربی با اسلام تعارضی ندارد، و در اینجا تنها یک مثال ذکر می کنیم که قرآن درباره آن بیش از هزار و چهار صد سال پیش جزئیات دقیقی را ارائه داده است، چیزی که علم جدید اخیراً به آن پی برده است، و آن آفرینش جنین در شکم مادر است، الله متعال می فرماید:

{و قطعاً، انسان را از چکیده ای از گل آفریدیم (12)}

سپس او را بصورت نطفه ای در قرارگاهی استوار (رجم) قرار دادیم (13)

{سپس نطفه را (بصورت) خون بسته درآوردیم، و آنگاه خون بسته را (بصورت) پاره گوشتی درآوردیم، سپس پاره گوشت را (بصورت) استخوان درآوردیم، و آنگاه بر استخوان ها گوشت پوشانیدیم، سپس آن (جنین) را آفرینش دیگری بخشیدیم، (پر برکت و) بزرگوار است پروردگاری که نیکوترین آفریننده است (14)}.

[المؤمنون: 12-14].

40- الله عملی را نمی پذیرد، و در آخرت برای آن پاداشی در نظر نمی گیرد مگر از کسی که به الله ایمان آورد و از او اطاعت کند، و

همه پیامبرانش - عليهم الصلاة والسلام - را راستگو بشمارد، الله هیچ عبادتی را نمی پذیرد مگر آن عبادتی که الله آن را مشروع کرده است، با این حال چگونه انسان می تواند به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟ الله ایمان هیچ یک از مردم را نمی پذیرد مگر آنکه به همه پیامبران ایمان آورند و به رسالت محمد - صلی الله علیه و سلم - ایمان آورند.

الله متعال عمل انسان را نمی پذیرد و برای آن در آخرت پاداشی در نظر نمی گیرد مگر از سوی کسی که به الله ایمان آورد و از او اطاعت کند، و پیامبرانش - عليهم السلام - را تصدیق کند، الله متعال می فرماید: {هر کس خواهان (دنیای) زودگذر است، آن را برای کسی که بخواهیم در این دنیا برایش فراهم می آوریم، سپس (در روز قیامت) دوزخ را نصیبش می کنیم که در آنجا خوار و رانده شده، وارد می گردد (18) و هر کس (زندگی) آخرت را بخواهد و برای (رسیدن به) آن با جدیت بکوشد و مؤمن باشد، اینان کسانی هستند که از تلاششان قدردانی خواهد شد (19)}. [الاسراء: 18-19]. و الله متعال می فرماید: {هر کس کارهای شایسته انجام دهد و مؤمن باشد، در برابر کوشش او ناسپاسی نخواهد شد، و ما (اعمالش) را برایش می نویسیم}. [الانبیاء: 94]. و الله متعال عبادتی را نمی پذیرد مگر آن که خود آن را مشروع کرده باشد، الله متعال می فرماید: {پس هر کس که امید به دیدار پروردگارش دارد؛ باید کاری شایسته انجام دهد، و کسی را در عبادت پروردگارش شریک نسازد}. [الکهف: 110]. پس الله متعال بیان نموده که اعمال نیک نمی باشند مگر آنکه الله آن را مشروع کرده باشد، و انجامش دهنده اش در عملی که انجام داده برای الله مخلص بوده، و به او ایمان داشته باشد، و پیامبرانش را تصدیق کند، اما کسی که عملش اینگونه نباشد، الله متعال درباره او می فرماید: {و ما به هرگونه عملی که انجام داده اند، می پردازیم، پس آن را (چون) غبار پراکنده (در هوا) قرار می دهیم}. [الفرقان: 23]. و الله متعال می فرماید: {در آن روز، چهره هایی خوار و ذلیل خواهند بود (2) خسته و رنجور هستند (3) به آتشی بسیار داغ داخل خواهند شد (4)} [الغاشیه: 4-2]. این چهره ها از سختی تلاش و زحمت خسته اند، اما بدون هدایتی از سوی الله زحمت می کشیدند؛ بنابراین الله آتش را عاقبت آنان ساخته است؛ زیرا تلاش آنان در غیر چیزی بوده که الله مشروع نموده است، بلکه عباداتی باطل را از خود ساخته و از سران گمراهی که برایشان ادیانی باطل را ساخته و پرداخته اند، پیروی کرده اند؛ زیرا کار نیکی که نزد الله پذیرفته می شود همان چیزی است که موافق روش و رهنمون پیامبر - صلی الله علیه و سلم - باشد، چگونه ممکن است انسان به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟! الله متعال ایمان کسی را نمی پذیرد مگر آنکه به همه پیامبران - عليهم السلام - ایمان آورده باشد، و به پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - نیز ایمان آورده باشد، قبلاً در بخش شماره (20) به برخی از این ادله اشاره کردیم، الله متعال می فرماید: {پیامبر به آنچه که از (سوی) پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و مؤمنان (نیز) همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و سخنشان این است که): میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم)، و گفتند: شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، آموزش تو را (خواهیم) و بازگشت (تمام امور) به سوی توست}. [البقره: 285]. و الله متعال می فرماید: {ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است، و (به هر) کتابی که پیش از این فرستاده است ایمان بیاورید، (و بر آن پایدار باشید) و هر کس به الله و فرشتگان او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر ورزد، بی تردید، در گمراهی دور و درازی افتاده است}. [النساء: 136]. و الله متعال می فرماید: {و (به یاد بیاورید) هنگامی را که الله، از پیامبران عهد و پیمان گرفت که هرگاه به شما کتاب و حکمت دادم، سپس پیامبری به سوی شما آمد که آنچه (از کتاب های آسمانی) همراه شماست را تصدیق کند، باید به او ایمان بیاورید و او را یاری رسانید، (آنگاه) فرمود: آیا اقرار کردید، و بر این امر عهد و پیمانم را پذیرفتید؟ گفتند: اقرار کردیم، فرمود: پس گواه باشید و من (نیز) با شما از جمله ی گواهان هستم}. [آل عمران: 81].

{هر کس خواهان (دنیای) زودگذر است، آن را برای کسی که بخواهیم در این دنیا برایش فراهم می آوریم، سپس (در روز قیامت) دوزخ را نصیبش می کنیم که در آنجا خوار و رانده شده، وارد می گردد (18)}

و هر کس (زندگی) آخرت را بخواهد و برای (رسیدن به) آن با جدیت بکوشد و مؤمن باشد، اینان کسانی هستند که از تلاششان قدردانی خواهد شد (19)}.

[الاسراء: 18-19].

و الله متعال می فرماید:

{هر کس کارهای شایسته انجام دهد و مؤمن باشد، در برابر کوشش او ناسپاسی نخواهد شد، و ما (اعمالش) را برایش می نویسیم}.

[الانبیاء: 94].

و الله متعال عبادتی را نمی پذیرد مگر آن که خود آن را مشروع کرده باشد، الله متعال می فرماید:

{پس هر کس که امید به دیدار پروردگارش دارد؛ باید کاری شایسته انجام دهد، و کسی را در عبادت پروردگارش شریک نسازد}.

[الکهف: 110].

پس الله متعال بیان نموده که اعمال نیک نمی باشند مگر آنکه الله آن را مشروع کرده باشد، و انجامش دهنده اش در عملی که انجام داده برای الله مخلص بوده، و به او ایمان داشته باشد، و پیامبرانش را تصدیق کند، اما کسی که عملش اینگونه نباشد، الله متعال درباره او می فرماید:

{و ما به هرگونه عملی که انجام داده اند، می پردازیم، پس آن را (چون) غبار پراکنده (در هوا) قرار می دهیم}.

[الفرقان: 23].

و الله متعال می فرماید:

{در آن روز، چهره هایی خوار و ذلیل خواهند بود (2)}

خسته و رنجور هستند (3)

به آتشی بسیار داغ داخل خواهند شد (4){}

[الغاشیه: 2-4].

این چهره ها از سختی تلاش و زحمت خسته اند، اما بدون هدایتی از سوی الله زحمت می کشیدند؛ بنابراین الله آتش را عاقبت آنان ساخته است؛ زیرا تلاش آنان در غیر چیزی بوده که الله مشروع نموده است، بلکه عباداتی باطل را از خود ساخته و از سران گمراهی که برایشان ادیانی باطل را ساخته و پرداخته اند، پیروی کرده اند؛ زیرا کار نیکی که نزد الله پذیرفته می شود همان چیزی است که موافق روش و رهنمون پیامبر - صلی الله علیه و سلم - باشد، چگونه ممکن است انسان به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟!

الله متعال ایمان کسی را نمی پذیرد مگر آنکه به همه پیامبران - علیهم السلام - ایمان آورده باشد، و به پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - نیز ایمان آورده باشد، قبلاً در بخش شماره (20) به برخی از این ادله اشاره کردیم، الله متعال می فرماید:

{پیامبر به آنچه که از (سوی) پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است، و مؤمنان (نیز) همگی به الله و فرشتگان و کتاب ها و پیامبرانش ایمان آورده اند، (و سخنشان این است که): میان هیچ یک از پیامبرانش فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم)، و گفتند: شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا، امرزش تو را (خواهیم) و بازگشت (تمام امور) به سوی توست}.

[البقره: 285].

و الله متعال می فرماید:

{ای کسانی که ایمان آورده اید، به الله و پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده است، و (به هر) کتابی که پیش از این فرستاده است ایمان بیاورید، (و بر آن پایدار باشید) و هر کس به الله و فرشتگان او و کتاب ها و پیامبرانش و روز قیامت کفر ورزد، بی تردید، در گمراهی دور و درازی افتاده است}.

[النساء: 136].

و الله متعال می فرماید:

{و (به یاد بیاورید) هنگامی را که الله، از پیامبران عهد و پیمان گرفت که هرگاه به شما کتاب و حکمت دادم، سپس پیامبری به سوی شما آمد که آنچه (از کتاب های آسمانی) همراه شماست را تصدیق کند، باید به او ایمان بیاورید و او را یاری رسانید، (آنگاه) فرمود: آیا اقرار کردید، و بر این امر عهد و پیمانم را پذیرفتید؟ گفتند: اقرار کردیم، فرمود: پس گواه باشید و من (نیز) با شما از جمله ی گواهان هستم}.

[آل عمران: 81].

41- هدف همه پیام های الهی این است که انسان را با پیوستن به دین حق به مقام و جایگاه والایی برساند، و بنده مخلص پروردگار جهانیان شود، و او را از بندگی انسان ها یا بندگی ماده یا بندگی خرافات برهاند، اسلام - چنانکه می بینی - به اشخاص قدسیت نمی دهد و آنان را بالاتر از جایگاهشان قرار نمی دهد، و از آنان معبودان و آلهه نمی سازد.

هدف همه پیام های الهی این است که انسان را با پیوستن به دین حق به مقام و جایگاه والایی برساند، و بنده مخلص پروردگار جهانیان شود، و او را از بندگی انسان ها یا بندگی ماده یا بندگی خرافات برهاند، رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "بنده دینار، درهم، جامه و لباس نابود باد، اگر به او ببخشند، خشنود می شود و اگر نبخشند ناراضی می شود". امام بخاری آن را روایت کرده است، (6435). انسان متعادل تنها در برابر الله سر فرو می آورد و مال و ثروت یا جاه و منصب و قبیله او را به بردگی خود نمی کشاند، این داستان برای خواننده

اشکار خواهد کرد که مردم پیش از پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - چگونه بودند و پس از آنچه شدند: هنگامی که مسلمانان نخست به حبشه هجرت کردند، پادشاه وقت حبشه - نجاشی - به آنان گفت: "این چه دینی است که قوم خود را بخاطرش رها کردید، و وارد دین من و ملت های دیگری نشده اید؟" جعفر بن ابی طالب - رضی الله عنه - در پاسخش گفت: "ای پادشاه، ما قومی بودیم از اهل جاهلیت که بت ها را می پرستیدیم و مردار می خوردیم و مرتکب فحشا می شدیم و پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، و در حق همسایه بد رفتاری می کردیم و قوی ما حق ضعیف را می خورد، ما بر همین حال بودیم تا آنکه الله پیامبری را به سوی ما فرستاد که نسب و راستگویی و امانت و پاکدامنی او را می شناسیم، پس ما را به سوی الله فرا خواند که تنها او را عبادت کنیم و آنچه را ما و پدرانمان از سنگ و بت بغیر الله می پرستیدیم، رها کنیم و ما را به راستگویی و ادای امانت و صلۀ رحم و نیکی با همسایگان و دست کشیدن از حرام و خونریزی مردم دستور داد، و از فحشا و سخن ناحق و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زنان پاکدامن نهی کرد، و دستور داد که تنها الله را بپرستیم و چیزی را با او شریک نسازیم، و دستور داد تا نماز، زکات و روزه را اداء کنیم"، راوی می گوید: سپس امور اسلام را بر شمرده، "پس او را راستگو شمردیم و به او ایمان آوردیم و پیرو آنچه آورده است شدیم، و الله را به تنهایی عبادت کردیم و چیزی را با او شریک نساختیم، و آنچه را بر ما حرام ساخته بود حرام دانستیم، و آنچه را حلال کرده بود، حلال شمردیم..." امام احمد آن را با شماره (1740) با اندکی اختلاف روایت کرده، و ابونعیم نیز در "حلیة الأولیاء" 1/ 115 به شکل مختصر آن را آورده است. بنابراین، اسلام چنانکه می بینید اشخاص را مقدس نمی شمارد، و آنان را از منزلتشان بالاتر نبرده و از آنها معبودها و آلهه نمی سازد. الله متعال می بینید اشخاص را مقدس نمی شمارد، و آنان را از منزلتشان بالاتر نبرده و از آنها معبودها و آلهه نمی سازد. شما یکسان است که جز الله را نپرستیم، و چیزی را شریک او نسازیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله به معبودی نگیرد، پس اگر (از این دعوت) روی گردانند، بگوئید: گواه باشید که ما مسلمانیم. [آل عمران: 64]. و الله متعال می فرماید: {و الله به شما دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیرید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟!} [آل عمران: 80]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "در ستودن من مبالغه نکنید همانطور که نصارا در ستودن پسر مریم مبالغه کردند، من به تأکید بنده الله هستم، پس به من بگوئید: بنده الله و رسول الله". امام بخاری آن را روایت کرده است، (3445).

"بنده دینار، درهم، جامه و لباس نابود باد، اگر به او ببخشند، خشنود می شود و اگر نبخشند ناراضی می شود".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (6435).

انسان متعادل تنها در برابر الله سر فرو می آورد و مال و ثروت یا جاه و منصب و قبیله او را به بردگی خود نمی کشاند، این داستان برای خواننده اشکار خواهد کرد که مردم پیش از پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - چگونه بودند و پس از آنچه شدند:

هنگامی که مسلمانان نخست به حبشه هجرت کردند، پادشاه وقت حبشه - نجاشی - به آنان گفت:

"این چه دینی است که قوم خود را بخاطرش رها کردید، و وارد دین من و ملت های دیگری نشده اید؟"

جعفر بن ابی طالب - رضی الله عنه - در پاسخش گفت:

"ای پادشاه، ما قومی بودیم از اهل جاهلیت که بت ها را می پرستیدیم و مردار می خوردیم و مرتکب فحشا می شدیم و پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، و در حق همسایه بد رفتاری می کردیم و قوی ما حق ضعیف را می خورد، ما بر همین حال بودیم تا آنکه الله پیامبری را به سوی ما فرستاد که نسب و راستگویی و امانت و پاکدامنی او را می شناسیم، پس ما را به سوی الله فرا خواند که تنها او را عبادت کنیم و آنچه را ما و پدرانمان از سنگ و بت بغیر الله می پرستیدیم، رها کنیم و ما را به راستگویی و ادای امانت و صلۀ رحم و نیکی با همسایگان و دست کشیدن از حرام و خونریزی مردم دستور داد، و از فحشا و سخن ناحق و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زنان پاکدامن نهی کرد، و دستور داد که تنها الله را بپرستیم و چیزی را با او شریک نسازیم، و دستور داد تا نماز، زکات و روزه را اداء کنیم"، راوی می گوید: سپس امور اسلام را بر شمرده، "پس او را راستگو شمردیم و به او ایمان آوردیم و پیرو آنچه آورده است شدیم، و الله را به تنهایی عبادت کردیم و چیزی را با او شریک نساختیم، و آنچه را بر ما حرام ساخته بود حرام دانستیم، و آنچه را حلال کرده بود، حلال شمردیم..."

امام احمد آن را با شماره (1740) با اندکی اختلاف روایت کرده، و ابونعیم نیز در "حلیة الأولیاء" 1/ 115 به شکل مختصر آن را آورده است.

بنابراین، اسلام چنانکه می بینید اشخاص را مقدس نمی شمارد، و آنان را از منزلتشان بالاتر نبرده و از آنها معبودها و آلهه نمی سازد.

الله متعال می فرماید:

{بگو: ای اهل کتاب بیایید به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را نپرستیم، و چیزی را شریک او نسازیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله به معبودی نگیرد، پس اگر (از این دعوت) روی گردانند، بگوئید: گواه باشید که ما مسلمانیم.}

[آل عمران: 64].

و الله متعال می فرماید:

{و الله به شما دستور نمی دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیرید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟!}

[آل عمران: 80].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"در ستودن من مبالغه نکنید همانطور که نصارا در ستودن پسر مریم مبالغه کردند، من به تأکید بنده الله هستم، پس به من بگویید: بنده الله و رسول الله".

امام بخاری آن را روایت کرده است، (3445).

42- الله متعال توبه کردن را در اسلام مشروع کرده است، و توبه کردن یعنی: بازگشت انسان به سوی پروردگارش و ترک گناه است، و اسلام آوردن باعث پاک شدن همه گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، بنابراین (در اسلام) نیازی به اعتراف کردن به گناهان در برابر انسان دیگری نیست.

الله متعال توبه کردن را در اسلام مشروع کرده است، و توبه کردن یعنی: بازگشت انسان به سوی پروردگارش و ترک گناه است، الله متعال می فرماید: {و همگی ای مؤمنان به سوی الله توبه کنید، شاید رستگار شوید}. [النور: 31]. و الله متعال می فرماید: {آیا نمی دانند که الله است که توبه را از بندگانش می پذیرد، و صدقات را می ستاند، و بی تردید، الله است که توبه پذیر مهربان است}. [التوبه: 104]. و الله متعال می فرماید: {اوست که توبه ی بندگانش را می پذیرد، و بدی هایشان را می آمرزد، و از آنچه که انجام می دهید، آگاه است}. [الشوری: 25]. و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید: "الله از توبه بنده مؤمنش بیشتر از مردی شاد می شود که تنها در سرزمینی خشک و خطرناک به همراه شترش باشد که بر روی آن آب و غذایش را حمل می کند، پس (از روی خستگی) بخوابد، و در حالی بیدار شود که شترش و توشه اش، ناپدید شده باشند، پس به جستجوی آنها بپردازد تا جایی که تشنگی بر او غلبه کند، سپس (با خود) بگوید: به سوی مکان اول برمی گردم و (در آنجا) می خوابم تا بمیرم، پس (از بازگشتن) سرش را بر روی بازویش می گذارد و منتظر مرگ می شود، پس از بیدار شدن شتر و بارش که آب و غذایش بر روی آن بود را در نزد خود می یابد، الله از توبه کردن بنده مؤمنش، بیشتر از این مرد شاد می شود که شتر و توشه اش را یافته است". امام مسلم آن را روایت کرده است، (2744). و اسلام آوردن باعث پاک شدن همه گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، الله متعال می فرماید: {ای پیامبر! به کسانی که کافر شده اند، بگو: اگر (از کفرورزیدن و دشمنی کردن) دست بردارند، (گناهان) گذشته آنان آمرزیده می شود، و اگر (به گناهان و دشمنی ورزیدن) بازگردند، پس بی گمان سنت (الهی درباره دشمنان) پیشین جاری شده است (و آنان نابود شدند)}. [الانفال: 38]. الله متعال نصرانیان را به توبه فرا خوانده، و فرموده است: {آیا به سوی الله باز نمی گردند، و از او طلب آمرزش نمی کنند؟ و الله آمرزنده مهربان است}. [المائده: 74]. همچنین الله همه گناهکاران را به توبه تشویق کرده، و فرموده است: {ای پیامبر} بگو: ای بندگان من که بر خود اسراف (و ستم) کرده اید! از رحمت الله ناامید نشوید، همانا الله همه گناهان را می بخشد، همانا او بسیار آمرزنده ی مهربان است}. [الزمر: 53]. هنگامی که عمرو بن عاص خواست مسلمان شود، ترسید گناهانی را که پیش از اسلام انجام داده، بخشیده نشوند، وی این رویداد را این گونه روایت می کند: "هنگامی که الله - عزوجل - اسلام را در دلم انداخت، به نزد پیامبر - صلی الله علیه و سلم - آمدم تا با او بیعت کنم، ایشان دستشان را به سوی من گشودند، پس گفتم: ای رسول الله تا تو بیعت نمی کنی تا اینکه گناهان گذشته مرا ببامری، پس رسول الله - صلی الله علیه و سلم - فرمودند: ای عمرو، آیا نمی دانی که هجرت کردن همه ی گناهان قبل از آن را پاک می کند؟ ای عمرو، آیا نمی دانی که اسلام آوردن همه گناهان پیش از خود را پاک می کند؟". امام مسلم این حدیث را مفصل تر همانند این روایت به شماره (121) روایت کرده است، و امام احمد با شماره (17827) آن را روایت کرده که این لفظ او می باشد.

{و همگی ای مؤمنان به سوی الله توبه کنید، شاید رستگار شوید}.

[النور: 31].

و الله متعال می فرماید:

{آیا نمی دانند که الله است که توبه را از بندگانش می پذیرد، و صدقات را می ستاند، و بی تردید، الله است که توبه پذیر مهربان است}.

[التوبه: 104].

و الله متعال می فرماید:

{اوست که توبه ی بندگانش را می پذیرد، و بدی هایشان را می آمرزد، و از آنچه که انجام می دهید، آگاه است}.

[الشوری: 25].

و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - می فرماید:

"الله از توبه بنده مؤمنش بیشتر از مردی شاد می شود که تنها در سرزمینی خشک و خطرناک به همراه شترش باشد که بر روی آن آب و غذایش را حمل می کند، پس (از روی خستگی) بخوابد، و در حالی بیدار شود که شترش و توشه اش، ناپدید شده باشند، پس به جستجوی آنها بپردازد تا جایی که تشنگی بر او غلبه کند، سپس (با خود) بگوید: به سوی مکان اول برمی گردم و (در آنجا) می خوابم تا بمیرم، پس (از

بازگشتن) سرش را بر روی بازویش می گذارد و منتظر مرگ می شود، پس از بیدار شدن شتر و بارش که آب و غذایش بر روی آن بود را در نزد خود می یابد، الله از توبه کردن بنده مؤمنش، بیشتر از این مرد شاد می شود که شتر و توشه اش را یافته است".
امام مسلم آن را روایت کرده است، (2744).

و اسلام آوردن باعث پاک شدن همه گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، الله متعال می فرماید:
{ای پیامبر!} به کسانی که کافر شده اند، بگو: اگر (از کفر ورزیدن و دشمنی کردن) دست بر دارند، (گناهان) گذشته آنان آمرزیده می شود، و اگر (به گناهان و دشمنی ورزیدن) بازگردند، پس بی گمان سنت (اللهی درباره دشمنان) پیشین جاری شده است (و آنان نابود شدند).
[الانفال: 38].

الله متعال نصرانیان را به توبه فرا خوانده، و فرموده است:

{آیا به سوی الله باز نمی گردند، و از او طلب آموزش نمی کنند؟ و الله آمرزنده مهربان است}.

[المائده: 74].

همچنین الله همه گناهکاران را به توبه تشویق کرده، و فرموده است:

{ای پیامبر} بگو: ای بندگان من که بر خود اسراف (و ستم) کرده اید! از رحمت الله ناامید نشوید، همانا الله همه گناهان را می بخشد، همانا او بسیار آمرزنده ی مهربان است}.

[الزمر: 53].

هنگامی که عمرو بن عاص خواست مسلمان شود، ترسید گناهانی را که پیش از اسلام انجام داده، بخشیده نشوند، وی این رویداد را این گونه روایت می کند:

"هنگامی که الله - عزوجل - اسلام را در دلم انداخت، به نزد پیامبر - صلی الله علیه و سلم - آمدم تا با او بیعت کنم، ایشان دستشان را به سوی من گشودند، پس گفتم: ای رسول الله با تو بیعت نمی کنم تا اینکه گناهان گذشته مرا بیامیزی، پس رسول الله - صلی الله علیه و سلم - فرمودند: ای عمرو، آیا نمی دانی که هجرت کردن همه ی گناهان قبل از آن را پاک می کند؟ ای عمرو، آیا نمی دانی که اسلام آوردن همه گناهان پیش از خود را پاک می کند؟".

امام مسلم این حدیث را مفصل تر همانند این روایت به شماره (121) روایت کرده است، و امام احمد با شماره (17827) آن را روایت کرده که این لفظ او می باشد.

43- در اسلام رابطه ی بین انسان و الله متعال بصورت مستقیم است، بنابراین نیازی به این نداری که کسی میان تو و الله واسطه شود، پس اسلام از اینکه انسان ها تبدیل به آلهه شوند یا در ربوبیت و الوهیت الله متعال شریک او شوند، جلوگیری می کند.

در اسلام رابطه ی بین انسان و الله متعال بصورت مستقیم است، بنابراین نیازی به این نداری که کسی میان تو و الله واسطه شود، چنانکه در بخش (36) یادآور آن شدیم، الله متعال همه مردم را به سوی توبه و بازگشتن به سوی خود فرا خوانده است، و همین طور مردم را از این نهی کرده که پیامبران یا ملائکه را به عنوان واسطه ای میان او و بندگانش قرار دهند، الله متعال می فرماید: {و (الله) به شما دستور نمی دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیرید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟!} [آل عمران: 80]. بنابراین اسلام - چنانکه می بینی - از این ممانعت به عمل می آورد که انسان ها همانند آلهه ها قرار گیرند یا در ربوبیت و الوهیت، شریک الله شوند، و الله متعال درباره نصرانیان می فرماید: {آنان) دانشمندان و راهبان خویش، و (همچنین) مسیح پسر مریم را معبودهایی بجای الله گرفتند، در حالی که دستور نداشتند جز الله یکتا را پرستش کنند که هیچ معبودی (به حق) جز او نیست، او پاک و منزّه است از آنچه شریک او قرار می دهند}. [التوبه: 31]. الله بر کافرانی که میان آنان و الله متعال واسطه هایی قرار می دهند، انکار می نماید، و فرموده است: {آگاه باشید که دین خالص از آن الله می باشد، و کسانی که به جای او معبودان (و اولیای) گرفتند، بی گمان الله (در روز قیامت) میان آنان در آنچه که اختلاف داشتند، داوری می کند، الله آن کسی که دروغگوی ناسپاس باشد را هدایت نمی کند}. [الزمر: 3]. الله متعال بیان نموده که بت پرستان - اهل جاهلیت - میان خود و الله واسطه هایی را قرار داده بودند، و مدعی بودند که این واسطه ها آنان را به الله نزدیک می سازند. هنگامی که الله متعال مردم را از اینکه پیامبران یا ملائکه را میان او و بندگانش واسطه قرار دهند، نهی کرده است، دیگران نیز به این نهی اولتر هستند، حال آنکه پیامبران و رسولان - علیهم السلام - خود برای نزدیک شدن به الله متعال سبقت می گیرند، الله متعال در بیان حال پیامبران و رسولان می فرماید: {آنان در (انجام) نیکی ها شتاب می ورزیدند، و ما را از روی رغبت و ترس فرا می خواندند، و در برابر ما فروتن بودند}. [الانبیاء: 90]. و الله متعال می فرماید: {کسانی که (کافران) آنان را می خوانند، خودشان به سوی پروردگارشان وسیله ی (تقرب) می جویند که کدام یک از آنها نزدیکترند، و به رحمت او امیدوارند و از عذابش می ترسند، بی گمان عذاب پروردگارت همواره ترسناک

است. [الاسراء: 57]. یعنی: کسانی که جز الله آنان را فرا می خوانید، از جمله پیامبران و صالحان، خود به الله نزدیکی می جویند، و امید به رحمتش دارند، و از عذابش بیمناکند، پس چگونه به جای الله کس دیگری فرا می خوانند؟.

{و (الله) به شما دستور نمی دهد که فرشتگان و پیامبران را به معبودی بگیریید، آیا شما را پس از آنکه مسلمان شدید، دستور به کفر ورزیدن می دهد؟!}

[آل عمران: 80].

بنابراین اسلام - چنانکه می بینی - از این ممانعت به عمل می آورد که انسان ها همانند آلهه ها قرار گیرند یا در ربوبیت و الوهیت، شریک الله شوند، و الله متعال درباره نصرانیان می فرماید:

{آنان} دانشمندان و راهبان خویش، و (همچنین) مسیح پسر مریم را معبودهایی بجای الله گرفتند، در حالی که دستور نداشتند جز الله یکتا را پرستش کنند که هیچ معبودی (به حق) جز او نیست، او پاک و منزّه است از آنچه شریک او قرار می دهند}.

[التوبه: 31].

الله بر کافرانی که میان آنان و الله متعال واسطه هایی قرار می دهند، انکار می نماید، و فرموده است:

{آگاه باشید که دین خالص از آن الله می باشد، و کسانی که به جای او معبودان (و اولیای) گرفتند، بی گمان الله (در روز قیامت) میان آنان در آنچه که اختلاف داشتند، دوری می کند، الله آن کسی که دروغوی ناسپاس باشد را هدایت نمی کند}.

[الزمر: 3].

الله متعال بیان نموده که بت پرستان - اهل جاهلیت - میان خود و الله واسطه هایی را قرار داده بودند، و مدعی بودند که این واسطه ها آنان را به الله نزدیک می سازند.

هنگامی که الله متعال مردم را از اینکه پیامبران یا ملائکه را میان او و بندگانش واسطه قرار دهند، نهی کرده است، دیگران نیز به این نهی اولاتر هستند، حال آنکه پیامبران و رسولان - علیهم السلام - خود برای نزدیک شدن به الله متعال سبقت می گیرند، الله متعال در بیان حال پیامبران و رسولان می فرماید:

{آنان در (انجام) نیکی ها شتاب می ورزیدند، و ما را از روی رغبت و ترس فرا می خواندند، و در برابر ما فروتن بودند}.

[الانبیاء: 90].

و الله متعال می فرماید:

{کسانی که (کافران) آنان را می خوانند، خودشان به سوی پروردگارشان وسیله ی (تقرب) می جویند که کدام یک از آنها نزدیکترند، و به رحمت او امیدوارند و از عذابش می ترسند، بی گمان عذاب پروردگارت همواره ترسناک است}.

[الاسراء: 57].

یعنی: کسانی که جز الله آنان را فرا می خوانید، از جمله پیامبران و صالحان، خود به الله نزدیکی می جویند، و امید به رحمتش دارند، و از عذابش بیمناکند، پس چگونه به جای الله کس دیگری فرا می خوانند؟.

44- در پایان این پیام یادآور می شویم که مردم با وجود اختلاف در دوران ها و قومیت ها و سرزمین هایشان، بلکه تفاوت جامعه انسانی در افکار و اهدافشان و محیط و کارهایشان، نیازی ضروری به هدایتگری دارد که آنان را راهنمایی کند، و به نظامی نیازمندند که آنان را در دور هم جمع کند، و حاکمی که از آنان حمایت کند، پیامبران بزرگوار - علیهم الصلاة والسلام - این مسائل را با وحی از سوی الله - سبحانه و تعالی - بر عهده گرفته اند، و مردم را به راه خیر و هدایت رهنمون کرده اند، و آنان را بر شریعت الهی دورهم جمع کرده اند، و بر اساس حق میان آنان داوری کرده اند، در نتیجه

امور آنان بر حسب پذیرش دعوت این پیامبران و نزدیکی دوران آنان به دوران آن پیامبران، سرو سامان یافته است، الله متعال رسالت ها را با پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - به پایان رسانده و برای این رسالت ماندگاری را مقرر ساخته و آن را هدایت و رحمت و نور و راهی قرار داده که به او منتهی می شود.

در پایان این پیام یادآور می شویم که مردم با وجود اختلاف در دوران ها و قومیت ها و سرزمین هایشان، بلکه تفاوت جامعه انسانی در افکار و اهدافشان و محیط و کار هایشان، نیازی ضروری به هدایتگری دارد که آنان را راهنمایی کند، و به نظامی نیازمندند که آنان را در دور هم جمع کند، و حاکمی که از آنان حمایت کند، پیامبران بزرگوار - علیهم الصلاة والسلام - این مسائل را با وحی از سوی الله - سبحانه و تعالی - بر عهده گرفته اند، و مردم را به راه خیر و هدایت رهنمون کرده اند، و آنان را بر شریعت الهی دور هم جمع کرده اند، و بر اساس حق میان آنان داوری کرده اند، در نتیجه امور آنان بر حسب پذیرش دعوت این پیامبران و نزدیکی دوران آنان به دوران آن پیامبران، سرو سامان یافته است، هنگامی که گمراهی و جهل گسترش یافت و بت ها پرستش شدند، الله پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - را با هدایت و دین حق فرستاد تا مردم را از تاریکی های کفر و جهل و بت پرستی به سوی ایمان و هدایت برساند.

45- بهمین خاطر ای انسان شما را به این دعوت می کنم که صادقانه و به دور از تقلید و تأثیر عادات و سنت ها برای الله به پا خیزید، و بدان که پس از مرگ به سوی پروردگارت بر می گردی، و توصیه می کنم که در وجود خودت و در جهان هستی بیندیشی، و اسلام بیاوری تا در دنیا و آخرت سعادت مند شوی، هرگاه قصد مسلمان شدن داشتی بدان که کاری لازم نیست جز آنکه شهادت دهی که معبودی به حق جز الله نیست و محمد فرستاده اوست (و بگویی: اشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا رسول الله) و از هر آنچه جز الله عبادت می شود اعلام بیزاری کنی، و ایمان بیاوری که الله مردگان را از قبر هایشان برانگیخته خواهد کرد، و باور داشته باشی که حساب و پاداش قیامت حق است، با بیان این شهادت مسلمان خواهی شد و پس از آن لازم است عبادت الله را با آنچه خود او مشروع کرده، از جمله نماز، زکات، روزه و حج - بشرط توانایی - را به جای آوری.

بنابراین، ای انسان تو را به سوی این فرا می خوانم که برای الله به پا خیزی، به دور از تقلید و عادت، همانطور که الله متعال تو را با فرموده اش فرا خوانده است: {ای پیامبر! بگو: همانا من شما را به یک (خصلت) اندرز می دهم، که دو نفر دو نفر یا یک نفر یک نفر برای (رضایت) الله بر خیزید، سپس بیندیشید که این همتنشین شما (محمد) هیچ گونه دیوانگی ای ندارد، او برای شما جز هشدار دهنده ای قیل از عذاب شدید نیست}. [سبأ: 46]. و بدان که پس از مرگت به سوی پروردگارت باز خواهی گشت: {و همانا انسان تنها ثمره سعی و تلاش خود را خواهد داشت (39) و همانا ثمره سعی و تلاش او (در روز قیامت) دیده خواهد شد (40) سپس جزای (سعی و تلاش) او را کامل و بدون کاستی، داده می شود (41) و همانا سرانجام (هر کاری) به سوی پروردگار توست}. [النجم: 39-42]. و اینکه در وجود خودت و در هستی پیرامونت بنگری، الله متعال می فرماید: {آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و (آیا) فکر نمی کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می آورند؟}. [الاعراف: 185]. پس اسلام بیاورد تا در دنیا و آخرت سعادت مند شوی، و هرگاه قصد مسلمان شدن نمودی، تنها کافی است که گواهی دهی معبودی به حق نیست جز الله و اینکه محمد فرستاده الله می باشد. و هنگامی که رسول الله - صلی الله علیه و سلم - معاذ را برای دعوت کردن به اسلام به سوی یمن فرستاد، از جمله خطاب به ایشان فرمود: "تو به نزد مردمانی از اهل کتاب می روی پس آنان را به این دعوت کن که گواهی دهند معبودی (به حق) جز الله نیست، و اینکه من فرستاده الله هستم، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - پنج نماز را در

هر شبانه روز بر آنان فرض کرده است، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - زکاتی را در اموال آنان فرض نموده که از ثروتمندان آنان گرفته می شود و به فقراشان باز گردانده می شود، پس اگر در این باره از تو اطاعت کردند، زنده که به اموال گرامی و نفیس آنان نزدیک شوی." امام مسلم آن را روایت کرده است، (19). و اینکه از هر چیزی که جز الله پرستیده می شود، بیزاری جویی و این همان حنیفیت ملت ابراهیم - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید: ﴿بِقِیْنًا بِرَای شَمَا، اِبْرَاهِیْمَ وَ کَسَانِیَ کَه بَه اَو گُرُویدَه بَوْدَنَد الگُوی خُوبِی اَسْت، اَنگَاَه کَه بَه قُوم خُود گُفْتَنَد: مَا اَز شَمَا وَ اَز اَنچَه کَه غَیْر اَز اَللّهِ مِی پَرسْتِیْد بِیزارِیْم، وَ بَه شَمَا کَاْفِر (وَ مَنکَر) شُدَه اِیْم، وَ مِیَان مَا وَ شَمَا بِرَای هَمِیْشَه عِدَاوَت وَ دَشْمَنِی اَشکَاْرِی بَه وَجُود اَمَدَه اَسْت، تَا اِیْنکَه بَه اَللّهِ یَگَاَنَه اِیْمَان اُورِی.﴾ [الممتحنه: 4]. و ایمان بیاوری که الله همه کسانی را که در قبرها هستند، برانگیخته می سازد، الله متعال می فرماید: ﴿اِیْن بَه خَاْطِر اَن اَسْت کَه (بَدَانِیْد) اَللّهُ حَق اَسْت، وَ اَنکَه اَو مَرْدِگَاَن رَا زَنَدَه مِی کَنَد، وَ اَنکَه اَو بِر هَر چِیْز تَوَانَاَسْت (6) وَ هَمَاْنَا قِیَاْمَت دَر رَاه اَسْت، (وَ) شُکِی دَر اَن نِیْسْت، وَ اِیْنکَه (هَمَه ی) کَسَانِی کَه دَر قَبْرَهَا هَسْتَنَد، بِر اَنگِیْخْتَه مِی شُوند (7)﴾ [الحج: 6-7]. و اینکه حساب و پاداش حق است، الله متعال می فرماید: ﴿وَ اَللّهُ اَسْمَان هَا وَ زَمِیْن رَا بَه حَق اَفْرِیْدَه اَسْت، تَا هَر کَس رَا دَر بِرَابَر اَنچَه کَه اَنجَام دَاَدَه اَسْت پَاَدَاَش دَهَد، وَ بَه اَنهَا سَتْمِی نَخَاوَد رَسِیْد.﴾ [الجاثیه: 22].

{ای پیامبر! بگو: همانا من شما را به یک (خصلت) اندرز می دهم، که دو نفر دو نفر یا یک نفر یک نفر برای (رضایت) الله بر خیزید، سپس ببینید که این همنشین شما (محمد) هیچ گونه دیوانگی ای ندارد، او برای شما جز هشدار دهنده ای قبل از عذاب شدید نیست}.

[سبا: 46].

و بدان که پس از مرگت به سوی پروردگارت باز خواهی گشت:

{و همانا انسان تنها ثمره سعی و تلاش خود را خواهد داشت (39)}

و همانا ثمره سعی و تلاش او (در روز قیامت) دیده خواهد شد (40)

سپس جزای (سعی و تلاش) او را کامل و بدون کاستی، داده می شود (41)

و همانا سرانجام (هر کاری) به سوی پروردگار توست}.

[النجم: 39-42].

و اینکه در وجود خودت و در هستی پیرامونت بنگری، الله متعال می فرماید:

{آیا در ملک (گسترده، عظیم و شگفت انگیز) آسمان ها و زمین و آنچه را که الله آفریده، نمی نگرند؟ و (آیا فکر نمی کنند) شاید اجلشان نزدیک شده باشد؟ پس بعد از این (قرآن) به کدام سخن ایمان می آورند؟}.

[الاعراف: 185].

پس اسلام بیاورد تا در دنیا و آخرت سعادت مند شوی، و هرگاه قصد مسلمان شدن نمودی، تنها کافی است که گواهی دهی معبودی به حق نیست جز الله و اینکه محمد فرستاده الله می باشد.

و هنگامی که رسول الله - صلی الله علیه و سلم -، معاذ را برای دعوت کردن به اسلام به سوی یمن فرستاد، از جمله خطاب به ایشان فرمود:

"تو به نزد مردمانی از اهل کتاب می روی پس آنان را به این دعوت کن که گواهی دهند معبودی (به حق) جز الله نیست، و اینکه من فرستاده الله هستم، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - پنج نماز را در هر شبانه روز بر آنان فرض کرده است، پس اگر در این مورد از تو اطاعت کردند، آنان را آگاه ساز که الله - عزوجل - زکاتی را در اموال آنان فرض نموده که از ثروتمندان آنان گرفته می شود و به فقراشان باز گردانده می شود، پس اگر در این باره از تو اطاعت کردند، زنده که به اموال گرامی و نفیس آنان نزدیک شوی".

امام مسلم آن را روایت کرده است، (19).

و اینکه از هر چیزی که جز الله پرستیده می شود، بیزاری جویی و این همان حنیفیت ملت ابراهیم - علیه السلام - است، الله متعال می فرماید:

{بِقِیْنًا بِرَای شَمَا، اِبْرَاهِیْمَ وَ کَسَانِیَ کَه بَه اَو گُرُویدَه بَوْدَنَد الگُوی خُوبِی اَسْت، اَنگَاَه کَه بَه قُوم خُود گُفْتَنَد: مَا اَز شَمَا وَ اَز اَنچَه کَه غَیْر اَز اَللّهِ مِی پَرسْتِیْد بِیزارِیْم، وَ بَه شَمَا کَاْفِر (وَ مَنکَر) شُدَه اِیْم، وَ مِیَان مَا وَ شَمَا بِرَای هَمِیْشَه عِدَاوَت وَ دَشْمَنِی اَشکَاْرِی بَه وَجُود اَمَدَه اَسْت، تَا اِیْنکَه بَه اَللّهِ یَگَاَنَه اِیْمَان اُورِی.﴾

[الممتحنه: 4].

و ایمان بیاوری که الله همه کسانی را که در قبرها هستند، برانگیخته می سازد، الله متعال می فرماید:

{این به خاطر آن است که (بدانید) الله حق است، و آنکه او مردگان را زنده می کند، و آنکه او بر هر چیز تواناست (6)}

و همانا قیامت در راه است، (و) شکی در آن نیست، و اینکه (همه ی) کسانی که در قبرها هستند، بر انگیزده می شوند (7)}

[الحج: 6-7].

و اینکه حساب و پاداش حق است، الله متعال می فرماید:

{و الله أسمان ها و زمین را به حق آفریده است، تا هر کس را در برابر آنچه که انجام داده است پاداش دهد، و به آنها ستمی نخواهد رسید}.

[الجائیه: 22].

اگر به این امور شهادت دهی، مسلمان شده ای و پس از آن آنچه که باید انجام دهی این است که الله را بر اساس آنچه خودش مشروع کرده، عبادت کنی، از جمله با نماز، زکات، روزه و حج - اگر توانایی حج را داشته باشی - و دیگر عبادت های مشروع.

تاریخ این نسخه: 19-11-1441 هجری قمری است.

تألیف: پروفیسور محمد بن عبدالله السحیم

استاد پیشین عقیده در بخش پژوهش های اسلامی

دانشکده تربیت معلم، دانشگاه ملک سعود

ریاض، پادشاهی عربستان سعودی

- اسلام..... 1
- چکیده ای مختصر درباره اسلام، آنگونه که در قرآن کریم و سنت نبوی آمده است. 1
- 1- اسلام، پیام پروردگار است خطاب به همه مردم، و رسالت و پیام جاویدان الهی و خاتم تمام شرایع ربانی است..... 2
- 2- دین اسلام مخصوص یک نژاد یا قوم نیست، بلکه دین الله برای همه مردم است..... 2
- 3- اسلام پیام الهی است که برای کامل کردن رسالت پیامبران و فرستادگان پیشین - صلوات الله علیهم - آمده است، پیامبرانی که به سوی امت هایشان فرستاده شده بودند..... 2
- 4- پیامبران - علیهم السلام - دینشان یکسان است، اما شریعت هایشان متفاوت می باشد..... 3
- 5- اسلام به آنچه دعوت می کند - که همه پیامبران از جمله: نوح و ابراهیم و موسی و سلیمان و داوود و عیسی - علیهم السلام - به سوی ایمان به الله دعوت کرده اند، اینکه پروردگار همان الله است که آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده، مالک و فرمانروا است، و این که اوست تدبیر کننده همه کارها، و او همان رؤف و مهربان است..... 3
- 6- الله سبحانه و تعالی آفریدگار است و تنها اوست که شایسته عبادت و یگانه پرستی است، و هیچکس نباید همراه با او پرستش شود، و در عبادت شریکی داشته باشد..... 4
- 7- الله متعال، آفریننده تمام موجودات هستی است، هم چیزهایی که در دایره دید ما هستند و هم چیزهایی که از دایره دید ما خارج اند، و هر چه جز الله متعال، از آفریده های اوست و الله متعال آسمان ها و زمین را در شش روز آفریده است..... 5
- 8- الله سبحانه و تعالی در ملک یا آفرینش یا تدبیر یا عبادتش شریکی ندارد..... 6
- 9- الله سبحانه و تعالی نه (فرزندی) زاده و نه از کسی زاده شده است، و همطراز و همانند ندارد..... 6
- 10- الله سبحانه و تعالی در هیچ یک از مخلوقاتش خلوص نمی کند و در هیچ یک از آفریدگانش تجسد نمی یابد..... 6
- 11- الله سبحانه و تعالی نسبت به بندگانش مهربان است، از همین روی به سوی آنان پیامبرانی فرستاده و کتاب هایی نازل کرده است..... 7
- 12- الله متعال همان پروردگار مهربان است و تنها اوست که در روز قیامت بندگانش را مورد محاسبه قرار می دهد، هنگامی که همه آنان را از قبر هایشان برانگیخت، پس هر کس را برای کارهایش - چه خیر و چه شر - جزا می دهد، و هر آن که اهل ایمان بوده و کارهای نیک انجام داده در خوشی همیشگی است، و آنکه کفر ورزیده و مرتکب کارهای بد شده در آخرت در عذاب بزرگ خواهد بود..... 7
- 13- الله سبحانه و تعالی آدم را از خاک آفرید و نسل او را چنین قرار داد که پس از او فرزندان بیاورند و افزون شوند، بنابراین همه مردم در اصل برابرند و هیچ نژادی بر نژاد دیگر برتری ندارد و هیچ ملتی بر دیگری فضیلتی ندارد؛ مگر با تقوا..... 8
- 14- و هر نوزادی بر اصل فطرت به دنیا می آید..... 8
- 15- و هیچ انسانی، گناهکار یا وارث گناه دیگری به دنیا نمی آید..... 9
- 16- و هدف از آفرینش مردم، عبادت کردن الله به یگانه است..... 9
- 17- اسلام، انسان را - چه مرد باشد و چه زن - گرامی داشته و همه حقوقش را برای او تضمین نموده، و او را در برابر انتخاب ها و کارها و رفتار هایش مسئول دانسته، و مسئولیت هر کاری را که به او و دیگری زیان برساند، بر عهده خودش قرار داده است..... 9
- 18- اسلام مرد و زن را از نظر عمل، مسئولیت و جزا و پاداش برابر دانسته است..... 10
- 19- اسلام، زن را گرامی داشته و زنان را خواهران تنی مردان دانسته و مرد را ملزم کرده که اگر توانایی دارد، نفقه زن را بپردازد، بنابراین نفقه دختر بر عهده پدر است و نفقه مادر بر عهده فرزند اوست اگر بالغ باشند و نفقه زن بر عهده همسر اوست..... 10
- 20- و مرگ به معنای فزای ابدی نیست، بلکه انتقال از خانه عمل به خانه پاداش است، مرگ، هم بدن و هم روح را در بر می گیرد و مرگ روح به معنای جدا شدنش از بدن است، سپس بعد از رستخیز در روز قیامت به بدن باز می گردد و روح پس از مرگ به بدنی دیگر منتقل نمی شود و در بدنی دیگر تناسخ نمی پذیرد..... 11
- 21- اسلام به اصول بزرگ ایمان و باور داشتن به آنها فرا می خواند، و این اصول: ایمان به الله و ملائکه او و ایمان به کتاب های الهی مانند تورات و انجیل و زبور - پیش از تحریف آنها - و قرآن و ایمان به همه پیامبران و فرستادگان - علیهم السلام - و ایمان به آخرین پیامبران یعنی محمد رسول الله، خاتم انبیا و مرسلین و ایمان به آخرت است و این که بدانیم اگر زندگی دنیا پایان کار بود، زندگی و وجود، بیهودگی محض بود، و همچنین ایمان به قضا و قدر..... 11
- 22- پیامبران درباره آنچه که از سوی الله ابلاغ می کنند معصومند، و از هر آنچه که مخالف با عقل یا اخلاق سلیم است معصومند، و مکلفند تا اوامر الله را به بندگانش برسانند، و پیامبران از هیچگونه ویژگی های ربوبیت و الوهیت برخوردار نیستند؛ بلکه همانند دیگر انسان ها هستند با این تفاوت که خداوند پیامش را به آنان وحی کرده است..... 14

- 23- اسلام مردم را به پرستش موحدانه الله، از طریق عبادت های اصلی فرا می خواند، و عبارتند از: نماز که شامل قیام، رکوع، سجود، یاد الله، ثنا و دعای اوست که انسان روزانه پنج بار آنها را اداء می کند، و در هنگام ادای آن در صف نماز همه تفاوت ها میان ثروتمند و فقیر و رئیس و زیردست از بین می رود، و زکات که مقدار کمی از مال است - و بر اساس شروط و مقادیری که الله آنها را قرار داده - در اموال ثروتمندان واجب است که از آنان گرفته شده به فقیران و دیگر مستحقان زکات داده می شود، و تنها سالی یک بار داده می شود، و روزه که به معنای خودداری از باطل کننده های روزه در روزهای شهر رمضان (از طلوع فجر تا غروب خورشید) است، و باعث تربیت اراده و صبر در نفس بشری می شود، و حج که به معنای قصد بیت الله در مکه مکرمه، تنها یک بار در طول عمر انسان برای شخصی واجب است که توانایی ادای آن را دارد، و در حج همه مردمان در روی آوردن به سوی خالق متعال برابرنند، و همه تفاوت ها و وابستگی ها از بین می رود..... 15
- 24- از بزرگترین ویژگی های عبادت در اسلام این است که کیفیت و وقت و شروط آن را الله سبحانه و تعالی مشروع ساخته و پیامبر او - صلی الله علیه و سلم - آن را ابلاغ نموده، و تا به امروز هیچ بشری چیزی به آن نیفزوده و کم نکرده است، و همه پیامبران - علیهم السلام - (ملت های خود را) به این عبادت های بزرگ فرا خوانده اند..... 16
- 25- پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله از نسل اسماعیل بن ابراهیم علیهم السلام است، ایشان در سال ۵۷۱ میلادی در مکه دیده به جهان گشودند، و در همین شهر به پیامبری مبعوث شده و سپس به مدینه مهاجرت کردند، و در امور بت پرستی با قوم خود همراه نشدند، اما در کارهای با ارزش و گرمایی با آنان همکاری می کرد، و پیش از بعثت نیز دارای اخلاقی والا بودند، و قومهش او را «امین» می نامیدند، الله متعال با رسیدن وی به چهل سالگی، ایشان را به پیامبری مبعوث نمودند، و با (معجزات) و نشانه های بزرگی وی را تأیید نمودند که بزرگترین این معجزات، قرآن کریم است، قرآن کریم، بزرگترین معجزه تمام پیامبران و تنها نشانه باقی مانده از پیامبران (پیشین) تا امروز است، پس از آن که الله متعال به واسطه ایشان دین را کامل نمودند، و رسول الله - صلی الله علیه و سلم - دین را به بهترین شکل ابلاغ نمودند، در سن شصت و سه سالگی از وفات نمودند، و در مدینه نبوی به خاک سپرده شدند، محمد - صلی الله علیه و سلم - خاتم پیامبران و مرسلین است که الله او را با هدایت و دین حق فرستاده تا مردم را از تاریکی های بت پرستی و کفر و جهالت به سوی نور توحید و ایمان هدایت دهد، و الله گواهی داده که ایشان را با فرمان خویش برای دعوت (پیامش) فرستاده است..... 17
- 26- شریعت اسلام که پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آن را آورده خاتمه پیام های الهی و شریعت های ربانی است، و شریعتی کامل می باشد، و در آن صلاح دین و دنیای مردم نهفته است، و در درجه نخست به حفظ دین، خون، مال، عقل و نسل مردم اهمیت می دهد، شریعت اسلامی ناسخ همه شریعت های پیشین است، چنانکه شریعت های پیشین نسخ کننده همدیگر بوده اند..... 19
- 27- الله سبحانه و تعالی دینی به جز دین اسلام را نمی پذیرد، دینی که بواسطه پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - آمده است، و هر کس جز اسلام دین دیگری را برگزیند، از او پذیرفته نخواهد شد..... 20
- 28- قرآن کریم، کتابی است که الله متعال آن را به پیامبرش محمد - صلی الله علیه و سلم - وحی کرده و کلام پروردگار جهانیان است، کتابی که الله به واسطه آن انسان ها و جنیان را به مبارزه طلبیده تا همانند آن یا سوره ای مانند یکی از سوره هایش بیاورند، و هنوز این مبارزه طلبی تاکنون ادامه دارد، قرآن کریم به پرسش های مهمی پاسخ می دهد که میلیون ها انسان را به حیرت وا داشته است، قرآن عظیم تاکنون به همان شکلی که به زبان عربی نازل شده باقی مانده و حرفی از آن کم نشده است و قرآن چاپ شده و (در جهان) منتشر می باشد، این کتاب بزرگ یا ترجمه معانی آن شایسته مطالعه است، چنانکه سنت پیامبرمان محمد - صلی الله علیه و سلم - و آموزه ها و زندگی نامه ی ایشان محفوظ است، و توسط سلسله ای از راویان مورد اعتماد نقل شده و به زبان عربی چاپ شده و در دسترس می باشد، و به بسیاری از زبان های دنیا ترجمه شده است، قرآن کریم و سنت پیامبر - صلی الله علیه و سلم - تنها منابع احکام اسلامی و تشریحات آن است؛ چراکه اسلام از رفتار افراد منتسب به آن گرفته نمی شود، بلکه از وحی الهی که عبارت از: قرآن عظیم و سنت نبوی است، گرفته می شود..... 21
- 29- و اسلام به نیکی کردن به پدر و مادر دستور می دهد، حتی اگر هم مسلمان نباشند، و به نیکی کردن به فرزندان نیز توصیه می کند..... 24
- 30- اسلام به رعایت کردن عدالت در گفتار و کردار - حتی با دشمنان - دستور می دهد..... 26
- 31- اسلام به نیکی کردن در حق همه مردم دستور داده است، و به سوی اخلاق های بزرگوار، و رفتارهای پسندیده دعوت می کند..... 28
- 32- اسلام به اخلاق شایسته مانند: راستی، امانتداری، پاکدامنی، حیا، شجاعت، بخشش، سخاوتمندی، یاری رساندن به نیازمند، کمک به ستمدیده، سیر کردن گرسنه، نیکی به همسایه، بجا آوردن صلّه رجم و مهربانی با حیوانات فرا می خواند..... 29
- 33- اسلام پاکیزه های خوردنی و نوشیدنی را حلال کرده است، و به پاک کردن (درونی) قلب و پاک کردن (ظاهری) بدن و منزل دستور داده، و به همین خاطر ازدواج را حلال نموده است، و همچنین به پیامبرانش چنین دستور داده است؛ بنابراین آنان به (استفاده کرده از) هر چیز پاکیزه ای دستور می دهند..... 32
- 34- و اسلام اصول و پایه های محرمات، مانند شرک ورزیدن به الله، کفر، بت پرستی، نسبت دادن سخنی به الله بدون علم و دانش، کشتن فرزندان، کشتن جانی که حرمت دارد، تباهی در زمین، جادوگری، فحشای ظاهری و پنهان، زناکاری، همجنس گرایی، ربا خواری، خوردن گوشت مردار، خوردن آنچه که برای بت ها قربانی شده، گوشت خوک و دیگر نجاست ها و ناپاکی ها، خوردن مال یتیم، کم کردن پیمان یا وزن و قطع پیوند خویشاوندی را حرام کرده است، و (تشریحات) همه پیامبران - علیهم السلام - بر تحریم این موارد اتفاق دارد..... 33
- 35- اسلام از اخلاق نکوهیده، مانند: دروغ، غل و الغش، غدر و خیانت، فریبکاری، حسادت، نیرنگ زشت، دزدی، تجاوزگری و ستمگری نهی کرده، و از هرگونه اخلاق ناپسندیده ای نهی کرده است..... 36
- 36- اسلام از هرگونه معامله های مالی که در بر دارنده ربا یا زیان یا ابهام در آنها یا ظلم یا غل و غش باشند یا به فاجعه ها و زیان عمومی به جوامع، ملت ها و افراد منجر می شود، نهی کرده است..... 41

- 37- اسلام آمده تا عقل را حفظ کند، و هر آنچه به تباهی عقل می انجامد، مانند: نوشیدن مست کننده ها، آن را حرام کرده، و منزلت عقل را بزرگداشته است، و آن را ملاک تکالیف شرعی قرار داده است، و آن را از زنجیرهای خرافات و بت پرستی رها کرده است، در اسلام هیچ اسرار یا احکامی نیست که مخصوص یک طبقه خاص باشد، و همه احکام و قوانین آن موافق عقل صحیح و بر مبنای عدالت و حکمت است. 42
- 38- و در همه ادیان باطل، وقتی پیروانانشان نتوانند تناقض موجود در این ادیان را درک کنند و از فهم امور خلاف عقل موجود در تعالیم آن ادیان ناتوان بمانند، بزرگانیشان این توهم را در بین آنان ایجاد کرده اند که دین فراتر از عقل است و عقل نمی تواند دین را درک کند، در حالی که اسلام، دین را همانند نوری می داند که راه را برای عقل روشن می سازد، اما اصحاب ادیان باطل از انسان می خواهند که عقل خود را کنار گذاشته و پیرو آنان شوند، در حالی که اسلام از انسان می خواهد که عقل خود را بیدار کند و به کار اندازد تا حقیقت امور را چنان که هست بشناسد. 44
- 39- اسلام، علم صحیح را گرامی می دارد، و به پژوهش علمی خالی از هرگونه هوای نفس تشویق می کند، و به دیدن و اندیشیدن در درون خود و جهان پیرامونمان فرا می خواند، و نتایج علمی صحیح با اسلام تعارضی ندارد. 45
- 40- الله عملی را نمی پذیرد، و در آخرت برای آن پاداشی در نظر نمی گیرد مگر از کسی که به الله ایمان آورد و از او اطاعت کند، و همه پیامبرانش - علیهم الصلاة والسلام - را راستگو بشمارد، الله هیچ عبادتی را نمی پذیرد مگر آن عبادتی که الله آن را مشروع کرده است، با این حال چگونه انسان می تواند به الله کفر ورزد، سپس از او انتظار پاداش داشته باشد؟ الله ایمان هیچ یک از مردم را نمی پذیرد مگر آنکه به همه پیامبران ایمان آورند و به رسالت محمد - صلی الله علیه و سلم - ایمان آورند. 46
- 41- هدف همه پیام های الهی این است که انسان را با پیوستن به دین حق به مقام و جایگاه والایی برساند، و بنده مخلص پروردگار جهانیان شود، و او را از بندگی انسان ها یا بندگی ماده یا بندگی خرافات برهاند، اسلام - چنانکه می بینی - به اشخاص قدسیت نمی دهد و آنان را بالاتر از جایگاهشان قرار نمی دهد، و از آنان معبودان و الهه نمی سازد. 48
- 42- الله متعال توبه کردن را در اسلام مشروع کرده است، و توبه کردن یعنی: بازگشت انسان به سوی پروردگار ش و ترک گناه است، و اسلام آوردن باعث پاک شدن همه گناهان گذشته می شود، و توبه کردن نیز باعث پاک شدن گناهان گذشته می شود، بنابراین (در اسلام) نیازی به اعتراف کردن به گناهان در برابر انسان دیگری نیست. 50
- 43- در اسلام رابطه ی بین انسان و الله متعال بصورت مستقیم است، بنابراین نیازی به این نداری که کسی میان تو و الله واسطه شود، پس اسلام از اینکه انسان ها تبدیل به آلهه شوند یا در ربوبیت و الوهیت الله متعال شریک او شوند، جلوگیری می کند. 51
- 44- در پایان این پیام یادآور می شویم که مردم با وجود اختلاف در دوران ها و قومیت ها و سرزمین هایشان، بلکه تفاوت جامعه انسانی در افکار و اهدافشان و محیط و کارهایشان، نیازی ضروری به هدایتگری دارد که آنان را راهنمایی کند، و به نظامی نیازمندند که آنان را در دور هم جمع کند، و حاکمی که از آنان حمایت کند، پیامبران بزرگوار - علیهم الصلاة والسلام - این مسائل را با وحی از سوی الله - سبحانه و تعالی - بر عهده گرفته اند، و مردم را به راه خیر و هدایت رهنمون کرده اند، و آنان را بر شریعت الهی دور هم جمع کرده اند، و بر اساس حق میان آنان داور کرده اند، در نتیجه امور آنان بر حسب پذیرش دعوت این پیامبران و نزدیکی دوران آنان به دوران آن پیامبران، سرو سامان یافته است، الله متعال رسالت ها را با پیامبری محمد - صلی الله علیه و سلم - به پایان رسانده و برای این رسالت ماندگاری را مقرر ساخته و آن را هدایت و رحمت و نور و راهی قرار داده که به او منتهی می شود. 52
- 45- بهمین خاطر ای انسان شما را به این دعوت می کنم که صادقانه و به دور از تقلید و تأثیر عادات و سنت ها برای الله به پا خیزید، و بدان که پس از مرگ به سوی پروردگارت بر می گردی، و توصیه می کنم که در وجود خودت و در جهان هستی بیندیشی، و اسلام بیابوری تا در دنیا و آخرت سعادت مند شوی، هرگاه قصد مسلمان شدن داشتی بدان که کاری لازم نیست جز آنکه شهادت دهی که معبودی به حق جز الله نیست و محمد فرستاده اوست (و بگویی: اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله) و از هر آنچه جز الله عبادت می شود اعلام بیزاری کنی، و ایمان بیابوری که الله مردگان را از قبرهایشان برانگیخته خواهد کرد، و باور داشته باشی که حساب و پاداش قیامت حق است، با بیان این شهادت مسلمان خواهی شد و پس از آن لازم است عبادت الله را با آنچه خود او مشروع کرده، از جمله نماز، زکات، روزه و حج - بشرط توانایی - را به جای آوری. 53